

HELSINGIN YLIOPISTO

Tuottamus osakeyhtiöoikeudessa ja osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus

Helsingin yliopisto
Oikeustieteellinen tiedekunta
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Pauli Klippi

Ohjaaja:
Professori Seppo Villa

10.1.2026
Helsinki

Työn nimi: Tuottamus osakeyhtiöoikeudessa ja osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus

Tekijä: Pauli Klippi

Kuukausi ja vuosi: Tammikuu 2026

Sivumäärä: X + 70

Avainsanat: Osakeyhtiöoikeus, vahingonkorvaus, tuottamus, OYL 22.1 §

Tiivistelmä: Tässä tutkielmassa tarkastellaan osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen määritelmää sekä osakeyhtiöoikeudellista vahingonkorvausta. Osakeyhtiölain 22 luvussa säädetään osakeyhtiölakiin perustuvasta vahingonkorvauksesta, ja osakeyhtiölainmukainen vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä osakeyhtiön johtohenkilölle, osakkeenomistajalle, yhtiökokouksen puheenjohtajalle ja tilintarkastajalle. Osakeyhtiölain perusteella vahingonkorvaukseen oikeutettuna voi olla yhtiö itse, yhtiön osakkeenomistaja tai muu henkilö. Tässä tutkielmassa tarkastellaan erityisesti osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta itse yhtiötä kohtaan.

Osakeyhtiölakiin perustuvan vahingonkorvauksen kannalta oleellinen seikka on osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen määrittely eli se, millainen toiminta tai laiminlyönti katsotaan huolimattomaksi eli tuottamuksellisesti.

Osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu on luonteeltaan tuottamusvastuuta. Tuottamuksen lisäksi myös muut vahingonkorvausvelvollisuuden edellytykset tulee täyttyä, eli tuottamuksen ja syntyneen vahingon välillä tulee olla syy-yhteys.

Osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen määrittelyn keskiössä on osakeyhtiölain 1:5 §:n voitontuottamistarkoitus ja 1:8 §:n mukainen huolellisuusvelvoite. Näiden periaatteiden kautta muodostuu osakeyhtiöoikeudellinen huolellisuusstandardi, jota arvioidaan niin sanotun business judgement -säännön eli liiketoimintapäätösperiaatteen avulla. Lähtökohtaisesti täyttämällä liiketoimintapäätösperiaatteen vaatimukset osakeyhtiön johto on vastuusta vapaa.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvaus tutkimuskohteena	1
1.2	Tutkimuskysymykset	3
1.3	Tutkimusmetodi ja oikeuslähteet sekä muu lähdeaineisto	3
2	Osakeyhtiölaki ja sen yleiset periaatteet	7
2.1	Osakeyhtiölain yleiset periaatteet ja lain soveltamisala	7
2.2	Yleisten periaatteiden tausta	7
2.3	Osakeyhtiö instituutiona	11
2.4	Oikeushenkilöllisyys ja omistajien rajoitettu vastuu	11
2.5	Pääoma ja sen pysyvyys	13
2.6	Agenttiteoria ja OYL:n yleiset periaatteen (OYL 1:5 §, 1:6 § ja 1:8 §)	14
2.6.1	Agenttiteoria	14
2.6.2	Toiminnan tarkoitus OYL 1:5 §	16
2.6.3	Enemmistöperiaate OYL 1:6 §	18
2.6.4	Yhtiön johdon tehtävät eli fidusiariset velvollisuudet OYL 1:8 §	20
2.7	Sopimusverkkomalli, tahdonvaltaisuus ja yhdenvertaisuus (OYL 1:7 § ja 1:9 §)	22
3	Vahingonkorvausoikeudesta ja vahingonkorvausvelvollisuudesta yleisesti	26
3.1	Yleisesti vahingonkorvausoikeudesta	26
3.2	Tuottamusvastuu	27
3.3	Tuottamusvastuun eri asteet	31
3.4	Korvattavat vahinkolajit ja korvauksen määräytyminen	34
3.5	Syy-yhteys ja oppi normin suojatarkoituksesta	35
3.6	Vahingonkorvauksen sovittelu	38
3.7	Yhteenvedo osakeyhtiölakiin perustuvasta tuottamusvastuusta	42

	IV
3.8 Business judgement rule	44
4 Osakeyhtiön johto ja hallinto	46
4.1 Osakeyhtiön hallitus	47
4.2 Osakeyhtiön hallituksen jäsenyys ja siitä eroaminen	50
4.3 Osakeyhtiön toimitusjohtaja	51
4.4 Osakeyhtiön yhtiökokous	51
4.5 Tehtävien siirtyminen osakeyhtiön hallintoelinten välillä	52
4.6 Tehtävien jako hallituksen ja toimitusjohtajan välillä	53
5 Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus	59
5.1 Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus	59
5.1.1 Osakeyhtiölaki 22:1.1 §	59
5.1.2 Osakeyhtiölaki 22:1.2 §	63
5.1.3 Osakeyhtiölaki 22:1.3 §	65
6 Johtopäätökset	67

Lähteet

Kirjallisuus

Airaksinen 2023

Manne Airaksinen, Osakkeenomistajakeskeisyys, sidosryhmät ja yhteiskuntavastuu osakeyhtiöoikeuden järjestelmässä. Helsinki: Alma Talent 2023

Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a

Manne Airaksinen - Pekka Pulkkinen - Vesa Rasinaho, Osakeyhtiölaki I. Helsinki: Alma Talent Oy 2025

Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b

Manne Airaksinen - Pekka Pulkkinen - Vesa Rasinaho, Osakeyhtiölaki II. Helsinki: Alma Talent Oy 2025

Hahto, 2008

Vilja Hahto, Tuottamus vahingonkorvausoikeudessa. Helsinki: Talentum Media 2008

Helminen 2006

Sakari Helminen, Osakeyhtiön yhtiöjärjestys. Helsinki: Talentum 2006

Hemmo, 2002

Mika Hemmo, Vahingonkorvausoikeuden oppikirja. Helsinki: WSOY 2002

Hemmo, 2005

Mika Hemmo, Vahingonkorvausoikeus. Helsinki: Talentum Media 2005

Hirvonen 2011

Ari Hirvonen, Mitkä metodit?: opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki: Ari Hirvonen 2011

Hoppu – Hemmo, 2006

Esko Hoppu, Mika Hemmo, Vakuutusosoikeus. Helsinki: Talentum Media 2006

Melander 2016

Sakari Melander, Rikosvastuun yleiset edellytykset. Helsinki: Tietosanoma 2016.

Mähönen 2005

Jukka Mähönen, Kansainväliset tilinpäätösstandardit ja yhtiöoikeus. Helsinki: Edita 2005

Mähönen – Villa 2015

Jukka Mähönen – Seppo Villa, Osakeyhtiö I, Yleiset opit. Helsinki: Talentum Media 2015

Mähönen – Villa, 2019

Jukka Mähönen, Seppo Villa, Osakeyhtiö. III, Osakeyhtiö. III, Corporate governance. Helsinki: Alma Talent 2020

Määttä – Paso, 2025

Tapio Määttä, Mirjami Paso, Johdatus oikeudellisen ratkaisun teoriaan. Helsinki: Helda Open Books 2025

Savela 2015

Ari Savela, Vahingonkorvaus osakeyhtiössä. Helsinki: Talentum 2015

Villa, 2020

Seppo Villa, Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja vastuu osakeyhtiössä. Helsinki: Kauppakamari 2020

Oikeuskäytäntö

Suomen korkein oikeus

KKO 1988:34

KKO 1991:46

KKO 1991:122 (Ään.)

KKO 1992:98

KKO 1997:110 (Ään.)

KKO 1997:103 (Ään.)

KKO 1999:12
KKO 2012:65
KKO 2015:77
KKO 2015:105
KKO 2016:58 (Ään.)
KKO 2017:58
KKO 2017:94
KKO 2018:20
KKO 2025:3

Hovioikeudet

HelHO, 10.04.2025 R 22/2695
THO 14.2.2020 S 18/1120

Virallislähteet

Hallituksen esitykset

HE 114/1993 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle vakuutuslainsäädännön muuttamisesta ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 114/1993 vp.

HE 109/2005 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi 109/2005 vp.

HE 254/2014 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle tilintarkastuslaiksi ja laiksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi 254/2014 vp.

HE 238/2018 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaksi lainsäädännöksi 238/2018 vp.

Muut

Airaksinen 2013

Airaksinen, Manne, Onnistuiko vuoden 2006 osakeyhtiölakiuudistus? Defensor Legis 4/2013, s. 443–460.

Airaksinen, Jauhiainen 2000

Osakeyhtiölain uudistaminen – Tavoitteena kilpailukyisempi yhtiöoikeus. Oikeusministeriö, <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230915127513>.

Airaksinen, Rasinaho et al. 2020

Airaksinen, Manne – Rasinaho, Vesa – Alitalo, Anni – Oikarinen, Matias – Vammeljoki, Minna - Puukka, Johanna. Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä. Valtioneuvoston kanslia, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-912-7>.

Jensen & Meckling, 1976

Jensen, Michael – Meckling, William: Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. Journal of Financial Economics 3(4) 1976, s. 305–360.

Kone Oyj pörssitiedote 2005

Kone Oyj, Pörssitiedote: Osakassopimus KONEen hallituksen jäsenyydestä (20.7.2005). Saatavilla <https://www.kone.com/fi/uutiset-ja-taustat/tiedotteet/osakassopimus-koneen-hallituksen-jasenyydesta.aspx> [viitattu 3.1.2026].

Korkka 2016

Korkka, Heli, Syy-yhteystarkastelun rakenne yhtiön johtohenkilön ja tilintarkastajan vahingonkorvausvastuussa. Lakimies 5/2016, s. 691–717.

Mäntysaari 1997

Mäntysaari, Petri, Törkeä huolimattomuus ja tilintarkastajan vastuuvakuutus. Defensor Legis 1/1997, s. 841–861.

Norri 2006

Norri, Matti, Huomioita osakeyhtiölakiuudistuksesta 2006. Defensor Legis 4/2006, s. 732–736.

Jauhiainen 2016

Jauhiainen, Jyrki, Osakeyhtiölain muutostarve: Arviomuistio, Oikeusministeriö.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-510-2>.

Oikeusministeriö, VN/25641/2023

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttaminen, Oikeusministeriö, 25.08.2025.
https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/44b6c888-2456-4e82-96a3-300db8bee11b/bbe81cfa-6448-4e55-9d3e-3fbe2a5d8cc6/LAUSUNTOPYYNTO_20250825075115.PDF.

Tieteen termipankki 3.1.2026: Oikeustiede:hätävarjelu.

(Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:hätävarjelu>.)

Tieteen termipankki 3.1.2026: Oikeustiede:pakkotila.

(Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:pakkotila>.)

Tieteen termipankki 3.1.2026: Oikeustiede:oikeussubjekti.

(Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:oikeussubjekti>.)

Tieteen termipankki 3.1.2026: Oikeustiede:ympäristövahinko.

(Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:ympäristövahinko>.)

Tilastokeskus, Yrittäjien määrä väheni vuonna 2024.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto [verkkójulkaisu]. ISSN=2342-6217. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 3.1.2026].
 Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/yrti>

Villa 2008

Seppo Villa, Onko yhdenvertainen kohtelu aina tasavertaista? Lakimies 4/2008 s. 563–581.

Villa 2016

Seppo Villa, Pääomallainan merkitseminen taseeseen. Defensor legis N:o 1/2016.

1 Johdanto

1.1 Osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvaus tutkimuskohteena

Lokakuussa 2020 korkein oikeus hylkäsi Sunny Car Centerin vastuuhenkilöiden valituslupahakemukset asiassa, joka koski Sunny Car Center Hämeenlinna Oy:n konkurssipesän yhtiön entistä toimitusjohtajaa ja hallituksen jäsenenä toiminutta kuntapoliitikkoa kohtaan kohdistamia vahingonkorvausvaatimuksia. Näin ollen hovioikeuden tuomio jäi lainvoimaiseksi. Turun hovioikeus oli tuominnut toimitusjohtajan suorittamaan yhtiön konkurssipesälle yli 6 miljoonan euron vahingonkorvauksen, ja hallituksen jäsenenä toimineen kuntapoliitikon maksettavaksi määrätyn vahingonkorvauksen hovioikeus sovitteli 150 000 euroon. Tämän lisäksi vastaajien maksettavaksi tuli merkittävät oikeudenkäyntikulut.¹

Osakeyhtiön johtohenkilöiden tehtävät ja vastuut on säädetty osakeyhtiölaissa 624/2006 (jäljempänä osakeyhtiölaki tai OYL), eikä kaupparekisterilaissa 564/2023 ikään kuin turhaan käytetä nimitystä vastuuhenkilö. Osakeyhtiölakiin perustuvien velvollisuuksien vastainen toiminta tai laiminlyönti voi aikaansaada merkittävän vahingonkorvausvelvollisuuden osakeyhtiön johtohenkilölle, osakkeenomistajalle, tilintarkastajalle ja yhtiökokouksen puheenjohtajalle, kuten edellä mainitusta esimerkiksi käy ilmi. Palaan tarkemmin edellä mainittuun oikeustapaukseen sekä muihin vastaavan tyyppisiin oikeustapauksiin myöhemmin tässä tutkielmassa. Tämä tutkielma käsittelee osakeyhtiöoikeudellista vahingonkorvausvastuuta ja erityisesti osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausta itse yhtiötä kohtaan.

Osakeyhtiöoikeudellisessa vahingonkorvauksessa keskeisenä kysymyksenä on ne perusteet, jotka perustavat osakeyhtiön johtohenkilöille osakeyhtiölakiin perustuvan vahingonkorvausvelvollisuuden. Osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvausvastuu on luonteeltaan tuottamusvastuuta. Vahingonkorvausoikeudellisen tuottamusvastuun syntyminen ei edellytä syyllistymistä lainvastaiseen tekoon tai laiminlyöntiin, ja vahingonkorvausoikeudellinen tuottamus saattaa jopa tapauskohtaisesti erota

---

¹ Uutinen, YLE 14.2.2020.

rikosoikeudellisesta tuottamuksesta. Osakeyhtiölakiin perustuvan vahingonkorvausvelvollisuuden perustavan tuottamusvastuun kynnyks arvioidaan tuomioistuimen toimesta viime kädessä tapauskohtaisesti, eikä vaadittavan huolellisuuden tasosta voida antaa yksiselitteistä ohjetta. Tämän tutkielman tavoitteena on analysoida niitä seikkoja, joihin tuomioistuin tapauskohtaisen arvionsa lähtökohtaisesti perustaa. Merkittävässä roolissa ovat tällöin osakeyhtiölain 1. luvun yleiset periaatteet ja erityisesti OYL 1:5 §:n mukainen voitontuottamistarkoitus sekä OYL 1:8 §:n johdon fidusiaariset velvoitteet eli velvoite huolellisesti toimien edistää yhtiön etua.²

Osakeyhtiölain IV osassa säädetään osakeyhtiölain oikeussuojakeinoista ja siihen sisältyvässä 22 luvussa vahingonkorvauksesta. Osakeyhtiöoikeudellisella vahingonkorvauksella on sekä yhdistäviä tekijöitä yleisen sopimusperusteisen sekä sopimuksen ulkoisen, vahingonkorvauslain säätelemän, vahingonkorvauksen kanssa, mutta osakeyhtiöoikeudellisella vahingonkorvauksella on myös omat erityispiirteensä. Yksi osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvauksen keskeisistä tunnusmerkeistä on sen, että vahingonkorvausvelvollisuus syntyy puhtaan varallisuusvahingon seurauksena. Toisin sanoen osakeyhtiölle itselleen, sen osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle aiheutuu vahinko, joka useimmiten on puhdas varallisuusvahinko, joka aiheutuu yhtiön johdon tai yksittäisen johtohenkilön tahallisuudesta tai huolimattomasta toiminnasta. Oleellisena seikkana osakeyhtiöoikeudellisissa vahingonkorvauskysymyksissä voidaan pitää myös yhtiön itsensä asemaa oikeushenkilönä. Tästä seuraa tarve antaa myös yhtiölle itselleen oikeussuojaa niin yhtiön omistajia kuin yhtiön johtoakin kohtaan.³

Tämän tutkielman tavoitteena on laatia systemaattinen oikeusdogmaattinen esitys osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvelvollisuuden vallitsevasta oikeustilasta erityisesti koskien osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta yhtiötä tai sen sijaan tullutta konkurssipesää kohtaan. Palaan tutkimuskysymyksiin sekä tutkimusmetodeihin jäljempänä.

---

² Savela, 2015, s. 59–61.

³ Savela, 2015, s. 388.

1.2 Tutkimuskysymykset

Osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu on luonteeltaan tuottamusvastuuta, eli vastuun syntymisen edellytyksenä on vähintäänkin huolimaton toiminta. Ensisijaisena tutkimuskysymyksenä onkin jäsentää vastuun perustavat seikat sekä määrittää rajanveto toiminnalle, joka katsotaan huolimattomaksi eli tuottamukselliseksi nimenomaan osakeyhtiöoikeudellisessa kontekstissa. Liiketoimintaan kuuluu sen olennaisena osana liikeriski, ja jo osakeyhtiön lähtökohtaisen toiminnan tarkoituksen eli osakeyhtiölain 1 luvun 5 §:n mukaisen voitontuottamistarkoituksen toteuttaminen edellyttää osakeyhtiöltä ja sen johdolta tietyn suuruisen liikeriskin ottamista ja hallitsemista. Tutkielman kannalta oleellista onkin antaa perusteltu näkemys siitä, milloin toiminta katsotaan huolelliseksi ja millaisissa tilanteissa ja toimintatavoissa vähintäänkin lähestytään tilannetta, jossa osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu yhden keskeisen osatekijän eli tuottamuksen edellytykset saattavat täytyä.

Toisena tutkimuskysymyksenä on arvioida osakeyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen välisiä vastuukysymyksiä. Toisin sanoen arvioida, onko toimitusjohtajan ja hallituksen välillä osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvastuun näkökulmasta havaittavissa tietyn tyyppisiä rajankäyntitilanteita, joissa vahingonkorvausvastuu rajoittuu esimerkiksi ainoastaan toimitusjohtajaan tai ainoastaan hallitukseen.

Kolmantena tutkimuskysymyksenä on arvioida tilanteita, joissa kyseessä on osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä itseään kohtaan. Osakeyhtiö on omistajistaan erillinen oikeushenkilö, jolla voi olla ja käytännössä onkin sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Oikeushenkilönä yhtiötä on aina edustettava jonkun tai joidenkin luonnollisten henkilöiden toimesta. Yhtiön oikeussuojakeinona sen johtohenkilöitä kohtaan on osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvaus. Tämä kolmas tutkimuskysymys pyrkii antamaan systematisoidun ja kokoavan näkemyksen siitä, miten oikeuskäytännössä on johtohenkilön tuottamusta ja sen astetta arvioitu.

1.3 Tutkimusmetodi ja oikeuslähteet sekä muu lähdeaineisto

Tämä tutkimus on lähtökohdiltaan ja metodiltaan lainopillinen tutkimus. Sen keskeisenä tavoitteena on vallitsevan oikeustilan systematisointi ja oikeusnormien tulkinta, eli kyseessä on käytännön lainopillinen tutkimus.

Lainoppi eli oikeusdogmatiikka tutkii voimassa olevaa oikeutta, jolla tarkoitetaan pätevää ja velvoittavaa oikeutta. Voimassa oleva oikeus ei yleensä löydy suoraan lakitekstiä lukemalla ja sen sanamuotoja tulkitsemalla. Lainopillisen tutkimuksen tavoitteena on muodostaa voimassa olevaa oikeutta kuvaavia oikeusnormeja hyödyntäen eri oikeuslähteitä. Hirvosen mukaan oikeusnormilla voidaan tarkoittaa lakikielen ilmaisua, sen sisältöä tai ilmaisun ja sisällön yhdistelmää.⁴

Määttä ja Paso kuvaavat voimassa olevaa oikeutta lainopillisen tulkinnan lopputulokseksi. Heidän mukaansa oikeusnormilla tarkoitetaan tulkinnan kautta saavutettua lain merkityssisältöä. Esimerkiksi yksittäinen lainkohta, kuten lain pykälä, on oikeudellisen tulkinnan kohde ja lähtökohta, ja he nimittävät sitä normiformulaatioksi, josta oikeudellisella tulkinnalla saadaan lopputulokseksi oikeusnormi. Lainoppi on siis tulkintatiedettä, jonka metodeja ovat oikeuslähde-, tulkinta- ja argumentaatio-opit.⁵

Käytännön lainopissa eli oikeusdogmatiikassa tutkija muodostaa ja esittää perusteltuja näkemyksiä siitä, miten tiettyä, usein epäselvää tai tulkinnanvaraista, lainkohtaa tulisi tulkita ja soveltaa. Tutkimuksen lähtökohtana on relevanttien tulkintaongelmien tunnistaminen ja muotoileminen tutkimuskysymyksiksi. Tutkimuksessa tutkija pyrkii löytämään näille oikeudellisille tulkintaongelmille ratkaisun eli oikeudellisen merkityssisällön hyödyntäen lainopillisen tutkimuksen metodeja. Tutkimuksen lopputuloksen hyväksyttävyyys ja vakuuttavuus eli oikeudellisen argumentaation taso toimii lainopillisen tutkimuksen laadun mittarina.⁶

Lainopilliset metodit toimivat oikeustieteen ja oikeudellisen päättelyn pelisääntöinä. Niiden noudattaminen tekee tutkimuksesta tai muusta oikeudellisesta päättelystä tieteellistä, riippumatta tutkimuksen lopputuloksesta. Käytännön oikeuselämässä eri ammattiteissa ja rooleissa toimivien juristien roolit ja siitä johtuen oikeudellisen tulkinnan tavoitteet saattavat ja usein poikkeavatkin toisistaan. Esimerkiksi riita-asian oikeudenkäynnin osapuolten asiamiesten esittämät erilaiset perustellut näkemykset hyvin luonnollisesti poikkeavat toisistaan, johtuen näiden juristien erilaisista rooleista ja näin tulkinnan tavoitteista. Näissä erilaisissa rooleissa juristit saattavat esimerkiksi painottaa

---

⁴ Hirvonen, 2011, s. 23.

⁵ Määttä – Paso, 2025, s. 2–3.

⁶ Määttä – Paso, 2025, s. 3–5.

erityisesti jotain tiettyä oikeuslähdettä ja jättää jonkin lähteen kokonaan huomioimatta. Oleellista kuitenkin on erilaisista painotuksista huolimatta argumentaation vakuuttavuus.⁷

Oikeustiede voi tuottaa laajalle joukolle oikeuden nykytilaa (de lege lata -tutkimus) kuvaavia normisuosituksia asianajajille, tuomioistuimille, viranomaisille, yrityksille tai yksityisille kansalaisille. Oikeustiede voi tuottaa myös lainsäätäjälle suosituksia lainsäädännön kehittämiseksi (de lege ferenda -tutkimus). Tutkimuksen kohteena ja päämääränä voi esimerkiksi olla, kuten tässä tutkielmassa, sen kuvaaminen, mitä tarkoitetaan ja miten määritellään tuottamus osakeyhtiöoikeudellisessa kontekstissa ja miten sen astetta tulisi arvioida.⁸

Tässä tutkielmassa lähtökohtana on vallitseva tuomarinideologia. Tutkielman lähtökohta ja tavoite on siten esittää tutkimuksen aihepiirin kannalta oleellisiin tutkimuskysymyksiin perustellut vastaukset vallitsevan oikeuden lähtökohdista. Käytännössä siis systematisoida ja esittää ne seikat, joihin suomalaisten tuomioistuinten ratkaisut tutkimuksen kontekstissa perustuvat. Tavoitteena on esittää kuvaus teoriasta, johon ratkaisut perustuvat eli vallitsevaa oikeuskäytäntöä eli miten asiat ovat. Tämän lisäksi tavoitteena on esittää näkemys siitä, onko ratkaisukäytännön tai lainsäädännön osalta kehittämistarpeita eli miten asioiden tulisi olla.⁹

Kielellinen eli sanamuodon mukainen tulkinta on oikeudellisten tekstien, kuten lakien tulkinnan lähtökohta, ja säädöksestä tai yksittäisestä lainkohdasta riippuen siitä on tarve poiketa. Tässä tutkielmassa tutkimuksen kohteena olevan osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvauksen osalta osakeyhtiölain sanamuodon mukainen tulkinta ei mahdollista oikeusnormin muodostamista, vaan tulkintakeinoina on käytettävä systeemistä ja tavoitteellista laintulkintaa. Systeemisessä laintulkinnassa tulkittava säännös, kuten osakeyhtiölain 22 luvun 1§ nähdään osana osakeyhtiöoikeudellista sääntelykokonaisuutta ja sitä tulkitaan erityisesti lainsisäisten systeemiargumenttien, kuten osakeyhtiölain 1 luvun yleisten periaatteiden kautta. Tämän lisäksi osakeyhtiöoikeudellisessa lain tulkinnassa, kuten tässäkin tutkielmassa, hyödynnetään tavoitteellista ja teleologista tulkintaa. Historiallis-tavoitteellisessa tulkinnassa nojaututaan lainsäätäjän alkuperäisen tarkoituksen ja tavoitteen selvittämiseen erityisesti lainsäädännön esitöiden avulla. Teleologisissa tulkinnassa painotus on oikeusjärjestelmän kulloinkin voimassa olevan

---

⁷ Määttä – Paso, 2025, s. 4–5.

⁸ Määttä – Paso, 2025, s. 6.

⁹ Määttä – Paso, 2025, s. 3.

sääntelykokonaisuuden tavoitteissa, joita edustavat korkeimpien oikeusasteiden ennakkoratkaisut.¹⁰

Peczenikiläis-aarniolaisen oikeuslähdeopin mukaisesti tässä tutkielmassa käytetään vahvasti velvoittavana oikeuslähteenä kirjoitettua voimassa olevaa suomen lakia. Lisäksi heikosti velvoittavina oikeuslähteinä tutkielmassa käytetään lainsäädännön esitöitä sekä korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja. Lisäksi, johtuen korkeimman oikeuden osakeyhtiöoikeudellista vahingonkorvausta käsittelevien ennakkoratkaisujen vähäisestä määrästä, tässä tutkielmassa käytetään sallittuna oikeuslähteenä hovioikeuksien lainvoimaisia ratkaisuja. Tämän lisäksi tutkielma tukeutuu oikeuskirjallisuuteen, joka katsotaan oikeuslähdeopillisesti sallituksi oikeuslähteeksi.¹¹

---

¹⁰ Määttä – Paso, 2025, s. 38–50.

¹¹ Määttä – Paso, 2025, s. 18–25.

2 Osakeyhtiölaki ja sen yleiset periaatteet

2.1 Osakeyhtiölain yleiset periaatteet ja lain soveltamisala

Osakeyhtiölain yleiset periaatteet on listattu lain 1 lukuun, jonka otsikkokin on hyvin kuvaavasti: ”Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen”. Ne ovat: 1 § Soveltamisala, 2 § Oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu, 3 § Pääoma ja sen pysyvyys, 4 § Osakkeen luovutettavuus, 5 § Toiminnan tarkoitus, 6 § Enemmistöperiaate, 7 § Yhdenvertaisuus, 8 § Johdon tehtävä sekä 9 § Tahdonvaltaisuus. Osakeyhtiölain uudistuksessa 2019 1. lukuun lisättiin pörssiyrityksen määritelmä eli 10 § sekä lähipiirin määritelmät, pykälät 11 ja 12. Vuoden 2006 osakeyhtiölain esitöiden mukaan näiden keskeisten periaatteiden esittäminen lain alussa, sen 1 luvussa, korostaa niiden merkitystä oikeusperiaatteina.

Osakeyhtiölain 1 §, missä säädetään sen soveltamisalasta, kuvaa hyvin osakeyhtiölain joustavuutta sekä sen roolia osakeyhtiön vakiosopimuksena, josta voidaan tahdonvaltaisten tai osittain tahdonvaltaisten säännösten osalta sopia toisin.

Osakeyhtiölaki on yleislaki ja joiltakin osin erityislakien, kuten asianajajista annetun lain (496/1958), säännökset ohittavat normihierarkiassa osakeyhtiölaissa säädetyn (lex specialis derogat legi generali). Osakeyhtiölaki kattaa sekä yksityiset että julkiset osakeyhtiöt sekä yhtiöt, joiden osake on kaupankäynnin kohteena monen keskisellä markkinalla. Näiden osalta osakeyhtiölaki kattaa tarvittavat tapauskohtaiset yleissäännökset.¹²

2.2 Yleisten periaatteiden tausta

Voimassa olevaa vuoden 2006 osakeyhtiölakia voidaan sanoa periaatekeskeiseksi, koska sen yksittäiset säännökset voidaan lähes poikkeuksetta palauttaa osakeyhtiölain yleisiin periaatteisiin.¹³ Periaatekeskeisyyden ohella toinen vuoden 2006 osakeyhtiölakia kuvaava seikka on joustavuus. Vuoden 2006 osakeyhtiölain valmistelu pohjautuu vuonna 2000 julkaistuun silloisen vuoden 1978 osakeyhtiölain uudistamista käsittelevään arviomuistioon. Osakeyhtiölain joustavuudella pyrittiin takaamaan suomalaisen osakeyhtiömuotoisen liiketoiminnan kansainvälinen kilpailukyky sekä skaalautuvuus,

---

¹² Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 5–9.

¹³ Airaksinen, Jauhiainen 2000, s.27.

koska samaa osakeyhtiölakia sovelletaan niin julkisiin listayhtiöihin kuin pienimmillään yhden henkilön osakeyhtiömuodossa harjoittamaan liiketoimintaan.¹⁴

Vuoden 2006 osakeyhtiölain joustavuutta edustaa ja ilmentää myös sen tahdonvaltaisuus. Osakeyhtiöillä on mahdollisuus nojata toimintansa suoraan osakeyhtiölain säännöksiin tai tahdonvaltaisten säännösten osalta sopia omalta osaltaan toisin määräämällä tästä yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiölain joustavuutta edustaa lisäksi osakeyhtiöoikeuden yleisten periaatteiden kirjaaminen osakeyhtiölain 1. lukuun ja jättämällä sääntely osittain yksinomaa näiden periaatteiden varaan.¹⁵ Osakeyhtiölain yleiset periaatteet auttavat myös lain yksittäisten säännösten sisällön sekä merkityksen arvioinnissa ja tulkinnassa, koska osakeyhtiölain yksittäisten säännösten voidaan katsoa olevan lain yleisten periaatteiden kasuistista soveltamista.¹⁶

Huolimatta siitä, että osakeyhtiölain yleiset periaatteet on koottu lakiin ensisijaisesti helpottamaan lain tulkintaa ja luettavuutta, eivät ne itsenäisinä säännöksinäkään jää vaille merkitystä. Esimerkiksi osakeyhtiölain mukaan pätevästi tehty päätös suunnatusta osakeannista tulee arvioitavaksi myös OYL 1:7 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen kautta. Mikäli käsillä on tilanne, jossa päätös suunnatusta osakeannista loukkaa yhdenvertaisuusperiaatetta, on mahdollista, että tuomioistuin moitekanteen perusteella katsoo yhtiökokouksen päätöksen pätemättömäksi sen ollessa osakeyhtiölain yleisen periaatteen vastainen. Yleisten periaatteiden voidaan katsoa muodostavan keskenään tietynlaisia toisiaan ja laintulkintaa ohjaavia osakokonaisuuksia, kuten suunnattua osakeantia koskevassa esimerkissä osakeyhtiölain 1:6 §:n mukainen enemmistöperiaate ja OYL 1:7 §:n mukainen yhdenvertaisuusperiaate.¹⁷

Osakeyhtiölakiin kirjoitettuja yleisiä periaatteita on myös kritisoitu. Esimerkiksi Norri on todennut, ettei yleisten yhtiöoikeudellisten periaatteiden paikka ole osakeyhtiölaissa. Hänen mukaansa osa periaatteista, kuten esimerkiksi OYL 1:5 §:n voiton tuottamisen tarkoitus ja 1:8 §:n huolellisuusvelvollisuus, eivät ole yhtiöoikeudellisia. Hänen mukaansa periaatteiden määrittely olisi tullut lainsäätäjän sijasta jättää korkeimman oikeuden sekä oikeustieteen tehtäviksi.¹⁸

---

¹⁴ Airaksinen, Jauhiainen 2000, s.2.

¹⁵ Airaksinen, Jauhiainen 2000, s.3.

¹⁶ HE 109/2005, s. 36.

¹⁷ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s.53–57.

¹⁸ Norri, 2006, s. 733.

Osakeyhtiölaki on vuosien saatossa osoittanut joustavuutensa, eikä edelleen lähes 20 vuotta sen voimaantulon jälkeen, ole säädetty toista rajavastuuyhtiötä sääntelevää lakia Suomen oikeusjärjestelmään. Eräät oikeustieteilijät ovat esittäneet nykyisen osakeyhtiölain säätämishankkeen aikana erillistä pienyhtiöitä varten laadittavaa yhtiömuotoa sekä niitä säätelevää rajavastuuyhtiölakia.¹⁹ Tämä ei ole kuitenkaan toteutunut, joten tältä osin vuoden 2006 osakeyhtiölakia voidaan pitää tältäkin osin onnistuneelta. Vastaavaa johtopäätöstä tukee myös vuoden 2020 selvitys osakeyhtiön muutostarpeista.²⁰

Osakeyhtiölaki on kuitenkin todettu toimivaksi, ja mm. oikeusministeriön vuoden 2016 osakeyhtiölakia käsittelevässä arviomuistiossa OYL:n 1. luvun muutostarpeiksi esitettiin ainoastaan 3 §:n muuttamista yksityisen osakeyhtiön minimipääoman osalta sekä 8 §:n johdon lojaliteettivelvollisuutta koskevat tarkennukset.²¹ Näistä ensin mainittu toteutettiin ja yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus poistettiin vuonna 2019 voimaan tulleella osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n muutoksella.²²

Vuonna 2020 julkaistussa Valtioneuvoston kanslian tilaamassa osakeyhtiölain muutostarpeita koskevassa selvityksessä todetaan osakeyhtiölain osoittautuneen toimivaksi kokonaisuudeksi, jonka sääntelyratkaisuja on käytetty malleina mm. eurooppalaisen malliyhtiölain (EMCA) sekä Tanskan ASL:n laadinnassa. Kyseisessä selvityksessä ehdotetaan lukuisia muutoksia osakeyhtiölakiin, mutta ne eivät koske tässä jaksossa tarkasteltavia 1 luvun yleisiä periaatteita.²³

Pienyhtiöiden ja osakeyhtiölain skaalautuvuuden osalta vuoden 2020 selvityksessä osakeyhtiölaki ja sen joustavuus nähdään yhtenä todennäköisenä selittävänä tekijänä sille, että kommandiittiyhtiöiden sekä avoimien yhtiöiden määrä trendinomaisesti laskee. Tämän perusteella voitaneen olettaa, että osakeyhtiömuodossa harjoitetaan yhä enemmän liiketoimintaa, jota aiemmin harjoitettiin henkilöyhtiömuodoissa. Yhtenä syynä tälle katsotaan olevan se, että todennäköisesti toiminnanharjoittajat näkevät

---

¹⁹ Airaksinen 2013, s.450.

²⁰ Airaksinen, Rasinaho et al. 2020, s.156 – 157.

²¹ Jauhiainen 2016, s. 25 – 26.

²² HE 238/2018.

²³ Airaksinen, Rasinaho et al. 2020, s. 29.

osakeyhtiömuodon ja sitä koskevan sääntelyn edullisemmaksi, verrattuna em. henkilöyhtiöitä koskevaan sääntelyyn.²⁴

Tammikuussa 2024 oikeusministeriö asetti työryhmän laatimaan ehdotusta osakeyhtiö- ja osuuskuntalakien tarkastamisesta. Hankkeen tavoitteena on lainsäädännön ajantasaistaminen sekä johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja ennakoitavuuden parantaminen ilman kyseisten lakien keskeisten periaatteiden muuttamista. Työryhmän mietintö on tällä hetkellä (lokakuussa 2025) lausuntomenettelyssä ja hallituksen esityksen tämänhetkinen aikataulu on alkukesä 2026.²⁵ Lausuntomenettelyssä olevasta mietinnöstä on kuitenkin jo ainakin jossain määrin ennakoitavissa, minkä suuntaisia pykälätason muutoksia työryhmä on esittämässä pohjaksi varsinaiselle hallituksen esitykselle osakeyhtiö- ja osuuskuntalakien muuttamiseksi. Mietintö sisältää 33 kpl pykälätason muutosehdotuksia osakeyhtiölain osalta, joiden lisäksi lausuntoja on pyydetty myös muutamien avointen kysymysten osalta.²⁶

Mähönen ja Villa ovat jakaneet osakeyhtiölain yleiset periaatteet kolmeen osakokonaisuuteen, joita voidaan tarkastella eri teoreettisten viitekehysten kautta. Tämä myös korostaa sitä, että tietyt yleiset periaatteet muodostavat keskenään kokonaisuuden, jonka kautta näiden periaatteiden välistä suhdetta sekä kyseisille periaatteille perustuvia osakeyhtiölain säännöksiä tulisi tulkita. Mähönen ja Villa ovat lähestyneet taloustieteellisen agenttiteorian kautta voitontuottamistarkoitusta (OYL 1:5 §), enemmistöperiaatetta (OYL 1:6 §) sekä huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuksia (OYL 1:8 §). Sopimusverkkomallin kautta he ovat lähestyneet osakeyhtiölain tahdonvaltaisuutta (OYL 1:9 §) ja yhdenvertaisuutta (OYL 1:7 §). Institutionaalisen näkemyksen kautta Mähönen ja Villa ovat lähestyneet osakeyhtiön oikeushenkilöllisyyttä sekä osakkeenomistajien rajoitettua vastuuta (OYL 1:2 §), pääoman pysyvyyttä (OYL 1:3 §) ja osakkeen lähtökohtaisesti vapaata vaihdettavuutta (OYL 1:4 §). Institutionaalisen käsityksen kautta käsiteltävät osakeyhtiölain yleiset periaatteet sisältyvät Mähösen ja Villan mukaiseen osakeyhtiön tunnusmerkistöön. Seuraavassa jaksossa käsittelen näitä periaatteita perustuen tähän Mähösen ja Villan jaotteluun.²⁷

---

²⁴ Airaksinen, Rasinaho et al. 2020, s. 156.

²⁵ Oikeusministeriö, VN/25641/2023-OM-29.

²⁶ Oikeusministeriö, lausuntopyyntö VN/25641/2023.

²⁷ Mähönen – Villa, 2015, s.51.

2.3 Osakeyhtiö instituutiona

Mähönen ja Villa ovat määritelleet osakeyhtiön yhtiömuodoksi, joka täyttää viisi osakeyhtiön tunnusmerkkiä: 1) osakeyhtiön täydellinen oikeushenkilöllisyys, 2) osakeyhtiön omistajien rajoitettu vastuu osakeyhtiön veloista, 3) osakkeenomistajien residuaalioikeus eli oikeus osakeyhtiön nettovarallisuuteen, 4) osakeyhtiölain määräämän hallintorakenteen kautta toteutuva johdon ja omistuksen erillisyytensä sekä 5) osakkeiden lähtökohtaisesti vapaa luovutettavuus.²⁸

Edellisen voimassa olleen vuoden 1978 osakeyhtiölain uudistamisen ja vuoden 2006 osakeyhtiölain uudistamisen lähtökohtana oli yritystoiminnan taloudellinen tehokkuus, ja osakeyhtiölaki säädettiin sopimukseen perustuvan ja rekisteröinnillä syntyvän osakeyhtiömuotoisen liiketoiminnan vakiosopimukseksi.²⁹ Osakeyhtiö tarvitsee laajan sopimusvapauden ohella myös julkisen vallan myötävaikutusta. Keskeistä on näiden toiminta-alueen rajaavien tekijöiden välinen tasapaino. Osakeyhtiölain laajasta sopimusvapaudesta huolimatta se, että tietyiltä osin osakeyhtiölaki on tiukasti pakottavaa, antaa tietyille osakeyhtiön ja sen sidosryhmien välisille oikeudellisille kysymyksille oikeusvarmuutta, mikä alentaa transaktiokustannuksia. Esimerkkinä tästä on osakeyhtiön rahoitus vieraalla pääomalla ja näitä rahoittajia suojaava osakeyhtiölain velkojansuojasääntely.

2.4 Oikeushenkilöllisyys ja omistajien rajoitettu vastuu

Osakeyhtiölain 2 §:n säännös on yksi keskeisistä osakeyhtiön ja osakeyhtiömuodon tunnusmerkeistä ja sillä on merkitystä myös osakeyhtiö johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta käsittelevän tematiikan osalta, esimerkiksi tarkasteltaessa johtohenkilön vastuuta suhteessa osakeyhtiöön itseensä. Osakeyhtiön oikeushenkilöllisyyden ja osakkeenomistajan rajoitetun vastuun katsotaan myös olevan yksi osakeyhtiömuodon tunnusmerkeistä. Oikeushenkilö on oikeussubjekti, joka ei ole luonnollinen henkilö, vaan eräänlainen oikeudellinen fiktio, joka on irrallinen sen perustaneista ja sen osakkeet omistavista luonnollisista henkilöistä, eli sillä on näistä luonnollisista henkilöistä riippumattomia juridisia oikeuksia ja velvollisuuksia ja se voi tehdä omissa nimissään oikeustoimia, eli se on sekä oikeuskelpoinen että

---

²⁸ Mähönen – Villa, 2015, s.33.

²⁹ Airaksinen 2013, s.444 – 445.

oikeustoimikelpoinen.³⁰ Esimerkiksi osakeyhtiö omistaa itse oman varallisuutensa, joka on erillinen sen omistajien varallisuudesta. Osakeyhtiön toiminta tuottaa voiton tai tappion itse yhtiölle, ja sen varoja voidaan jakaa ainoastaan osakeyhtiölaissa säädetyillä tavoilla.³¹

Osakeyhtiön sen osakkeenomistajista riippumattomaan oikeushenkilöllisyyteen otti kantaa myös korkein hallinto-oikeus ennakkopäätöksessään KHO 2023:84. Kyseessä on jakamattoman kuolinpesän ja osakeyhtiön välisestä kiinteistökaupasta, johon kunta käytti etuosto-oikeuttaan. Etuostolain (5.8.1977/608) mukaan kunnalla ei ole etuosto-oikeutta mm. silloin, kun kiinteistökaupan osapuolina ovat lähisukulaiset. Kyseisessä tapauksessa jakamattoman kuolinpesän osakkaat olivat myös kaupan toisena osapuolena olleen osakeyhtiön omistajia. Kaupan osapuolet hakivat muutosta kunnan etuosto-oikeuteen hallinto-oikeudesta, joka hylkäsi heidän valituksensa, kuten myös KHO. Perusteluiden kohdassa 38 KHO viittasi osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:n 1 momenttiin todeten seuraavaa: ”Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö. Tähän nähden edellä lain esitöissä tarkoitettua kaupan voimakkaasti henkilökohtaiseen luonteeseen viittaavaa erityistä suhdetta ei voida katsoa olleen myyjän ja ostajan välillä. Se seikka, että osakeyhtiön osakkeenomistajat ovat olleet myyjänä olevan kuolinpesän osakkaita tai heidän rintaperillisiä, ei anna aihetta arvioida asiaa tältä osin toisin.”

Kuten sanottua osakeyhtiölaki skaalautuu niin yhden omistajan osakeyhtiöön kuin laajasti omistettuun listayhtiöön. Edellä mainitsemani Mähösen ja Villan osakeyhtiön tunnusmerkistö saattaa vaikuttaa huonosti soveltuvalta nimenomaan yhden yhtiöihin sekä harvaomisteisiin vain muutaman osakkeenomistajan omistamiin osakeyhtiöihin, mutta näin ei kuitenkaan ole, vaan myös yhden yhtiössä toteutuu esimerkiksi niin yhtiön täydellinen oikeushenkilöllisyys, pääoman pysyvyyttä koskeva sääntely, kuin osakeyhtiön hallintorakenteen kautta toteutuva johdon ja omistuksen erillisyytensä. Osakeyhtiölain mukaisessa hallintorakenteessa on OYL 5:1.2 §:n mukaisesti huomioitu tilanteet, joissa yksimieliset osakkeenomistajat voivat suoraan päättää yhtiökokousta pitämättä yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Vastaavasti yhden yhtiössä tai muutaman osakkeenomistajan osakeyhtiöissä saattaa tilanne olla sellainen, että kaikki osakkeenomistajat ovat hallituksen jäseniä, mutta tästä huolimatta tehtäessä päätöksiä, jotka kuuluvat osakeyhtiön hallituksen toimivaltaan, ne tulee kirjata, allekirjoittaa,

---

³⁰ Tieteen termipankki, Oikeustiede:oikeussubjekti.

³¹ Mähönen & Villa, 2015, s.282 – 283.

numeroida ja säilyttää OYL 5:3 §:n mukaisesti, kuten OYL 5:6 §:ssä säädetään osakeyhtiön hallituksen pöytäkirjasta.

Osakkeenomistajien rajoitettu vastuu on yksi Mähösen ja Villan edellä mainituista osakeyhtiön tunnusmerkeistä. Rajoitetulla vastuulla on keskeinen merkitys osakeyhtiön taloudelliselle tehokkuudelle, sillä juuri rajoitettu vastuu on yksi tekijä, joka mahdollistaa osakeyhtiön johdon ja osakkeenomistuksen eriytymisen. Voidaan sanoa, että rajoitettu vastuu, määrittäessään osakkeenomistajan riskiposition, luo osaltaan edellytyksen sille, että osakeyhtiön osakkeenomistajat uskaltavat jättää yhtiön vieraan henkilön johdettavaksi.³²

Osakkeenomistajan rajoitettu vastuu ei kuitenkaan ole absoluuttinen yhtiöoikeuden järjestelmässä. Oikeuskirjallisuuden ja sittemmin oikeuskäytännön, kuten KKO 2015:77 ja KKO 2017:94, myötä on oikeudessa tunnustettu vastuun samastamisen mahdollisuus myös tilanteissa, missä siitä ei nimenomaisesti ole säädetty lainsäädännössä. Tällaisissa tilanteissa on kyse osakeyhtiömuodon väärinkäyttötilanteesta ja lähtökohtaisesti sopimuksen ulkoisesta vahingosta. Ratkaisussa KKO 2018:20 taasen korkein oikeus päätyi kumoamaan syyttäjän vaatimuksen vastuun samastamisesta.

2.5 Pääoma ja sen pysyvyys

Osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä säädetään yleisenä periaatteena pääomasta ja sen pysyvyydestä. Yksityisten osakeyhtiöiden osalta minimipääomavaatimus on poistunut voimassa olevasta osakeyhtiölaista, ja ainoastaan julkisilla osakeyhtiöillä on osakeyhtiölain 1:3.1 §:n mukaan minimipääomavaatimus 80 000 euroa.

OYL 1:3.2 §:n pääoman pysyvyyttä koskeva osakeyhtiölain periaate on varsin keskeinen myös tämän tutkielman osalta. Kyseisestä periaatteesta johdetaan osakeyhtiölain 9 ja 11-lukujen säännökset osakkeiden maksamisesta sekä 13 – 15-lukujen säännökset koskien osakeyhtiön varojen jakamista sekä velkojien suojaa. Osakeyhtiölain pääoman pysyvyyttä koskeva sääntely on kattavaa, joten OYL 1:4.2 §:n mukaiselle periaatteelle jää lähinnä osakeyhtiölain lukemista helpottava ja varojen jaon johdonmukaisuusvaatimusta kuvaava rooli.³³

---

³² Mähönen & Villa, 2015, s.297.

³³ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 25–26.

Edellä mainitun osakeyhtiölain tarkistamiseksi asetetun työryhmän mietinnössä osakeyhtiölain 1:4 §:ä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisältyisi jatkossa periaatteellinen vaatimus osakeyhtiön varojen jaon lainmukaisuudesta, mutta tämän lisäksi vaatimus myös osakeyhtiön varojen käytön osakeyhtiölainmukaisuudesta. Nykymuodossaan pykälässä mainitaan siis ainoastaan osakeyhtiön varojen jakamisen osakeyhtiölainmukaisuuden vaatimus. Ehdotetun pykälämuutoksen ei työryhmän muistion mukaan katsota muuttavan vallitsevaa oikeustilaa, vaan se on luonteeltaan lähinnä informatiivinen.³⁴

2.6 Agenttiteoria ja OYL:n yleiset periaatteen (OYL 1:5 §, 1:6 § ja 1:8 §)

2.6.1 Agenttiteoria

Michael Jensen ja William Meckling esittivät artikkelissaan Theory of the Firm yrityksen eri eturyhmien välillä vallitsevat suhteet sopimussuhteina, joissa päämies antaa agentille suoritettavaksi tehtäviä puolestaan ja näiden tehtävien suorittamisen vaatimaa päätösvaltaa. Mikäli oletetaan, että molemmat sopimuksen osapuolet (päämies ja agentti) pyrkivät maksimoimaan tässä sopimussuhteessa omat henkilökohtaiset hyötynsä, voidaan olettaa, ettei agentti kaikissa olosuhteissa välttämättä toimi päämiehen edun mukaisesti.³⁵

Osakeyhtiössä katsotaan olevan kolme keskeisintä päämies-agenttisuhdetta: 1) osakkeenomistajien ja osakeyhtiön johdon välinen suhde, 2) enemmistöomistajan tai enemmistöomistajien suhde vähemmistöomistajaan tai vähemmistöomistajiin sekä 3) yhtiön (osakkeenomistajien) suhde sen sopimusvelkoihin eli vieraan pääoman sijoittajiin, asiakkaisiin ja tavaran tai palveluiden toimittajiin sekä yhtiön työntekijöihin. Olennainen osa näitä päämies-agenttisuhteita on tiedon epäsymmetria, eli sopimussuhteen osapuolilla on käytettävissään joko puhtaasti eri määrä informaatiota tai erilaista informaatiota. Osakeyhtiölain osakkeenomistajakeskeisyydestä sekä sen yleisistä periaatteista erityisesti OYL 1:5 §:n ja OYL 1:8 §:n perusteella osakeyhtiön johdon ja osakkeenomistajien välinen päämies-agenttisuhde on näistä keskeisin. Tästä huolimatta kaikki edellä mainitut päämies-agenttisuhteet ovat yhtiöoikeudellisesti relevantteja, ja niihin perustuvan tiedollisen epäsymmetrian sekä muiden oikeudellisten kysymysten johdosta niistä

---

³⁴ Oikeusministeriö, VN/25641/2023-OM-29, työryhmämietintö, s. 137.

³⁵ Jensen & Meckling, 1976, s. 308.

johdettuihin osakeyhtiölain yleisiin periaatteisiin nojaavaa sääntelyä sisältyy osakeyhtiölakiin kuten myös muuhun lainsäädäntöön.³⁶

Huolimatta siitä, että päämies-agenttisuhteisiin liittyy riskejä ja niiden minimoimisesta aiheutuvia kustannuksia, ovat edellä mainitut päämies-agenttisuhteet pitkälti välttämättömiä osakeyhtiörakenteen ja sen toiminnan kannalta. Jensen ja Meckling ovat jakaneet nämä kustannukset kolmeen kategoriaan: 1) valvonnasta aiheutuvat kustannukset, 2) agentin (johdon) sitouttamisesta aiheutuvat kustannukset sekä 3) residuaalin vähenemisen. Valvontakustannuksista esimerkkinä on riippumattomasta tilintarkastuksesta yhtiölle aiheutuvat kustannukset. Johdon sitouttamisesta yhtiölle aiheutuvia kustannuksia ovat johdolle varsinaisten palkkojen lisäksi vastikkeetta tai markkinahintaa alhaisemmalla hinnalla tarjottavat kannustinpalkkiot eli käytännössä pitkälti suunnatut osakeannit. Kaikkien näiden yhtiölle aiheutuvien kustannusten seurauksena yhtiön osakkeenomistajille aiheutuu residuaalin vähenemisen seurauksena kustannus, joka going concern tilanteissa tarkoittaa pienempää osinkona maksettavaa osuutta yhtiön liiketoiminnan tuloksesta.³⁷

Muita tapoja ennakoita ja pienentää päämies-agenttisuhteista aiheutuvasta tiedollisesta epäsymmetriasta syntyvää riskiä on yhtiön johdon tiedonantovelvollisuus, joka perustuu listayhtiöissä joko suoraan esimerkiksi arvopaperimarkkinalakiin tai harvaomisteisissa listaamattomissa yhtiöissä sopimukseen perustuvaan tiedonantovelvollisuuteen.

Tiedollisen epäsymmetrian pysyminen hallitulla tasolla ei ole ainoastaan osakkeenomistajien intressissä, sillä myös vieraan pääoman ehtoisesti varoja yhtiöön sijoittaneet rahoittajat tarvitsevat riittävästi tietoa voidakseen arvioida oman riskipositionsa. Riskipositiolla on vaikutusta näiden sijoittajien (rahoittajien) riskipreemioon sekä tietysti viime kädessä siihen, onko ylipäänsä mielekästä sijoittaa kyseiseen yhtiöön. Vieraan pääoman sijoittajia suojataan osakeyhtiöoikeuden järjestelmässä tämän lisäksi myös lakiperusteisesti OYL 1:3 §:ään perustuvalla pääoman pysyvyyden eli varojen jaon sääntelyllä. Voidaan katsoa myös OYL 1:5 §:n mukaiseen toiminnan tarkoitukseen sisältyvän eräänlaista velkojan suojaa, koska osakeyhtiön tuottaessa voittoa sen osakkeenomistajille, voidaan katsoa maksunsaantijärjestyksessä

---

³⁶ Mähönen & Villa, 2015, s.343 – 344.

³⁷ Jensen & Meckling, 1976, s. 308.

paremmalla etusijalla olevien velkojien jo saaneen yhtiöstä heille kuuluvan tuotto-osuuden.³⁸

Viime kädessä osakkeenomistajien agentille eli yhtiön johdolle, kannustimena toimia päämiehensä intressissä, on päämiehen oikeus vaihtaa osakeyhtiön johto. Tämä päätösvalta etenee osakeyhtiöoikeuden järjestelmässä ketjuna osakkeenomistajien oikeudesta nimittää ja erottaa yhtiön hallitus, hallituksen päätösvaltaan nimittää ja erottaa yhtiön toimitusjohtaja. Tämä oikeus on yksi osakkeenomistajien tiedonintressin vastavoimista, jonka avulla he muiden mahdollisten keinojen lisäksi pyrkivät varmistamaan, ettei yhtiön johto toimi liian opportunistisesti ja omassa intressissään osakkeenomistajien intressin sijaan.³⁹

2.6.2 Toiminnan tarkoitus OYL 1:5 §

Osakeyhtiölain 1 luvun 5 § tiivistää kahden lauseen virkkeeseen yhden osakeyhtiömuodossa harjoitettavan liiketoiminnan keskeisistä elementeistä, sen toiminnan tarkoituksen: ”Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.” Osakeyhtiömuodossa harjoitettava liiketoiminta mahdollistaa myös jonkin muun osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen, jolloin sovellettavaksi tulee osakeyhtiölain 13 luvun 9 §. Tämän tutkielman kannalta merkittävämpi on kuitenkin lakiin sisällytetty pykälän ensimmäisen lauseen mukainen osakeyhtiön voitontuottamistarkoitus sen osakkeenomistajille. Osakeyhtiön toiminnan tuloksena varallisuutta kertyy, mikäli liiketoiminta on voitollista, yhtiölle itselleen ja korkeintaan toissijaisesti sen osakkeenomistajille. Viittaaan toissijaisuudella osakeyhtiölain mukaiseen maksunsaantijärjestykseen, jonka mukaan osakkeenomistajien saatavat osakeyhtiöstä ovat viimesijaiset. Yhtiölle kertynyttä varallisuutta voidaan edelleen jakaa osakkeenomistajille, huomioiden mm. osakeyhtiölain 13-luvun sallitut varojenjakotavat sekä velkojansuojasäännökset.⁴⁰

Tämän tutkielman viitekehyksessä tarkasteltuna OYL 1:5 § on yksi keskeisimmistä osakeyhtiölakiin kirjatuihin yleisiin periaatteisiin, asettaahan se lain oletettavasti säännöksen perusteella osakeyhtiön johdolle velvoitteen toimia yhtiön puolesta siten, että yhtiön toiminnan tarkoitus eli lähtökohtaisesti voiton tuottaminen sen osakkeenomistajille

---

³⁸ Mähönen & Villa, 2015, s.344 – 345.

³⁹ Mähönen & Villa, 2015, s.346.

⁴⁰ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 33–38.

toteutuu. Toisaalta OYL 1:5 § on myös esimerkki osakeyhtiölain tahdonvaltaisuudesta, sillä toiminnan tarkoituksesta voidaan, pykälän jälkimmäisen lauseen mukaisesti, sopia yhtiöjärjestyksessä toisin. Toiminnan lähtökohtaisen voitontuottamistarkoituksen ohella OYL 1:5 §:stä ilmenee osakeyhtiölain osakkeenomistajakeskeisyys.

Osakeyhtiölain esitöissä voitontuottamistarkoitusta ei määritellä erityisen tarkkarajaisesti, mutta sen sijaan voitontuottamisen aikajänteen osalta esitöissä todetaan nimenomaisesti, ettei säännöksellä tarkoiteta voitonjakokelpoisten varojen tuottamisen maksimointia lyhyellä aikajänteellä. Lisäksi esitöissä todetaan, että voitontuottaminen voi tapahtua myös osakeyhtiön osakkeen arvonnousun muodossa. Edelleen esitöissä viitataan voitontuottamistarkoituksen yhteydessä yhteiskuntavastuuseen eli esimerkiksi sellaisten normien noudattamiseen yhtiön liiketoimintapäätöksissä, jotka eivät ole juridisesti pakottavia. Tällä kuitenkin esitöidenkin perusteella tarkoitetaan sitä, että tällaisesta korostuneesta yhteiskuntavastuusta ja esimerkiksi hyväntekeväisyystoimintaan osallistumisesta koituu viimekädessä hyötyä osakkeenomistajille näiden toimien osakeyhtiön julkisuuskuvaa parantavien vaikutusten kautta. Näkemykseni mukaan tällä viitataan esimerkiksi sponsoroinnin ja muun markkinoinnin yhtiöoikeudelliseen hyväksyttävyyteen, koska siinä on kysymys yhtiön varojen käytön yhtiöoikeudellisista perusteista.⁴¹

Airaksinen toteaa osakeyhtiön voitontuottamisen osalta, että se tulisi ymmärtää nimenomaan osakeyhtiön osakkeen arvonnäärityksen kautta eli yhtiön tulevien kassavirtojen nykyarvon maksimointina. Tässä huomioidaan sekä yhtiön tulovirrat sekä esimerkiksi investointien menovirrat pidemmällä aikajänteellä, mihin myös OYL:n esitöissä viitataan.⁴²

Osakeyhtiöiden toiminnan tarkoituksen historiallisessa perspektiivissä, osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on voitu jakaa neljään perusmalliin eli 1) johtokeskeiseen malliin, 2) työntekijäkeskeiseen malliin, 3) valtiokeskeiseen malliin ja 4) osakkeenomistajakeskeiseen malliin. Suomen entinen vuoden 1978 osakeyhtiölaki edusti valtiokeskeistä mallia, jossa osakeyhtiön johdon asema suhteessa osakkeenomistajiin varmistettiin korostuneesti julkisen vallan kontrollin kautta. Sen sijaan nykyinen vuoden 2006 osakeyhtiölaki

---

⁴¹ HE 109/2005, s. 38 – 39.

⁴² Airaksinen 2023, s. 140, 175 – 176.

perustuu vahvasti osakkeenomistajakeskeisyydelle. Tämä voidaan nähdä yhtenä esimerkkinä angloamerikkalaisen oikeuden vaikutuksesta vuoden 2006 osakeyhtiölakiin.⁴³

Kuten tästä tutkielman jaksosta on huomattavissa, niin osakeyhtiön pääomalla ja sen sääntelyllä on keskeinen rooli osakeyhtiöoikeudessa. Yrityksen teorian mukaan yritys tai yhtiö koostuu siihen erilaisia panoksia sijoittaneista etutahoista, eikä sillä ole varsinaista omistajaa perinteisessä mielessä, vaan se omistaa itse oman omaisuutensa.

Osakkeenomistajien, osakeyhtiön oman pääoman muodostava, panos yhtiöön on vain yksi panos muiden, kuten velkojien vieraan pääoman, panosten joukossa. Etutahot poikkeavat toisistaan mm. sen osalta, minkä sijainen oikeus heillä on yhtiön varallisuuteen sekä mikä on heidän riskipositionsa. Osakkeenomistajat ovat tässä mielessä viimesijaisia, koska he kantavat viime kädessä riskin osakeyhtiön liiketoiminnan menestymisestä tai epäonnistumisesta. Tätä residuaaliriskiä tasapainottaa toisaalta osakkeenomistajien rajoittamaton oikeus residuaaliin eli jako-osuuteen yhtiötä purettaessa.⁴⁴

2.6.3 Enemmistöperiaate OYL 1:6 §

Nimensä mukaisesti osakeyhtiölain 1 luvun 6 §:n mukainen enemmistöperiaate kuvaa yhtiökokouksen lähtökohtaista päätöksentekomallia eli äänten enemmistöä.

Enemmistöperiaate takaa osakeyhtiön päätöksenteon ja sen seurauksena omalta osaltaan myös yhtiön toiminnan tehokkuuden, koska se rajoittaa vähemmistön mahdollisuuksia estää päätöksenteko ja käydä omilla äänillään kauppaa, mikä voisi olla tilanne jos osakeyhtiön päätöksenteko perustuisi lähtökohtaisesti määräenemmistöperiaatteeseen. Osakeyhtiön päätöksenteon lähtökohtainen perustuminen enemmistöperiaatteelle tarkoittaakin, ettei osakeyhtiön päätöksenteossa lähtökohtaisesti noudateta yhdenvertaisuutta osakkeenomistajien välillä, vaan ne osakkeenomistajat, jotka hallitsevat enemmistöä yhtiökokouksessa käytettävissä olevista äänistä, voivat useimmissa osakeyhtiötä koskevissa päätöksissä käytännössä sanella päätökset huomioimatta vähemmistön kantaa. Tämä tarkoittaakin sitä, että tietyissä osakeyhtiölaissa säädetyissä päätöksentekotilanteissa edellytetään joko määräenemmistöä tai yksimielistä päätöstä. Tähän tematiikkaan ei ole tämän tutkielman puitteissa mahdollisuutta syventyä tämän

---

⁴³ Mähönen 2005, s. 28 – 30.

⁴⁴ Mähönen 2005, s. 30.

enempää, mutta sitä sivutaan vielä jäljempänä käsiteltäessä osakeyhtiölain (OYL 1:7 §) mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta.⁴⁵

Kuten edellä mainittiin, yksi Mähösen ja Villan systematisoinnin mukaisista osakeyhtiön tunnusmerkeistä on osakeyhtiölain määräämän hallintorakenteen kautta toteutuva johdon ja omistuksen erillisuus. OYL 1:6 §:n ensimmäisen lauseen mukaisesti osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, eli osakeyhtiölaki lähtee siitä oletuksesta, että osakkeenomistajien vallankäyttö ja vaikutusmahdollisuudet rajoittuvat niihin erityisesti osakeyhtiölain 5 luvussa määrättyihin asioihin, joissa päätöksen tekee yhtiökokous. Tärkeimmäksi osakkeenomistajien toimivaltaan kuuluvaksi päätökseksi yleensä jää osakeyhtiön hallituksen valinta, jolloin enemmistö päätöksellä kyseiseen enemmistöön kuuluvat osakkeenomistajat kykenevät vähintään epäsuorasti vaikuttamaan hallituksen toimintaan.⁴⁶

Harvaomisteisissa osakeyhtiöissä osakassopimukset ovat yleisiä. Osakassopimukseen voidaan sisällyttää sopimusmääräyksiä joissa, sopimalla yhtiökokouksen äänestyskäyttäytymisestä, sovitaan osakeyhtiön hallituspaikkojen jaosta enemmistö- ja vähemmistöomistajien kesken. Käytännössä sopimusmääräyksellä enemmistöosakkeenomistajat sitoutuvat käyttämään yhtiökokouksessa äänivaltaansa siten, että esimerkiksi kolmihenkiseen hallitukseen tulee valituksi yksi vähemmistöosakkeenomistajien nimeämä jäsen. Tällaiset osakassopimukset eivät luonnollisesti ole mahdollomia myöskään listayhtiöissä, mutta erittäin harvinaisia. Esimerkkinä tällaisen määräyksen sisältävästä osakassopimuksesta on Kone Oyj:n osakassopimus^{47,48}

Osakkeenomistajat voivat käyttää päätösvaltaansa myös osakeyhtiölain mukaisesta hallintorakenteesta poiketen, mutta se edellyttää osakkeenomistajien yksimielisyyttä. OYL 5.1.2 mukaisesti yksimieliset osakkeenomistajat saavat yhtiökokousta pitämättä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Huomioitavaa on kuitenkin se seikka, että kyseinen lainkohta asettaa muotovaatimukset kyseisen päätöksen kirjaamiselle. OYL 5:2.2 §:n mukaisesti yksimieliset osakkeenomistajat voivat myös yksittäistapauksessa tehdä päätöksen hallituksen tai toimitusjohtajan yleistä toimivaltaan kuuluvassa asiassa.

---

⁴⁵ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 42 – 43.

⁴⁶ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 43.

⁴⁷ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 43.

⁴⁸ Kone Oyj pörssitiedote 20.7.2005.

Yksimielisten osakkeenomistajien oikeus tällaisen päätöksen tekemiseen ei kuitenkaan anna osakkeenomistajille oikeutta edustaa osakeyhtiötä suhteessa kolmansiin tai muutenkaan panna toimeen yhtiökokouksen päätöksiä. Käsittelen tätä tarkemmin jäljempänä osakeyhtiön johdon tehtävien ja osakeyhtiön edustamisen yhteydessä.⁴⁹

Yhteenvetona on todettava, että osakeyhtiölain systematisoinnin näkökulmasta enemmistöperiaate, kuvaamalla osakkeenomistajien viimekätistä päätösvaltaa ja näin ollen myös osakeyhtiölain osakkeenomistajakeskeisyyttä, linkittyy vahvasti osakeyhtiön voitontuottamistarkoitukseen, kuten myös seuraavaksi käsiteltäviin osakeyhtiön johdon fidusiaarisiin velvollisuuksiin.⁵⁰

2.6.4 Yhtiön johdon tehtävät eli fidusiaariset velvollisuudet OYL 1:8 §

Osakeyhtiölain 1 luvun 8 §:ä: ”Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua.” Tämä osakeyhtiölain yleinen periaate on hyvin keskeinen tämän tutkielman tematiikan kannalta. Toki erityisesti osakeyhtiölain yksittäisten normien tulkinnassa tämä kuten muutkin yleiset periaatteet ulottavat vaikutuksensa läpi koko osakeyhtiölain. Tämän johdosta pyrin käsittelemään tämän oikeusnormin mahdollisimman kattavasti.

Osakeyhtiölain esitöiden mukaisesti pykälässä määritellään johdon osakeyhtiölain mukainen tehtävä periaatteellisella tasolla. Tämä kaksiosainen velvoite sisältää johdon velvollisuuden toimia huolellisesti sekä johdon velvollisuuden toimia yhtiön edun mukaisesti. Näitä huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuksia kutsutaan myös osakeyhtiön johdon fidusiaariseiksi velvollisuuksiksi.⁵¹ Normia voidaan tulkita hyvin pitkälti sanamuodon mukaisesti, ja myös toimimisen mainitseminen pykälässä on relevanttia, sillä se velvoittaa nimenomaisesti aktiiviseen toimintaan, eli jonkin yhtiön edun mukaisen toimen tekemättä jättäminenkin saatetaan myös katsoa huolellisuusvelvoitteen laiminlyönniksi. Johdon velvollisuutta toimia yhtiön ja sen osakkeenomistajien edun mukaisesti kutsutaan osakeyhtiön johdon lojaliteettivelvollisuudeksi. Yhtiön johtoon katsotaan kuuluvan tässä kontekstissa nimenomaan osakeyhtiölain mukaiset johtohenkilöt eli hallituksen jäsenet sekä mahdollinen toimitusjohtaja sekä hallintoneuvosto. Kuten lain esitöissä mainitaan, on kyseisellä pykälällä erityinen merkitys arvioitaessa johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta. Edelleen pykälän sanamuodon sekä lain esitöiden

---

⁴⁹ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 290 – 291.

⁵⁰ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 44–45.

⁵¹ Mähönen & Villa, 2015, s.365.

mukaisesti osakeyhtiön johdon jäsenen on toimittava huolellisesti, ja toiminnan huolellisuutta tai toimimatta jättämistä arvioidaan objektiivisista lähtökohdista, eli kuinka huolellinen henkilö toimisi vastaavissa olosuhteissa. Huolellisuuden vaatimus on suhteellista ja sitä peilataan päätöksen tai toimeen sisältyvän riskin kokoon, eli mitä suuremmasta riskistä on kysymys, sitä huolellisemmin osakeyhtiön johdon on toimittava. Tämä ei tarkoita sitä, että yhtiön johdon tulisi ylipäänsä välttää riskien ottamista, koska riskien ottamisen katsotaan lain esitöidenkin mukaisesti kuuluvan yritystoimintaan. Johdon erityisen korostunutta huolellisuutta edellytetään toimissa tai päätöksissä, joissa osapuolena on yhtiön lähipiiriin kuuluvat henkilö.⁵²

Huolellisen toiminnan vaatimuksen ohella pykälän keskeinen termi on yhtiö edun edistäminen. Osakeyhtiölain esitöissä yhtiön etu kytketään sen 1:5 §:n mukaiseen toiminnan tarkoitukseen eli lähtökohtaisesti yhtiön eduksi siis esitöiden perusteella katsotaan voiton tuottaminen sen osakkeenomistajille. Edelleen esitöissä mainitaan johdon lojaliteettivelvollisuuden kohdistuvan yhtiöön ja viime kädessä sen osakkeenomistajiin. Esitöiden perusteella voisikin esittää tulkinnan, jonka perusteella yhtiön edun ja sen osakkeenomistajan edun ristiriitatilanteessa yhtiön itsensä etu syrjäyttää yksittäisen osakkeenomistajan edun.⁵³

Huolimatta siitä, että osakeyhtiölain järjestelmässä voidaan katsoa yhtiön edun pääsääntöisesti tarkoittavan nimenomaan itse yhtiön etua, josta sen osakkeen omistajat saavat etua välillisesti yhtiön toteuttaessa sen toiminnan tarkoitusta, on myös tilanteita, joissa osakeyhtiön johdon fidusiaariset velvollisuudet kohdistuvat suoraan yhtiön osakkeenomistajiin. Näitä tilanteita ovat ainakin osakeyhtiön sulautuminen, jakautuminen sekä julkinen ostotarjous. Näissä tilanteissa osakeyhtiön johto edustaa yhtiön osakkeenomistajia neuvotellessaan sulautumis- tai jakautumisvastikkeista, ja he toimivat suoraan osakkeenomistajien intressissä. Julkisessa ostotarjouksessa johdon tehtävä on neuvotella osakkeenomistajien kannalta mahdollisimman hyvästä ostotarjousvastikkeesta sekä tarvittaessa edistää muita ostotarjouksen kanssa kilpailevia vaihtoehtoja, jotka ovat osakkeenomistajien edun mukaisia.⁵⁴

Mähönen ja Villa ovat yhtiön edun osalta korostaneet yhtiön toiminnan jatkuvuuden turvaamista, jolla heidän mukaansa tarkoitetaan osakeyhtiön kykyä tuottaa voittoa ja sen

---

⁵² HE 109/2005, s. 40 – 41.

⁵³ HE 109/2005, s. 40.

⁵⁴ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 60–61.

seurauksena kasvattaa yhtiön osakkeen arvoa nimenomaan pitkällä aikavälillä. Tällöin voidaan katsoa yhtiön edun edellyttävän myös yhteiskunnallisesti hyväksyttävien normien noudattamista, vaikka lainsäädäntö ei siihen pakottaisi, eli ainakin tietynasteista yhteiskuntavastuuta. Mähönen ja Villa eivät kuitenkaan yhteiskuntavastuulla tässä kontekstissa tarkoita yhtiön toiminnan voitontuottamistarkoituksen tai osakkeenomistajakeskeisyyden sijaan painotettavaa yhteiskuntavastuuta, vaan lainsäädännön ja yhteiskunnan muutoksen mukana pysymistä, jotta yhtiö kykenee toteuttamaan sen OYL 1:5 § tai yhtiöjärjestyksen määräämää toiminnan tarkoitusta.⁵⁵

2.7 Sopimusverkkomalli, tahdonvaltaisuus ja yhdenvertaisuus (OYL 1:7 § ja 1:9 §)

Sen lisäksi että osakeyhtiö on oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröinnillä, kuten aiemmin mainittu, voidaan osakeyhtiötä kuvata ja mallintaa lukuisten sopimusten muodostaman verkon solmukohtana, jolle on lisäksi ominaista, että sillä on jaettavissa jäännösvarallisuutta, jonka jako-osaan oikeuttavan oikeuden (osakeyhtiön osakkeen) voi vapaasti myydä (osakkeen lähtökohtaisesti vapaa vaihdettavuus) henkilöltä toiselle. Tämän mallin kontekstissa osakeyhtiölaki on nähtävissä eräänlaisena vakiosopimuksena, joka säätelee näitä sopimussuhteita.⁵⁶

Yksi tällä hetkellä voimassa olevan vuoden 2006 osakeyhtiölain tavoitteista oli reagoida globaalin toimintaympäristön muutoksiin ja lisätä suomalaisten osakeyhtiöiden kilpailukykyä. Tähän pyrittiin ensisijaisesti keventämällä laista johtuvia muotomääräyksiä ja lisäämällä osakeyhtiölain tahdonvaltaisuutta. Tämä ilmenee OYL 1:9 §:stä, joka antaa osakeyhtiön osakkeenomistajille vapauden määrätä yhtiön toiminnasta yhtiöjärjestysmääräyksillä, joita rajoittaa ainoastaan lain tai hyvän tavan vastaisuus. Lain vastaisuudella tarkoitetaan ensisijaisesti osakeyhtiölakia, mutta myös muuta voimassa olevaa oikeutta.⁵⁷

Osakeyhtiön yhtiöjärjestys on pakollinen, ja siitä säädetään osakeyhtiölaissa, esimerkiksi: yhtiöjärjestyksen vähimmäisisältö (OYL 3:3 §) ja yhtiöjärjestyksen muuttaminen (OYL 5:30 §). Ne osakeyhtiölain säännökset, joista voidaan poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä sisältävät maininnan tästä. Yhtiöjärjestykseen otetulla yhtiöjärjestysmääräyksellä voidaan näin ollen poiketa OYL:n ehdollisesti ja osittain

---

⁵⁵ Mähönen & Villa, 2015, s.6.

⁵⁶ Jensen & Meckling, 1976, s. 309 – 310.

⁵⁷ HE 109/2005, s. 1.

pakottavista säännöksistä. Ehdollisesti pakottavia säännöksiä osakeyhtiölaissa ovat säännökset, joista poikkeaminen edellyttää oikeudenhaltijan suostumusta, kuten vähemmistöosingon rajoittaminen yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Osittain pakottavia OYL:n säännöksiä ovat säännökset, joista on mahdollisuus poiketa ainoastaan tietyillä edellytyksillä tai tiettyyn suuntaan. Esimerkiksi yhtiöjärjestyksen määräyksellä voidaan tiukentaa sen muuttamiseen tarvittavaa yhtiökokouksen määräenemmistövaatimusta. Sen sijaan määräenemmistövaatimuksen lieventäminen yhtiöjärjestysmääräyksellä on osakeyhtiölain vastaista.⁵⁸

Osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:n yhdenvertaisuusperiaatetta voidaan pitää eräänlaisena enemmistöperiaatteen vastinparina. Kuten myös edellä todettiin, osakeyhtiölain ehdollisesti sekä osittain pakottavien säännösten voidaan katsoa perustuvan yhdenvertaisuusperiaatteelle. Yhdenvertaisuusperiaatteen luokittelu osaksi osakeyhtiölain tahdonvaltauuden periaatetta ja sopimusverkkomallia on nähdäkseni seurausta sen asemasta ikäänkuin sopimuksen, jolle osakeyhtiö rakentuu, vähimmäisehtoina. Villa toteaa, että yhdenvertaisuutta on tulkittava siten, että samanlaisissa olosuhteissa jokaisen osakkeenomistajan oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava samansisältöiset. Yhdenvertaisuusperiaatteen tehtävä ei siten ole kumota tai estää enemmistöperiaatteen toteutuminen, vaan vahvistaa kaikkien osakkeenomistajien luottamusta siihen, että heidän omistamansa osakkeet tuottavat heille ne oikeudet ja velvollisuudet, kun laki ja yhtiöjärjestys määräävät. Osakkeenomistajien yhdenvertainen kohtelu ei siis tarkoita tasavertaista kohtelua.⁵⁹

Yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesta toimesta esimerkkinä on ns. vähemmistöosakkeenomistajan näännyttäminen, joka saattaa velvoittaa väärinkäytökseen syyllistyneen osakkeenomistajan osakeyhtiölain 23:1 §:n mukaiseen lunastusmenettelyyn, joka oikeussuojakeinona perustuu osakeyhtiölain mukaiselle yhdenvertaisuusperiaatteelle (OYL 1:7 §).⁶⁰

KKO 1991:46 ratkaisussa oli kyse tällaisesta menettelystä, jossa vähemmistöosakkeenomistaja, jonka omistusosuus yhtiöstä oli noin 35 %, oli ikäänkuin pakotettu osallistumaan osakeantiin ja maksamaan yhtiön osakkeista merkittävää ylikurssia, saamatta kuitenkaan varsinaista hyötyä yhtiöstä. Lisäksi harvaomisteisen

---

⁵⁸ Helminen 2006, s. 59 – 62.

⁵⁹ Villa 2008, s. 567 – 568.

⁶⁰ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 55.

yhtiön osake oli epälikvidi, eikä osakkeenomistaja voinut luopua osakkeesta vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi listayhtiössä. Korkein oikeus katsoi yhtiökokouksen päätöksen pätemättömäksi tuolloin voimassa olleen vuoden 1978 osakeyhtiölain 9:16 §:n perusteella, joka vastaa nykyisin voimassa olevan lain 5:13 §:ä.

Toinen tyypillinen yhdenvertaisuusperiaatteen mukaiseen punnintaan perustuva kysymys liittyy vähemmistöosinkoon ja oikeuteen vaatia sitä. Tarkemmin kysymys oli siitä, tulisiko vähemmistöosingon perusteena olevaa yhtiön tilikauden voittoa oikaista siten, että siihen vähemmistöosingon määrää laskettaessa lisättäisiin enemmistöpäätösten perusteella maksettu konserniavustus. Konserniavustuksen käsite on puhtaasti vero-oikeudellinen, ja siinä on yhtiöoikeudellisesti kysymys konserniavustusta suorittavan yhtiön varojen käytöstä. Edelleen osakeyhtiölaissa todetaan OYL 13:1.3 §:n mukaisesti, että muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää velkoja, on laitonta varojenjako.⁶¹

KKO:n ratkaisussa 2015:105 oli kysymys tällaisesta tapauksesta, jossa kantaja oli riitauttanut vähemmistöosingon määrän. Kyseisessä ratkaisussa keskeistä on se, kuinka korkein oikeus punnitsi OYL 13:1.3 §:n mukaista liiketaloudellista perustetta. Sitä ei ole suoraan määritelty osakeyhtiölaissa, vaan korkeimman oikeuden perusteluiden (kohta 18) mukaan keskeistä sen punninnassa on, millä tavoin tehty päätös, kuten päätös antaa konserniavustusta, palvelee ja suhtautuu OYL 1:5 §:n mukaiseen voitontuottamistarkoitukseen nimenomaan going concern pidemmällä aikavälillä. Korkein oikeus totesi myös, ettei konserniavustuksen antaminen sellaisenaan merkitse yhdenvertaisuusperiaatteen loukkausta (kohta 19), vaikka se pienentäisikin vähemmistöosingon määrää, vaan punninnan keskiössä on konserniavustuksen liiketaloudellinen peruste, ja sen arvioinnissa tulee tarkastella maksetun konserniavustuksen vaikutusta yhtiön toiminnan tarkoituksen (OYL 1:5 §) toteutumiseen. Harkinnan tulee myös olla tapauskohtaista.

Tässä osiossa olen kuvannut tämä tutkielman kannalta oleelliset osakeyhtiöoikeuden periaatteet, joiden merkitys on keskeinen tulkittaessa niihin perustuvien osakeyhtiölain normien kasuistista soveltamista. Osassa tapauksista osakeyhtiölain yleisten periaatteiden rooli ei jää ainoastaan tulkintaohjeen tasolle, vaan kanne ja tuomioistuimen ratkaisu voi perustua myös suoraan yleisten periaatteiden vastaiseen toimintaan. Seuraavaksi

---

⁶¹ Villa 2016, s. 321 – 322.

käsittelen vahingonkorvausoikeuden yleisiä oppeja, jonka jälkeen keskityn nimenomaisesti osakeyhtiölain mukaisiin vahingonkorvauskysymyksiin.

3 Vahingonkorvausoikeudesta ja vahingonkorvausvelvollisuudesta yleisesti

3.1 Yleisesti vahingonkorvausoikeudesta

Tuottamus on korvausoikeuden peruskäsite, mutta siitä huolimatta se ei käsitteenä ei ole täysin yksiselitteinen. Tuottamusta tulkitaan oikeudenalakohtaisesti, ja koska konkreettisissa tapauksissa on viime kädessä tuomioistuimen tehtävä ratkaista, mitä tuottamus kussakin tapauksessa ja miten sen astetta arvioidaan, ei yleispätevää tuottamuksen määritelmää voida osoittaa. Vahingonkorvausoikeudellinen lähtökohta ilmenee Vahingonkorvauslaista 412/1974 (myöhemmin vahingonkorvauslaki tai VahKL), jonka 2:1 §:n mukaan sillä, joka tahallisesti tai tuottamuksella aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollisuus se korvata. Vahingonkorvausoikeudellista tuottamuskäsitettä ei pidä sekoittaa tai pitää yhtenevänä rikosoikeudellisen tuottamuskäsitteen kanssa.

Historiallisesti tuottamuskäsitteellä on kytkentä rikosoikeuden kanssa, koska ennen vuoden 1974 vahingonkorvauslakia vahingonkorvauksesta säädettiin ainoastaan vuoden 1889 rikoslaissa, vaikka tosiasiallisesti korvausoikeus oli eriytynyt rikosoikeudesta jo aiemmin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö vahingonkorvausoikeudellisella tuottamuksella ole minkäänlaista kytkentää rikosoikeuteen. Rikosten tunnusmerkistöillä on merkitystä vahingonkorvausoikeudellisen tuottamuksen arvioinnissa. Tämä tarkoittaa sitä, että rikoksen tunnusmerkistön täytyessä myös vahingonkorvausoikeudellinen tuottamuskynnys ylittyy. Palaan tarkemmin aiheeseen tässä tutkielmassa, mutta esimerkiksi osakeyhtiön toimitusjohtajan syyllistyessä kirjanpitorikokseen tulkitaan se myös osakeyhtiölain kontekstissa tuottamukseksi, eli osakeyhtiölain mukaisen vahingonkorvauksen edellytykset täytyvät. Vastaava päätelmä ei päde käänteisesti, sillä vahingonkorvausoikeudellisen tuottamuskynnyksen ylittyminen ei tarkoita, että minkään rikoksen tunnusmerkistö täytyisi.⁶²

Rikosoikeudellisen vastuun edellytyksenä on kolmen seikan eli perusedellytyksen samanaikainen täytyminen eli: 1) teon on täytettävä jonkin rikoksen tunnusmerkistö eli tunnusmerkistön mukaisuus, 2) teon tulee olla oikeudenvastainen eli teko moitittava, eikä

---

⁶² Hahto, 2008, s. 1–4.

siihen soveltu mikään vastuuvapausperuste, kuten esimerkiksi pakkotila⁶³ tai hätävarjelu⁶⁴, jotka poistavat teolta sen oikeudenvastaisuuden sekä 3) tekijän subjektiivinen syyllisyys. Subjektiivisella syyllisyydellä eli syyllisyysperiaatteella tarkoitetaan tekijän tahdollista sekä tiedollista suhtautumista tekoon.⁶⁵ Rikosoikeudellisella tuottamuksella viitataan rikosoikeudelliseen syyksiluettavuuden asteeseen. Palaan tähän tarkemmin seuraavassa jaksossa.⁶⁶

3.2 Tuottamusvastuu

Osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvausvelvollisuus rakentuu tuottamusvastuulle. Suomalaisessa vahingonkorvausoikeudessa vastuuperuste jaotellaan tuottamusvastuuseen ja ankaraan vastuuseen. Näistä tuottamusvastuuta voidaan pitää vahingonkorvausoikeudellisen vastuun lähtökohtana. Ankaran vastuun käyttöalat ovat kuitenkin lisääntyneet muun muassa ympäristön suojelun merkityksen korostuessa yhteiskunnassa⁶⁷. Ankarasta vastuusta hyvänä yritysoikeuden alan esimerkkinä voidaan pitää ympäristövahingon aiheuttamista. Sitä koskeva vahingonkorvausvelvollisuus perustuu ankaraan vastuuseen, ja syy-yhteyden näyttökynnykseksi riittää todennäköinen syy-yhteys, eli voitaneen ajatella, että mikäli syy-yhteyden todennäköisyys on yli 50%, niin vahingonkorvausvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.⁶⁸

Tuottamusvastuu pitää sisällään rikosoikeudellisen tahallisuusterminologian mukaisesti erilaiset tahallisen teon asteet (dolus) sekä törkeän ja tavallisen huolimattomuuden (culpa). Tuottamusvastuun alan ulkopuolelle rajautuvat lievä huolimattomuus sekä tapaturma. Tuottamusvastuukysymyksissä olennainen rajavetotilanne onkin se, onko kyseessä tapaturma vai huolimattoman toiminnan seurauksena aiheutettu vahinko. Huolimattoman toiminnan arviointi perustetaan yleisesti niin sanotulle toisintoimimismahdollisuudelle, eli olisiko huolellisesti toimivan henkilön ollut mahdollista toimia toisin tilanteessa, joka on syy-yhteydessä aiheutuneeseen vahinkoon. Toisintoimimisvelvollisuutta täsmennetään lainsäädännössä sekä myös alemman asteisissa normeissa riippuen siitä, mitä elämän osa-aluetta arviointi käsittelee. Myös

---

⁶³ Tieteen termipankki, Oikeustiede:pakkotila.

⁶⁴ Tieteen termipankki, Oikeustiede:hätävarjelu.

⁶⁵ Melander, 2016, s. 142.

⁶⁶ Hahto, 2008, s. 12–13.

⁶⁷ Hemmo, 2002, s. 25.

⁶⁸ Tieteen termipankki: Ympäristövahinko: Määritelmä.

osakeyhtiöoikeudessa tuottamusvastuun arviointia on pyritty tarkentamaan osakeyhtiölain esitöissä HE109/2005 mainitun Business judgement rule:n eli liiketoimintapäätösperiaatteen avulla. Palaan siihen tarkemmin jäljempänä tässä tutkielmassa. Esimerkkinä soft law sääntelyyn perustuvasta toimintavelvollisuudesta ovat liikepankin hallituksen jäsenten toiminnan huolellisuuden arvioinnin yhtenä perusteena käytetyt kyseisen pankin sisäiset luotonanto-ohjeet (KKO 1997:110). Tällaisten nimenomaisten toimintaohjeiden ohella tuottamusvastuun ja toisintoimimisvelvollisuuden arvioinnissa saatetaan käyttää vahingonkorvausoikeuden roomalaisesta oikeudesta johdettua bonus pater familias kriteeriä, eli kuinka huolellisesti toimiva keskiverta ihminen toimisi vastaavassa tilanteessa. Toiminnan aiheuttama riski sellaisenaan ei suoranaisesti tarkoita sitä, että toimintaa olisi pidettävä huolimattomana, ei edes siinä tapauksessa, että riski realisoituisi, vaan toimintaa voidaan arvioida myös law and economics -perusteisesti, eli miten valitun toimintatavan riskit ja mahdollinen hyöty suhteutuvat toisiinsa. Liiketaloudessa esimerkkinä voitaisiin nähdäkseni pitää esimerkiksi investointipäätöksen tekemistä perustuen parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja riskitason pitämisenä sellaisena, ettei se realisoituessaan vaarantaisi yhtiön toimintaa eli osakeyhtiölain yleisten periaatteiden mukaista toimintaa.⁶⁹

Melander on systematisoinut ja jaotellut rikosoikeudellisen huolellisuusvelvoitteen arvioinnin kahteen eri ulottuvuuteen, jotka vastaavat rikoslain 3:7 §:ssä tuottamuksesta säädettyä. Objekttiivinen huolellisuusvelvollisuus käsittää huolellisen toiminnan tunnusmerkistön, eli miten huolellisen henkilön tuli kyseisessä tilanteessa toimia. Subjekttiivinen huolellisuusvelvollisuus käsittää sen toiminnan huolellisuuden arvioinnin, jota kyseisessä tilanteessa henkilön olisi ollut mahdollista noudattaa. Lisäksi huolimaton toiminta voi olla joko tietoisista, eli tekijä toimii siitä huolimatta, että hän ymmärtää toimivansa huolimattomasti. Tiedostamaton tuottamus on käsillä, kun tekijä ei toimiessaan tunnista toimivansa huolellisuusvelvoitteen vastaisesti. Tiedostamattomasta huolimattomuudesta esimerkkinä on se, että autoilija epähuomiossa sivuuttaa nopeusrajoitusta osoittavan liikennemerkkin huomaamatta sitä ja tämän seurauksena syyllistyy liikenteen vaarantamiseen. Olipa huolellisuusvelvoitteen rikkominen sitten tiedostettua tai tiedostamatonta, johtavat ne molemmat lain määräämään rangaistukseen,

---

⁶⁹ Hemmo, 2002, s. 26–30.

tietoisuuden tasosta huolimatta. Tietoisuus riskinotosta ja huolellisuusvelvollisuuden vastaisesta toiminnasta saattaa sen sijaan vaikuttaa tuottamuksen törkeysarviointiin.⁷⁰

Esimerkki subjektiivisesta huolimattomuudesta ilmenee korkeimman oikeuden ratkaisusta KKO 1988:34, jossa oli kyse lääkärin ja sairaanhoitajan syylistymisestä ruumiinvamman tuottamiseen. Lääkäri ja häntä avustanut sairaanhoitaja olivat antaessaan lääkehoitoa syöpäpotilaalle erehdyksessä antaneet suonensisäisesti annettavaksi tarkoitetun lääkkeen potilaan selkäyttimeen, mikä oli johtanut potilaan halvaantumiseen. Sekä lääkärin että sairaanhoitajan olisi tullut tilanteessa varmistaa lääkkeen oikea antotapa ja heillä olisi asemansa perusteella ollut kyky ja tilaisuus näin toimia. Laiminlyödessään tämän huolellisuusvelvollisuuden kyseessä oli subjektiivinen huolimattomuus, ja korkein oikeus katsoi heidän syylistyneen ruumiinvamman tuottamiseen.

Tähän samaan kysymykseen, eli tuottamusarvioinnin huolellisuusvaatimusten henkilölliseen ulottuvuuteen, arvioidaanko huolellisuusvaatimukset objektiivisesti henkilöstä riippumatta, vai vaikuttavatko henkilön yksilölliset ominaisuudet, kuten tietotaso ja koulusivistys arviointiin, suhtaudutaan vahingonkorvausoikeudessa toisin. Rikosoikeudesta poiketen vahingonkorvausoikeuden lähtökohta on Hemmon mukaan se, että tuottamusarvioinnissa ei lähtökohtaisesti oteta yksilöllisiä ominaisuuksia huomioon, pois lukien henkilön alaikäisyys tai sieluntoiminnan häiriintyneisyys. Tämä ei kuitenkaan ole tämän tutkielman tematiikan kannalta relevanttia, koska osakeyhtiölain 6:10 §:n perusteella sekä alaikäiset että henkilöt, joiden toimintakelpoisuutta on rajattu tai jotka ovat edunvalvonnassa, on rajattu yhtiön johdolle asetettujen kelpoisuusvaatimusten ulkopuolelle. Mielenkiintoista sen sijaan on, voisiko henkilön, esimerkiksi osakeyhtiön hallituksen jäsenenä toimivan juristin tai tilintarkastajan normaalia korkeammat henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten koulusivistys, aiheuttaa vastuun tiukentumisen eli arvioitaisiinko tällaisen henkilön huolellisuusvelvoitetta ankarammin kuin vastaavassa asemassa olevan kouluttamattoman henkilön vastaavaa velvoitetta. Hemmon näkemyksen mukaan oikeuskäytäntö ei Suomen sen paremmin kuin kansainvälisenkään oikeuden mukaan tue tätä vaatimusta, eli tällaisten henkilöiden huolellisuusvelvollisuuteen ei kohdistu normaalia ankarampaa arviointia. Hemmo esittää kuitenkin vahingonkorvausoikeuden oppikirjassa näkemyksen, että mikäli vahingonkärsijä on pitänyt vahingon aiheuttajaa normaalia kyvykkäämpänä esimerkiksi tämän antamien

---

⁷⁰ Melander, 2016, s. 184, 192–195

tietojen perusteella, tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa subjektiiviset ominaisuudet kuitenkin johtavat huolellisen toiminnan ankarampaan arviointiin.

Osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvauksen kontekstissa herää kysymys, voisiko tästä johtaa analogisesti sellaisen päätelmän, että mikäli hallituksen jäsenenä toimiva asiantuntija, esimerkiksi juristi tai tilintarkastaja, esiintyy hallituksen kokouksessa jonkin tietyn kysymyksen osalta asiantuntijana ja muut hallituksen jäsenet voisivat luottaa perustellusti tähän hänen näkemykseensä, voisiko tämä vaikuttaa tällaisen henkilön osalta huolellisen toiminnan arviointia kiristävästi ja muiden osalta taas lieventävästi?

Esimerkiksi tapauksessa, jossa osakeyhtiön hallitus tekee päätöksen investoinnista tai merkittävästä yhteistyösopimuksesta, mikä osoittautuu myöhemmin virheelliseksi ja siitä aiheutuu merkittävä vahinko yhtiölle. Päätöksen tehneessä kokouksessa esimerkiksi hallituksen jäsenenä toimiva juristi esittää kokouksessa näkemyksensä siitä, ja muut hallituksen jäsenet luottavat tähän näkemykseen, onhan kyseessä juristi. Tästä herää kysymys, voidaanko tällaisessa tapauksessa juristin huolellisen toiminnan velvoitetta arvioida ankarammin kuin häneen luottaneiden muiden hallituksen jäsenten, vai tulisiko kuitenkin vahingonkorvauksen aktualisoituessa kyseeseen yhteisvastuu vai kenties ositeltu vastuu?⁷¹

Vahingonkorvausvelvollisuuden lähtökohtana vahingonkorvausoikeudessa pidetään aktiivista tekemistä, olipa sitten kyseessä huolimattomuus tai tahallinen teko. Tästä pääsäännöstä poiketen tietyissä tapauksissa vahingonkorvausvelvollisuus syntyy tekemättä jättämisestä, joka muodostaa tuottamusvastuun. Tällaisen tilanteen ollessa kyseessä vahingonaiheuttajalla on ollut erityinen velvollisuus toimia. Yleisesti katsotaan, ettei tällainen toimintavelvollisuus voi perustua vapaaseen harkintaan, vaan tällainen toimintavelvollisuus tulee perustua lakiin tai siihen rinnastuvaan normiin. Osakeyhtiölaki asettaa toimintavelvollisuuden esimerkiksi osakeyhtiön johdolle ja tilintarkastajalle.⁷²

Osakeyhtiöoikeudellisesti merkittävä vahingonkorvausoikeudellinen kysymys on laiminlyöntien asema siinä, eli huolimattomuudeksi voidaan toiminnan ohella katsoa myös se, että toimintavelvollisuudesta huolimatta vahinko aiheutuu nimenomaisesti siitä, että vahingonaiheuttaja laiminlyö tämän toimintavelvollisuutensa.

Vahingonkorvausvelvollisuuden yleisten oppien mukaisesti henkilöllä on pitänyt olla erityinen toimintavelvollisuus, joka on nimenomaisesti vahvistettu lailla taikka muulla

---

⁷¹ Hemmo, 2002, s. 31–34.

⁷² Hemmo, 2005, s. 38–39.

lakiin rinnastuvalla normilla. Esimerkkejä tällaisesta on esimerkiksi tieliikennelakiin perustuva yleinen auttamisvelvollisuus onnettomuustilanteissa. Osakeyhtiöoikeudellisessa kontekstissa hallituksen jäsenyyden voidaan katsoa perustavan tietynlaisen toimintavelvollisuuden, koska yleisesti katsotaan, ettei esimerkiksi passiivisuus poista vastuuta, eli osakeyhtiön hallitus tekee päätökset yhtenä osakeyhtiön keskeisenä toimielimenä perustuen sen enemmistön mielipiteeseen. Päätöksen tehneeseen kokoukseen osallistunut hallituksen jäsen tulee sidotuksi kyseiseen päätökseen, vaikka hän olisi osallistuessaan päätöksen tehneeseen kokoukseen jäänyt täysin passiiviseksi. Edes hallituksen jäsenen jääminen pois kokouksesta ei suoranaisesti poista hallituksen jäsenen vastuuta, koska osakeyhtiölain 6:3 §:n mukaisesti hallituksen ei lähtökohtaisesti tulisi tehdä päätöstä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn.⁷³

Savela määrittää tuottamuksella tarkoitettavan huolellisuuden laiminlyöntiä tai moitittavaa riskinottoa, joka ei välttämättä vahingonkorvausoikeuden kontekstissa ainakaan täysin vastaa rikosoikeuden tuottamuksen merkityssisältöä (rikoslaki 3:7 §). Riskin ottaminen sinänsä ei ole tuottamuksellista toimintaa, vaikka siitä aiheutuisi vahinko, kunhan riskin ottaminen kyseisessä tilanteessa voidaan katsoa sallituksi ja hyväksyttäväksi. Kuten jo tässäkin tutkielmassa on todettu, niin riskin ottaminen kuuluu liiketoimintaan, ja voidaan katsoa jo osakeyhtiön toiminnan voitontuottamistarkoituksenkin ohjaavan osakeyhtiön johtoa ottamaan liikeriskejä, eikä pelkästään täydellisen lopputuloksen saavuttamatta jääminen merkitse tuottamusta. Oleellista on toimiminen huolellisesti suhteessa vahinkorisktiin, eli mitä suurempi vahinko voi aiheutua, niin sitä korkeammat vaatimukset asetetaan toiminnan huolellisuudelle.⁷⁴

3.3 Tuottamusvastuun eri asteet

Tuottamuksen osalta arvioitavaksi tulee myös se, minkä asteista kyseeseen tullut tuottamus on ollut. Tuottamus jaotellaan tavallisen tuottamuksen lisäksi lievään tuottamukseen sekä törkeään tuottamukseen. Tuottamuksen asteella ei ole suoranaista vaikutusta esimerkiksi osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuuteen, sillä jo lievä tuottamus riittää synnyttämään vahingonkorvausvelvollisuuden osakeyhtiön johtohenkilölle. Sen sijaan tuottamuksen asteella on merkitystä mahdollisen

---

⁷³ Hemmo, 2002, s. 35–36.

⁷⁴ Savela, 2015, s. 59–60.

vahingonkorvauksen sovittelun kautta lopullisen vahingonkorvauksen määrään. Luonnollisesti lievän tuottamuksen ollessa käsillä kynnys vahingonkorvauksen määrän sovitteluun on matalampi kuin tahallisuutta lähellä olevan törkeän tuottamuksen ollessa kyseessä.⁷⁵

Tuottamuksen asteella on merkitystä myös vakuutusturvan kannalta. Osakeyhtiöissä on tavallista ottaa vastuuvakuutus yhtiön johdolle. Vakuutusolosuhteiden mukaisesti vakuutuksen antaja on vastuusta vapaa, jos vakuutuksen ottaja on aiheuttanut vakuutustapahtuman tahallaan. Mikäli vakuutustapahtuma on aiheutunut törkeän huolimattomuuden eli tuottamuksen seurauksena voidaan vakuutuskorvausta alentaa tai se voidaan mahdollisesti myös evätä.⁷⁶

Mäntysaari on arvioinut tuottamuksen ja törkeän tuottamuksen välistä rajankäyntiä oikeusvertailun, lainsäädännön ja oikeuskäytännön kautta ja päätenyt siihen lopputulokseen, että Suomessa noudatetaan lähtökohtaisesti niin sanottua kehittyneen maan mallia. Siinä ei ensisijaisesti perusteta tuottamusarviointia vahingonaiheuttajan tietoisuudelle vaarasta ja sen mahdollisuudesta. Sen sijaan punninta lähtee siitä, että miten vahingonaiheuttajan kaltainen huolellinen henkilö olisi vastaavassa tilanteessa toiminut eli millaista toimintaa häneltä subjektiivisesti arvioiden olisi voinut olettaa, ja eroaako vahingonaiheuttajan toiminta tästä ja mikäli eroaa, niin missä määrin. Tätä arviointia kuvaa korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 1997:103.

Tapauksella on kytkeä korkeimman oikeuden ratkaisuun KKO 1992:98, jossa konkurssiin tuomitun osakeyhtiön tilintarkastajat olivat laiminlyöneet hyvän tilintarkastustavan noudattamisen jättäessään laatimassaan tilintarkastuskertomuksessa huomioimatta osakeyhtiön hallituksen lainvastaisen osakeyhtiön osakkeiden lunastamisen sen pääomistajalta. Tämän johdosta korkein oikeus katsoi tilintarkastajat korvausvelvollisiksi konkurssipesälle osakeyhtiölle aiheutuneesta vahingosta.

Korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 1997:103 (Ään.) oli kyse yhtiön toisen tilintarkastajan, joka oli suorittanut hänelle määrätyn vahingonkorvauksen, oikeudesta saada vastuuvakuutuksestaan korvaus aiheuttamastaan vahingosta. Vastuuvakuutuksen ehdoissa oli maininta, jonka mukaan aiheutuneen varallisuusvahingon vakuutuskorvauksen määrää voitiin alentaa tai se voitiin evätä kokonaan, mikäli

---

⁷⁵ Savela, 2015, s. 62.

⁷⁶ Hoppu – Hemmo, 2006, s. 180–181.

vakuutuksenottaja tai henkilö, jonka puolesta vakuutuksenottaja oli vahingonkorvausvastuussa, oli toiminut törkeän huolimattomasti tai tahallisesti aiheuttaessaan vahingon. Korkein oikeus katsoi, ettei törkeän tuottamuksen välinen rajanveto ole yksiselitteisesti määriteltävissä, ja vahingonkorvausoikeudessa esimerkiksi vakuutusopimuslain esitöiden⁷⁷ perusteella törkeän huolimattomuuden katsotaan olevan lähellä tahallisuutta. Perusteluissaan KKO toteaa arvioinnissaan myös, että vakuutuskorvausta arvioitaessa törkeänä huolimattomuutena pidetään tekoa, joka osoittaa ammatinharjoittajassa selvää piittaamattomuutta. Korkein oikeus katsoi, että tilintarkastajan oli oikeus saada vakuutuskorvauksena puolet aiheuttamastaan vahingosta.

Ratkaisussa 1997:103 (Ään.) korkeimman oikeuden enemmistön kanssa eri mieltä ollut oikeusneuvos katsoi lausunnossaan tilintarkastajan toiminnan törkeysarvioinnissa keskeisiksi arviointikriteereiksi sen, mikä on tilintarkastajan tehtävä osakeyhtiölain kontekstissa. Hän määritteli lausunnossaan, että osakeyhtiön tilintarkastajan roolina on toimia osakeyhtiön sidosryhmien, kuten velkojien ja osakkeenomistajien, intressissä osakeyhtiöoikeudellisena laillisuusvalvojana. Näin hänen tulisi reagoida toimittaessaan tilintarkastusta osakeyhtiön johdon tekoihin tai laiminlyönteihin, joista saattaisi seurata vahingonkorvausvelvollisuus. Näin ollen tilintarkastajan toiminnan huolimattomuuden astetta tuli tarkastella kyseisessä tapauksessa kaikkien osakeyhtiölain vastaisten toimien osalta, joista huolellisesti toimivan tilintarkastajan olisi tullut käyttää huomauttamisvelvollisuuttaan ja tehdä merkintä tilintarkastuskertomukseen. Tällä perusteella vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos katsoi törkeäksi tuottamukseksi myös sellaiset tilintarkastajan laiminlyönnit, jotka enemmistön näkemyksen mukaan eivät ylittäneet törkeältä tuottamukselta vaadittavaa kynnystä.

Mäntysaari ei pitänyt erityisesti korkeimman oikeuden perusteluja täysin tyydyttävänä, etenkin korkeimman oikeuden enemmistön kannalta, koska siitä ei ollut johdettavissa yksiselitteistä oikeusohjetta tuottamuksen törkeysarvioinnin perustaksi. Sen sijaan vähemmistöön jääneen oikeusneuvoksen lausuntoa Mäntysaari piti informatiivisena. Merkille pantavaa oli myös se, ettei ratkaisun KKO 1997:103 (ään.) osalta sovellettu vuoden 1995 tilintarkastuslakia, jonka esitöiden mukaan: ”Tilintarkastajan toiminta olisi moitittavaa, jos se haitallisella tavalla merkittävästi poikkeaa siitä, kuinka huolellisten ammattitaitoisten henkilöiden yleisesti katsotaan vastaavassa tilanteessa toimivan.”⁷⁸

---

⁷⁷ HE 114/1993 vp, s. 43.

⁷⁸ HE 295/1993 vp, s. 44–45.

Vastaavanlainen arviointiohje sisältyy myös nykyisin voimassa olevan tilintarkastuslain esitöihin eli myös siinä huolellista toimintaa koskeva arviointi perustuu siihen, kuinka huolellisesti toimiva ammattihenkilö toimisi vastaavassa tilanteessa.⁷⁹ Omasta mielestäni Mäntysaaren näkemys vahingonkorvaus tilintarkastajan huolellisen toiminnan huolellisuusarviointi vastaa lähtökohdiltaan myös osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen arviointiperusteita.⁸⁰

Tuoreessa korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa KKO 2025:3 on arvioitu rakennusurakoitsijan laiminlyönnin törkeyttä. Kyseisessä tapauksessa korkein oikeus linjasi, että laiminlyönnin huolimattomuutta arvioitaessa merkittävää on se, kuinka paljon virheellinen menettely poikkeaa asianmukaisesta huolellisesta toiminnasta huomioiden sekä vallitseva lainsäädäntö sekä hyvä rakennustapa. Kokonaisarvioinnin kannalta on lisäksi huomioitava yksittäisten laiminlyöntien lukumäärä, sillä arvioinnissa merkitystä voidaan antaa myös laiminlyöntien lukumäärälle ja toistuvuudelle.⁸¹ Tässä tuoreessa ennakkoratkaisussa, huolimatta siitä, että kyseessä oli rakennusurakoitsijan toiminnan huolellisuusarvioinnista, on näkemykseni mukaan havaittavissa yhtymäkohtia ratkaisussa KKO 1997:103 (Ään.) lausunnon antaneen vähemmistöön jääneen oikeusneuvoksen näkemysten kanssa.

Osakeyhtiöoikeudelliseen oikeuskäytäntöön palaan jäljempänä tässä tutkielmassa.

3.4 Korvattavat vahinkolajit ja korvauksen määräytyminen

Vahinkolajilla tarkoitetaan vahingonkorvausoikeudellista eri tyyppisten vahinkojen jaottelua sen perusteella, miten vahinko ilmenee eli esimerkiksi henkilövahingossa fyysisenä vamma, esinevahingossa esineen rikkoutumisena ja varallisuusvahingossa varallisuuden vähenemisenä. Osakeyhtiöoikeudellisesti relevantti vahinkolaji, erityisesti tämän tutkielman kontekstissa, on varallisuusvahinko ja tarkemmin sanottuna ns. puhdas varallisuusvahinko, mikä tarkoittaa, että muuta vahinko ei ole syntynyt kuin negatiivinen muutos varallisuudessa. Yleisessä vahingonkorvausoikeudessa näiden puhtaiden varallisuusvahinkojen korvattavuus deliktivastuun osalta rajoittuu vahingonkorvaus lain 412/1974 5:1 §:ssä säädettyihin tilanteisiin. Yleensä puhtaiden varallisuusvahinkojen korvattavuus nimenomaan deliktivastuun osalta perustuu nimenomaiseen sääntelyyn

---

⁷⁹ HE 254/2014 vp, s. 57.

⁸⁰ Mäntysaari, 1997, s. 858–860.

⁸¹ KKO 2025:3, perustelut kohta 8.

kyseiseen tapaukseen soveltuvassa erityislaissa. Näin on tilanne myös osakeyhtiöoikeuden osalta, missä vahingonkorvausvelvollisuus perustuu nimenomaisesti osakeyhtiölain 22 luvussa olevaan vahingonkorvaussäätelyyn.⁸²

Vahingonkorvauksen tuomitsemisen yhtenä edellytyksenä on, että puhtaan varallisuusvahingon ollessa kyseessä vahingonkorvausta vaativa kykenee muun näytön ohella osoittamaan näyttöä syntyneen vahingon määrästä. Tämä vahingonkärsijän näyttövelvollisuus ei ole kuitenkaan vahingonkorvauksen tuomitsemisen ehdoton edellytys, vaan oikeudenkäymiskaaren 4/1734 17 luvun 6 §:n mukaan tuomioistuimella on näytön puuttuessa valta määrätä vahingonkorvaus kohtuuden mukaan.

Vahingonkorvausoikeuden lähtökohta korvauksen suuruutta määriteltäessä on täyden korvauksen periaate, eli vahinkoa kärsinyt on saatettava siihen varallisuusasemaan, missä hän olisi, ellei vahinko olisi lainkaan aiheutunut. Vahingonkorvausoikeuden ns. rikastumiskielto rajoittaa vahingonkorvauksen ylärajaa siinä mielessä, että vahingon seurauksena vahingonkärsijän ei toisaalta tule korvauksen perusteella päästä myöskään parempaa asemaan, kuin hän olisi ollut ilman vahinkotapahtuman aiheutumista.⁸³

3.5 Syy-yhteys ja oppi normin suojatarkoituksesta

Vahingonkorvausvastuun yleisiin edellytyksiin liittyy aktiivisen teon tai toiminnan sekä erityisen lain tai muun normin asettaman toimintavelvollisuuden laiminlyönnin ja syntyneen vahingon välinen syy-yhteys. Tämän syy-yhteyden olemassaolo on pääsääntöisesti edellytys vahingonkorvausvelvollisuuden muodostumiselle. Yleisesti vahingonkorvausoikeudessa syy-yhteyden arviointi perustuu luonnontieteellisille faktoille perustuvalla oikeudellisella arvioinnilla. Syy-yhteyсарvioinnissa vahingon aiheuttanutta tapahtumaketjua verrataan mahdolliseen tai mahdollisiin vaihtoehtoihin tapahtumaketjuihin, joissa vahingon aiheuttajaksi epäillyn toiminta olisi poikennut aktualisoituneesta tapahtumaketjusta, joko toimimalla toisin tai toimimalla toimintavelvollisuuden mukaisesti. Tämän ohella syy-yhteyсарvioinnissa on huomioitava teon tai laiminlyönnin riittävyys vahingon syntymiseksi eli onko teko, toiminta tai laiminlyönti välttämätön osa tapahtumaketjua, joka aiheutti vahingon. Mikäli aiheutunut vahinko olisi syntynyt joka tapauksessa, poistaa se yleensä vahingonkorvausvastuun.⁸⁴

---

⁸² Hemmo, 2002, s. 124–127.

⁸³ Hemmo, 2002, s. 145–147.

⁸⁴ Hemmo, 2005, s. 109–116.

Teon, toiminnan tai laiminlyönnin sekä aiheutuneen vahingon välistä syy-yhteyttä arvioitaessa on syytä huomioida myös tilanteet, joissa useampi kuin yksi henkilö on toiminut moitittavalla tavalla, mutta välttämättä ei pystytä osoittamaan, kenen toiminnan tai laiminlyönnin seurauksena vahinko on aiheutunut. Tällaisen tilanteen ollessa käsillä, ovat kaikki potentiaaliset vahingonaiheuttajat yhteisvastuussa syntyneestä vahingosta, ja sen korvaamisesta, mikäli heidän voidaan katsoa toimineen yhteistuumin tai osana samaa hanketta. Vapautuakseen tällaisesta yhteisvastuusta vahingosta epäillyn tulee voida esittää näyttöä siitä, ettei hänen toimintansa tai laiminlyöntinsä ole syy-yhteydessä vahinkoon. Osakeyhtiöoikeudellisen osakeyhtiölakiin perustuvan vahingonkorvausvelvollisuuden ollessa käsillä esimerkkinä yhteistuumin toimimisesta on osakeyhtiön hallituksen jäsenet ja yksittäisen hallituksen jäsenen suhde koko hallituksen yhteisvastuulliseen vahingonkorvausvelvollisuuteen ⁸⁵

Osana syy-yhteyden arviointia, merkitystä tulee antaa myös vahingon ennalta-arvattavuudelle sekä normin suojatarkoitukselle. Ennalta-arvattavuudella tarkoitetaan sitä, että vahingonaiheuttajaksi epäillyn toiminta tai laiminlyönti tulee yleisen elämäkokemuksen perusteella lisätä vahingon syntymisen todennäköisyyttä. Ennakoitavuusvaatimuksen yleisen lähtökohdan mukaisesti vahinko ei aiheuta vahingonkorvausvelvollisuutta, mikäli se on aiheuttajansa näkökulmasta ennakoimaton. Ennalta-arvattavuusvaatimusta ei kuitenkaan voi tulkita siinä määrin absoluuttisesti, että se kaikissa tilanteissa sulkee pois vahingonkorvausvelvollisuuden. Esimerkiksi vahingon aiheuttaneen tapahtumaketjun yksityiskohtien ei tarvitse sinänsä olla ennakoitavissa, kunhan vahingon tyyppi ja suuruusluokka ovat. Ennakoitavuusarvioinnissa merkitystä annetaan myös vahinkotyyppille sekä vahingonaiheuttajan asemalle. Esimerkiksi osakeyhtiön kontekstissa johtohenkilönä tai tilintarkastajana toimivan, asiantuntijavastuussa olevan, henkilön oletetaan ymmärtävän laajasti moitittavan toimintansa seurauksia ja kauaskantoisiakin vaikutuksia.⁸⁶

Osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvastuun kaltaisessa asiantuntijavastuussa toimivaa henkilöä ei kuitenkaan tule saattaa vastuuseen hänen toimintansa tai laiminlyöntinsä seurauksista pelkästään syy-yhteyden perusteella, vaan arvioinnissa tulee huomioida oppi normin suojatarkoituksesta. Tällöin punninnassa lähtökohdaksi otetaan rikottu normi ja arvio, ketä kyseisellä normilla suojataan. Tällä siis tarkoitetaan sitä, että

---

⁸⁵ Hemmo, 2005, s. 116–119.

⁸⁶ Korkka, 2016, s. 706–709.

mikäli vahinkoa ei aiheudu taholle, jota suojaamaan normi on säädetty, ei sen perusteella myöskään synny vahingonkorvausvelvollisuutta. Vahingonaiheuttajan näkökulmasta kyseeseen tulee hänen oikeusturvaodotuksensa ja vahinkoa kärsineen tahon näkökulmasta arvio potentiaalisista mahdollisuuksista rajoittaa syntynyttä vahinkoa. Esimerkiksi mikäli osakeyhtiön konkurssipesä vaatii vahingonkorvausta osakeyhtiön johtohenkilöltä sen perusteella, ettei tämä ollut vanhan osakeyhtiölain mukaisesti hakenut osakeyhtiötä selvitystilaan, vaikka oma pääoma oli menetetty, ei vahingonkorvausvelvollisuutta konkurssipesää kohtaan synny, koska kyseinen normi oli säädetty suojaamaan osakeyhtiön velkojia, ei yhtiötä itseään.⁸⁷

Tällainen tilanne oli käsillä korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa KKO 2012:65. Asiassa oli kyse siitä, oliko osakeyhtiön ainoa osakkeenomistaja A, joka oli myös kyseisen osakeyhtiön hallituksen ainoa varsinainen jäsen, aiheuttanut osakeyhtiölle itselleen sellaista vahinkoa, joka hänen tulisi vanhan osakeyhtiölain (734/1978) 15:1 §:n perusteella (vastaa nykyisen lain 22:1 §:ä) korvata yhtiön konkurssipesälle. Asiassa oli riidatonta, että osakeyhtiö oli jo ensimmäisenä toimintavuotenaan menettänyt oman pääomansa, ja A:n olisi ensimmäisen 30.4.2002 päättyneen toimintavuoden tilinpäätöstä laadittaessa tullut tämä havaita, ja ryhtyä vanhan osakeyhtiölain vaatimiin toimenpiteisiin eli kutsua yhtiökokous koolle yhtiön asettamiseksi selvitystilaan. Nykyisessä osakeyhtiölaissa vastaavassa tilanteessa tulisi tehdä OYL 20:23 §:n mukainen ilmoitus rekisterinpitäjälle eli kaupparekisteriin. Yhtiön taloudellinen asema oli jatkanut huononemistaan ja velkojat hakivat sen konkurssiin 20.10.2005. Osakeyhtiön konkurssipesä vaati A:lta vahingonkorvauksena sitä osaa yhtiön veloista, joka oli syntynyt 30.10.2003 jälkeen, jolloin konkurssipesän näkemyksen mukaan A:n olisi viimeistään pitänyt reagoida ja asettaa yhtiö selvitystilaan.

Ratkaisussaan KKO toteaa mm., että liiketoimintaa harjoittavan osakeyhtiön toimintaan liittyy riskejä, ja niiden ottaminen on osa normaalia liiketoimintaa. Riskin realisoituminen osakeyhtiölle koituvaksi taloudelliseksi tappioksi ei itsessään tarkoita sitä, että riskin ottamisesta päättäneet henkilöt olisivat toimineet yhtiön edun vastaisesti ja heidät voisi, pelkästään tällä perusteella katsoa vahingonkorvausvelvollisiksi yhtiötä kohtaan. Tällaisten tappioiden syntyminen itsessään ei siis perusta osakeyhtiölle oikeutta vaatia vahingonkorvausta sen toiminnasta päättäneiltä hallituksen jäseniltä. Korkein oikeus

---

⁸⁷ Korkka, 2016, s. 710–712.

perusteluissaan toteaa, että lain ja oikeuskäytännön perusteella osakeyhtiön hallituksen jäsenet ovat voineet joutua vahingonkorvausvelvollisuuteen pakkoselvityssäännösten vastaisesta menettelystä, mikäli tästä on aiheutunut vahinkoa. Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuissa kuitenkin on todettu, että edellä mainittu vahingonkorvausvelvollisuus saattaa syntyä yksittäistä velkojaa tai velkojia kohtaan, ei yhtiötä itseään kohtaan, eikä sen sijaan tullutta konkurssipesää kohtaan. Lisäksi todetaan vielä, että osakeyhtiön ainoana omistajana ja hallituksen jäsenenä A on ollut asemassa, jossa hän on voinut käyttää päätösvaltaansa myös yhtiökokoukselle kuuluvassa asiassa kokousta pitämättä. Se seikka, että A on osakeyhtiön oman pääoman menettämisestä huolimatta jatkanut yhtiön tappiollista toimintaa ei sinänsä ole ollut yhtiön itsensä edun vastaista. Se että A oli rikkonut velkojien suojaksi ja eduksi säädettyä velvollisuutta ei ole aiheuttanut yhtiöön nähden vahinkoa, joka A:n tulisi korvata. Näin ollen konkurssipesän kanne on hylättävä.

Korkeimman oikeuden edellä mainittu ennakkoratkaisu vahvistaa oikeusohjetta normin suojatarkoituksesta sekä perusteita, joilla osakeyhtiön johtohenkilöiden toimintavelvollisuutta tai laiminlyöntiä arvioidaan. Kuten todettiin, esimerkiksi yhtiö tai sen sijalle tullut konkurssipesä ei voinut hakea itselleen vahingonkorvausta jonkin toisen tahon suojaksi säädetyn normin perusteella. Lisäksi korkein oikeus vahvisti, ettei tappiollinen liiketoiminta ja sen jatkaminen kasvavista tappioista huolimatta merkitse ikään kuin automaattisesti yhtiön edun vastaista toimintaa.

3.6 Vahingonkorvauksen sovittelu

Tuomittua vahingonkorvausta voidaan myös tietyin edellytyksin sovittella.

Vahingonkorvausoikeuden kannalta sovittelusäännökset ovat vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentti: ”Vahingonkorvausta voidaan sovittella, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet. Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on kuitenkin täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.” Sekä VahKL 6 luvun 1 §: Jos vahingon kärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä, voidaan vahingonkorvausta kohtuuden mukaan sovittella.”

Osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvelvollisuuden kontekstissa lienee sovittelun tullessa kysymykseen pääpaino nimenomaan VahKL 2 luvun 1 §:n 2 momenttiin

perustuvassa sovittelussa eli vahingon aiheuttajan ja toisaalta myös korvaukseen oikeutetun mukaisessa varallisuusolojen sekä tuottamuksen asteen arvioinnissa. Yleisesti ottaen osakeyhtiöoikeudellisissa vahingonkorvaustilanteissa aiheutettu vahinko saattaa olla hyvinkin suuri, erityisesti suhteutettuna vahingonkorvausvelvollisten varallisuusasemaan, mutta toisaalta ei välttämättä merkittävä suhteessa vahinkoa kärsineen varallisuusasemaan. Esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 1999:12 vahingonkorvausvelvollisiksi katsotut säästöpankin hallituksen jäsenet tuomittiin 21 774 220 markan suuruisen vahingon aiheuttamisesta soviteltuun 2 177 422 markan vahingonkorvaukseen laillisine korkoineen. Oikeus siis sovitteli vahingonkorvauksen 10 %:iin aiheutetusta vahingosta toimitusjohtajan osalta, hallituksen puheenjohtajan osalta 4 %:iin ja 3 %:iin hallituksen jäsenten osalta. Perusteluina oli toimitusjohtajan osalta hänen ankarampi vastuunsa koskien luottopäätösten valmistelua ja esittelyä hallitukselle. Hallituksen jäsenten pienempää vahingonkorvausta KKO perusteli sillä, etteivät he olleet pankkialan ammattilaisia eikä heillä ollut vastaavia edellytyksiä arvioida luottopäätöksiin sisältynyttä riskiä kuin pankin toimitusjohtajalla. Kyseisen tapauksen perusteella KKO ilmeisesti katsoi, että tahallisuuden aste oli pienempi hallituksen jäsenillä toimitusjohtajaan verrattuna, mikä puolsi suurempaa sovittelua hallituksen jäsenten osalta verrattuna toimitusjohtajaan.⁸⁸

Osakeyhtiöoikeudellisesti kyseisessä korkeimman oikeuden ratkaisussa oli otettu kantaa muun muassa vastuuvapauden myöntämisen oikeusvaikutuksiin. Tapaus sijoittui ajallisesti 1980-luvun ja 90-luvun taitteeseen, ja osaan tapauksen säästöpankin hallituksen ja toimitusjohtajan laiminlyöntien arviointiin sovellettiin vielä vuoden 1969 säästöpankkilakia, mutta tuoreimpien laiminlyöntien osalta sovellettiin vuoden 1991 alusta voimaan tullutta säästöpankkilakia 1270/1990. Siinä esimerkiksi vastuuvapauden osalta sääntely vastaa sekä VOYL:n että OYL:n säännöksi, eli vastuuvapauden myöntäminen koskee ainoastaan niitä seikkoja, jotka ovat olleet vastuuvapauspäätöstä tehdessä käsillä.

Tätä kuvaa KKO:n vastuuvapautta koskeva kolmas kappale: ”Osakeyhtiölain 15 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei estä yhtiötä nostamasta kannetta, milloin yhtiökokoukselle ei tilinpäätöksessä tai tilintarkastuskertomuksessa taikka muutoin ole annettu olennaisesti oikeita ja täydellisiä tietoja kanteen perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Vuoden 1990

---

⁸⁸ Hemmo, 2002, s. 154–155.

säästöpankkilain 131 §:n 2 momentissa on vastaavansisältöinen säännös kuin osakeyhtiölaissa. Vuoden 1969 säästöpankkilaissa ei ollut säännöstä vastuuvapauspäätöksen oikeusvaikutuksista.”

Edelleen ratkaisusta KKO 1999:12 ilmenee hyvin oikeudellisen punninnan perusteet, joiden perusteella korkein oikeus on arvioinut vastaajien toiminnan suhdetta huolellisuusvelvollisuuteen sekä tuottamuksen astetta ja näiden perusteella sekä vahingonkorvausta että sen sovittelua. KKO katsoi ratkaisussaan, että vuosina 1988 – 1991 tapahtuneeseen tapahtumasarjaan tuli vahingonkorvauksen sovittelun osalta yhdenmukaisesti soveltaa vuoden 1990 säästöpankkilakia, jonka sovittelusäännös, kuten samaan aikaan voimassa olleen VOYL:n sovittelusäännös viittaa VahKL 2 luvun 1 §:n 2 momenttiin. Näin tehdessään KKO tulkitsi lakia vastaajien eduksi, sillä varhaisempien laiminlyöntien aikana voimassa ollut vuoden 1969 säästöpankkilaki rajoitti sovittelumahdollisuuden ainoastaan sellaisiin tekoihin tai laiminlyönteihin, joissa tuottamuksen aste katsottiin lieväksi. Kyseisessä tapauksessa KKO arvioi vastaajien ylittäneen sallitun riskinoton kynnyksen ja toiminnallaan rikkoneet sekä säästöpankkilakia että silloisen pankkitarkastusviraston ohjeita. Tekijöiden tuottamuksen astetta lieventäväksi seikoiksi katsottiin yleisesti säästöpankkiryhmän väljä suhtautuminen luotonantoa rajoittaviin säännöksiin sekä yleisesti otettuihin suuriin riskeihin. Vastaajat eivät näistä laiminlyönneistä huolimatta olleet täysin voineet nähdä ja arvioida vahinkojen syntymisen todennäköisyyttä sekä 1990-luvun alussa alkaneen taloudellisen taantuman syvyyttä ja kestoja, joten suurista aiheutuneista luottotappioiden määrästä huolimatta korkein oikeus katsoi tekijöiden aiheuttaneen vahingon tuottamuksella, joka ei ollut törkeää. Näin ollen arvioidessaan tuottamuksen astetta sekä vahingonkorvauksen kohtuullistamista KKO huomioi tuottamuksen törkeysarvioinnin ohella myös, kuinka ennalta arvattavina vastaajat olivat vahingon todennäköisyyden sekä mittakaavan ennalta arvioineet.⁸⁹

Edelleen arvioitaessa vahingonkorvauksen sovittelua korkein oikeus katsoi vahingonaiheuttajien vastuun osana päätöksentekoprosessia vaikuttavan heidän tekojensa moitittavuuteen, mikä vaikutti vahingonkorvauksen sovitteluun, eli mitä keskeisempi ja vastuullisempi rooli henkilöllä luotonantoprosessissa oli, sitä ankarammin KKO suhtautui vahingonkorvauksen sovitteluun, kuten edellä mainittiin. Sen sijaan vastaajien erilainen

---

⁸⁹ KKO 1999:12, Vahingonkorvauksen yhteismäärä ja korvauksen sovittelu.

rooli ja henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten pankkialan tuntemus ei KKO:n mukaan ollut peruste poiketa VahKL 6 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesta pääsäännöstä, jonka mukaan yhteisvastuullisessa korvaustilanteessa korvausvastuu jakaantuu korvausvelvollisten kesken ns. pääluvun mukaan, jollei muuta katsota kohtuulliseksi. Kyseisessä tapauksessa, missä kokonaisvahinko koostui useista erillisistä luotonanto- tai takauspäätöksistä, vahingonkorvaus jakaantui kunkin päätöksen tekemiseen osallistuneiden kesken pääluvun mukaan, jonka jälkeen kunkin henkilökohtainen osuus eri vahingoista laskettiin yhteen ja lopuksi soviteltiin edellä mainituin tavoin.⁹⁰

Vastaava esimerkki teon tuottamusasteen vaikutuksesta vahingonkorvauksen sovitteluun ilmenee myös turun hovioikeuden Sunny Car centerin toimitusjohtajaa ja hallituksen jäsentä koskevassa ratkaisussa THO 14.2.2020 S 18/1120. Siinä toimitusjohtajalle määrättyä noin 6,2 miljoonan euron vahingonkorvausta ei soviteltu, koska hovioikeus katsoi käräjäoikeuden tavoin, että toimitusjohtajan asemassa olevan henkilön on tullut mieltää menettelynsä aiheuttaman taloudellisen riskin koko sekä sen aiheutumisen todennäköisyys. Nimenomaan tiedollinen toiminta tiedostetusta suuresta ja todennäköisestä taloudellisesta riskistä huolimatta oli perusteena sille, että oikeus katsoi toimitusjohtajan aiheuttaneen vahingon vähintään törkeän huolimattomuuden seurauksena.⁹¹

Sen sijaan Hämeenlinnan kaupunkikonsernin edustajana hallituksen jäsenenä toimineen kuntapoliitikon lähes 5 miljoonan euron vahingonkorvausta kohtuullistettiin merkittävästi 150 000 euroon. Perusteena tälle oli oikeuden mukaan se, ettei kyseinen henkilö ollut tavoitellut tai saanut hallituksen jäsenyydestä henkilökohtaista etua, ja hänen tosiasialliset mahdollisuutensa vaikuttaa toimitusjohtajan menettelyyn olivat vähäiset lukuun ottamatta mahdollisuutta erota hallituksen jäsenyydestä. Oikeus katsoi, että hallituksen jäsen oli aiheuttanut vahingon huolimattomuudella.⁹²

Vahingonkorvauksen sovittelun tapauskohtaisen arvioinnin luonnetta kuvaa näkemykseni mukaan hyvin se, että edellä mainitussa THO:n ratkaisussa hovioikeus muuttamatta lainkaan käräjäoikeuden perusteluja sovitteli kuntapoliitikon vahingonkorvauksen 150 000 euroon, kun käräjäoikeus oli päättänyt 350 000 euron soviteltuun vahingonkorvaukseen. Tuottamuksen asteen vaikutuksen merkitystä näkemykseni

---

⁹⁰ KKO 1999:12, Luottopäätösten kuvaukset.

⁹¹ THO 14.2.2020 S 18/1120, s. 8.

⁹² THO 14.2.2020 S 18/1120, s. 7–8.

mukaan kuvaa se, että toimitusjohtajan tuottamusta arvioitaessa oikeus katsoi sen asteeksi vähintään törkeän tuottamuksen, eli tulkintani mukaan siinä vähintäänkin lähestyttiin, jollei jo oltu hyvin lähellä tahallisuuden rajaa. Kuntapoliitikon tuottamuksen aste sen sijaan katsottiin tavalliseksi huolimattomuudeksi, joka todennäköisesti oli hyvin lähellä lievää tuottamusta, koska soviteltu vahingonkorvaus oli noin 3% aiheutetusta vahingosta. Tämä on linjassa korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 1999:12 kanssa.

3.7 Yhteenvedo osakeyhtiölakiin perustuvasta tuottamusvastuusta

Kuten Hahto toteaa, tuottamusstandardi perustuu yleensä johonkin normiin. Arviointi voi perustua hyvin monenlaisiin normeihin. Osa normeista voi olla hyvinkin yksityiskohtaisia sen suhteen, millaista toimintaa vaaditaan, millaiset ovat hyväksyttävän toiminnan raja-arvot tai millaisiin kriteereihin tuottamusarviointi perustuu. Osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen arviointi perustuu osakeyhtiölain yleisiin periaatteisiin, joista tärkeimmät ovat OYL 1:5 §:n voitontuottamistarkoitus ja OYL 1:8 §:n fidusiaariset velvollisuudet.⁹³

Sekä OYL 1:5 § ja OYL 1:8 § ovat punnintanormeja, jotka eivät anna eksplisiittisiä raja-arvoja voitontuottamiselle sen paremmin kuin yhtiön edun määrittämiselle. Ne antavat kuitenkin periaatteelliset keinot arvioida esimerkiksi osakeyhtiön johtohenkilön toimintaa. Esimerkiksi edellä mainitussa THO:n ratkaisussa 14.2.2020 S 18/1120 oikeus katsoo sekä toimitusjohtajan OYL 1:8 § vastaisen toiminnan perustuneen ensisijaisesti erittäin suurten riskien ottamiseen ilman vaadittavaa etukäteistä selvitystyötä. Tällainen huolimaton menettely tilanteessa, johon sisältyy yhtiön taloudelliseen tilanteeseen suhteutettuna erittäin suuri riski, katsottiin yhtiön edun vastaiseksi toiminnaksi.⁹⁴

Osakeyhtiölain yleiset periaatteet, erityisesti OYL 1:8 § sidotaan osakeyhtiölain vahingonkorvausnormiin OYL 22:1.1 §:n viittaussäännöksellä. Palaan jäljempänä osakeyhtiölain vahingonkorvaussäännöksiin. Oleellista osakeyhtiölain mukaisen vahingonkorvausnormin muodostamiselle on osakeyhtiölain yleisten normien kautta muodostuva huolellisuustandardi ja tapauskohtainen arviointi ja punninta suhteessa kyseiseen standardiin. Osakeyhtiölain esitöiden mukaisesti huolellisuusarviointi eli

---

⁹³ Hahto, 2008, s. 71.

⁹⁴ THO 14.2.2020 S 18/1120, s. 7.

osakeyhtiölain mukainen tuottamusarviointi perustuu ns. business judgement –sääntöön, josta tarkemmin seuraavassa kappaleessa.⁹⁵

Korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 2016:58 (Ään.), johon palaan laajemmin jäljempänä tässä tutkielmassa, käytiin ratkaisun tehneiden oikeusneuvosten välillä punnintaa tuottamuksen törkeysarvioinnista ja sen perusteista. Kyseisessä tapauksessa osakeyhtiön jäsenet olivat syytteessä rikoslain 48:1 §:n mukaisesta ympäristön turmelemisesta, joka on rangaistavaa tahallisena tekona tai törkeänä tuottamuksena. Koska kyseessä oli rikoslaissa rangaistavaksi säädetystä rikoksesta, oli myös sen tuottamusarvioinnin perustuttava rikoslain 3 luvun 7 §:n mukaiselle tuottamusarvioinnille. Vastoin enemmistön näkemystä, vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos Häyhä katsoi lausunnossaan, että arvioitaessa tuottamuksen törkeysastetta olisi painoarvoa tullut antaa hallituksen jäsenten riskinoton tietoisuuden tasolle ja heidän tosiasiallisille toisintoimimismahdollisuuksillensa. He olivat hallitustyöskentelyssä luottaneet osakeyhtiön operatiivisesta toiminnasta vastuussa olleen toimitusjohtajan heille antamiin tietoihin. Korkeimman oikeuden enemmistö katsoi sen sijaan, että tuotannon järjestäminen ympäristöluvan määräysten mukaiseksi ja sen varmistaminen, ettei toiminnasta aiheudu ympäristölle haittaa, on niin keskeinen ja laajakantoinen asia, että sen katsottiin kuuluvan hallituksen yleistoimivallan piiriin ja näin ollen nimenomaisesti hallituksen vastuulle kuuluvaksi. Korkeimman oikeuden enemmistö, toisin kuin vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos Häyhä, painotti tuottamuksen törkeysarvioinnissaan erityisesti suojellun oikeushyvän merkittävyyttä. Vastuu ympäristöstä kuuluu suomen perustuslain 731/1999 20 §:n 1 momentin perusteella kaikille. Vaikka rikoslain 3:7 §:n perusteella tuottamuksen törkeysarviointi ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella, erityisesti oikeusneuvos Häyhän lausunnon perusteella, vaikuttaa siltä, että osa lain mukaan arvostelussa huomioon otettavista seikoista oli jäänyt korkeimman oikeuden ratkaisussa hyvin vähälle painoarvolle. Toisaalta, koska kyseessä on korkeimman oikeuden ratkaisu, voitaneen todeta, että mikäli yhtiön toimintaan sisältyy merkittäviä ympäristöön ja muihin merkittäviin oikeushyviin liittyviä riskejä, on osakeyhtiön hallituksen, jo yhtiön edunkin nimissä varmistettava, että yhtiöllä on asianmukaiset valvontamekanismit toimintansa määräystenmukaisuuden varmistamiseksi.

---

⁹⁵ HE 109/2005 vp, s. 195.

3.8 Business judgement rule

Kuten mainittua, liiketoimintaan sisältyy aina riski, eikä riskin ottamista tai otetun riskin realisoitumista voida pitää automaattisesti OYL 1:5 §:n vastaisena tai OYL 1:8 §:n mukaisena yhtiön edun vastaisena toimenä.

Osakeyhtiölain esitöissä mainittu ns. business judgement rule on konseptina tietynlainen oikeudellinen transplantti angloamerikkalaisesta yhtiöoikeudesta, kuten koko vuoden 2006 osakeyhtiölaki tietyllä tapaa on. Business judgement rule pohjautuu Delawaren korkeimman oikeuden ratkaisuihin. Osakeyhtiölain esitöissä business judgement rule mainitaan nimenomaan tapana arvioida yhtiön johdon tekemien liiketoimintapäätösten osakeyhtiölainmukaisuutta, eli noudattaako päätöksentekoprosessi liiketoimintapäätösperiaatetta. Kysymys on ensisijaisesti päätöksentekoprosessista ja sen huolellisuudesta, sillä hyvinkin huolellisesti päätös voi osoittautua jälkeenpäin liiketaloudellisesti vääräksi, mutta silti kyseessä ei ole johdon huolimattomuus, mikäli liiketoimintapäätösperiaatetta on noudatettu päätöstä tehtäessä.⁹⁶

Liiketoimintapäätösperiaatteen mukaisesti riittävänä huolellisuutena voidaan yleensä pitää sitä, että liiketoimintapäätös tai toimi, jota huolellisuusarviointi koskee on tehty: 1) eturistiriidoista ja sivuvaikutteista vapaana, eli päätöksentekoon osallistuneilla ei ole omaa intressiä päätöstä koskevan asian suhteen, 2) yhtiön johto käsittelee ja ratkaisee asian eli ei jää passiiviseksi asian suhteen, 3) päätöksenteko perustuu riittävän kattavaan ja huolelliseen ennakolliseen selvitykseen ennen päätöksentekoa ja 4) päätöksellä tai toimella tulee olla riittävä liiketaloudellinen peruste, eli kyseessä ei saa olla perusteeton, epärationaalinen tai räikeän virheellinen toimi tai päätös.⁹⁷

Oleellista osakeyhtiön johdon, erityisesti laajojen ja kauaskantoisten, päätösten osalta on päätöksentekoprosessin huolellinen dokumentointi. Sen avulla johto voi myöhemmin perustella päätöksen olleen päätöksentekohetken tilanteessa tehty huolellisesti toimien, eikä siihen ole vaikuttanut eturistiriidat, eli päätös tai toimi on ollut liiketoimintapäätösperiaatteen mukainen. Tämä on tärkeää, sillä osakeyhtiöoikeudellisissa vahingonkorvauskysymyksissä sovelletaan osittain käännettyä todistustaakkaa, eli osakeyhtiön johdon on tietyissä tapauksissa, välttääkseen vastuun, kyettävä näyttämään toimineensa huolellisesti eli liiketoimintapäätösperiaatteen mukaisesti. Palaan tähän

---

⁹⁶ Mähönen – Villa, 2019, s.635.

⁹⁷ Mähönen – Villa, 2019, s.635.

tarkemmin jäljempänä OYL 22-luvun vahingonkorvaussääntelyn yksityiskohtaisemman tarkastelun yhteydessä.⁹⁸

---

⁹⁸ Mähönen – Villa, 2019, s.636.

4 Osakeyhtiön johto ja hallinto

Nimenomaisesti osakeyhtiöoikeudellisten vahingonkorvauskysymysten käsittelyn kannalta on mielekästä alkuun kuvata osakeyhtiön hallinnon rakenne ja siihen kuuluvien tehtävät. Lisäksi erikseen on mainittava johtoon kuuluvien ja siihen kuulumattomien välinen rajanveto. Tämä on oleellista jo senkin takia, kenellä on ylipäänsä mahdollisuus joutua vahingonkorvausvelvolliseksi osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvaussääntelyn perusteella.

Edelleen, kuten mainittua, osakeyhtiö on sen omistajista erillinen oikeushenkilö ja siitä johtuen luonnollisen henkilön on edustettava osakeyhtiötä, jotta osakeyhtiö voi käyttää oikeustoimikelpoisuuttaan, kuten solmia sitovia sopimuksia. Osakeyhtiön oikeuskelpoisuuskin vaatii edustamista esimerkiksi osakeyhtiön vastatessa tai ollessa kantajana tuomioistuimessa. Kuten aiemmin todettua, yksi osakeyhtiön tunnusmerkeistä on erityisen hallintorakenteen kautta toteutettu osakeyhtiön johdon ja omistuksen erillisuus. Osakkeenomistaja ei saa, eikä ole kelpoinen edustamaan osakeyhtiötä pelkän osakkeen omistamisen perusteella. Osakeyhtiölaissa on säännelty hallintorakenne, johon sisältyy sekä pakollisia että vapaaehtoisia hallintoelimiä. Hallintorakenne on edellytys niin osakeyhtiötä koskevassa päätöksentekoprosessissa ja vastuukysymyksissä, kuin osakeyhtiön suhteessa ulkopuolisiin tahoihin. Osakeyhtiön hallinnon ja edustuksen perustuessa osakeyhtiölaissa määriteltyihin instituutioihin, kyseisen yhtiön kanssa sopimuksia tekevät tahot saavat lakiin perustuvaa luottamuksen suojaa sille, että heidän yhtiön lakimääräisen edustajan kanssa tekemä sopimus sitoo niin yhtiötä, kuin tilanteen niin vaatiessa myös yhtiön konkurssipesää. Osakeyhtiön tulee pitää kaupparekisterissä ajantasaiset tiedot yhtiön edustamisoikeuksista, jolloin ulkopuolisen on mahdollisuus ne tarvittaessa tarkistaa.⁹⁹

OYL 6:21 §:ssä määrätään osakeyhtiön hallintoneuvostosta. En tässä tutkielmassa käsittele enemmälti hallintoneuvostoa koskevia kysymyksiä, koska hallintoneuvosto on suomalaisissa osakeyhtiöissä harvinainen osa hallintorakennetta. Hallintoneuvostoja on pääasiassa vain kuntien ja valtion hallitsemisissa yhtiöissä, ja vaikka teoriassa

---

⁹⁹ Villa, 2020, s. 12 – 19.

hallintoneuvoston jäsenillä on myös vahingonkorvausvastuu, ei KKO ole antanut yhtään hallintoneuvoston jäsenen vahingonkorvausta koskevaa ratkaisua.¹⁰⁰

4.1 Osakeyhtiön hallitus

Osakeyhtiölain 6 luvussa säädetään osakeyhtiön johdosta sekä osakeyhtiön edustamisesta. Luvun 1. §:ssä säädetään osakeyhtiön hallintorakenteen perusteista ja sen tarkoitus on myös helpottaa lain yleistä luettavuutta kuvaamalla osakeyhtiön johdon rakenteen, johdon osakeyhtiölain soveltamisen kannalta keskeiset velvoitteet. Pykälästä ilmenee myös osakeyhtiön johdon pääasiallinen seuraamus eli vahingonkorvaus, mikäli osakeyhtiön johto rikkoo sille laissa tai yhtiöjärjestyksessä asetettuja velvoitteita.¹⁰¹

Osakeyhtiön johdon ja siihen kuuluvien ja kuulumattomien henkilöiden määrittely on erityisen merkityksellistä arvioitaessa johdon osakeyhtiöoikeudellisia vastuukysymyksiä. Osakeyhtiön yhtiöoikeudellinen johto ja siihen kuuluvat henkilöt määritellään osakeyhtiölain säännösten mukaisesti, eli esimerkiksi arkikielessä johtajiksi kutsuttavat osakeyhtiön palveluksessa olevat henkilöt, kuten esimerkiksi talousjohtaja tai myyntijohtaja eivät asemansa puolesta kuulu osakeyhtiön johtohenkilöihin, ellei heillä ole osakeyhtiölain mukaista johtohenkilön asemaa esimerkiksi osakeyhtiön hallituksen jäsenenä. Osakeyhtiön johdon muodostavan henkilöryhmän ohella on osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvastuun arvioinnin kannalta merkittävää johtohenkilöille kuuluvien tehtävien määrittely. Osakeyhtiön johtohenkilön osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvelvollisuus muodostuu ainoastaan sellaisessa tilanteessa, jossa johtohenkilö aiheuttaa vahingon hoitaessaan nimenomaisesti osakeyhtiölaissa hänelle määriteltyä tehtävää.¹⁰²

OYL 6:8 §:n mukaisesti osakeyhtiön hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä ja mikäli hallituksessa on vähemmän kuin kolmeäsentä, tulee hallitukseen valita vähintään yksi varajäsen. OYL:n tahdonvaltaisuuden periaatteen mukaisesti hallituksen jäsenten enimmäismäärää voidaan lisätä sopimalla siitä yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiön hallintorakenteen näkökulmasta on relevanttia se, että osakeyhtiön johdon minimimäärä on yksi hallituksen varsinainen jäsen ja yksi hallituksen varajäsen. Kuten tässä tutkielmassa on jo edellä mainittu, esimerkiksi ratkaisun KKO 2012:65 yhteydessä,

---

¹⁰⁰ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, 529–531.

¹⁰¹ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 537.

¹⁰² Villa, 2020, s. 28–32.

tällaisia yhden yhtiötä lienee suuri määrä Suomen osakeyhtiöistä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 ollut yli 70 % Suomen yrityksistä. Tilastosta ei tosin selviä kuinka suuri joukko yksinyrittäjistä toimii nimenomaan osakeyhtiömuodossa.¹⁰³

Osakeyhtiön hallituksen tehtävät voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: 1) hallituksen OYL 6:2.1 §:n mukaiseen ns. yleistoimivaltaan, eli hallitus vastaa osakeyhtiön hallinnon ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Yleistoimivallalla tarkoitetaan kaikkia niitä tehtäviä, joita ei osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen perusteella ole määrätty, toimitusjohtajan, hallintoneuvoston tai yhtiökokouksen suoritettaviksi. 2) Hallituksen erityisiin tehtäviin, joista säädetään nimenomaisesti laissa, kuten esimerkiksi OYL 20:25.1 §:n mukaisesti: ”Yhtiön omaisuus voidaan luovuttaa konkurssiin hallituksen tai, jos yhtiö on selvitystilassa, selvitysmiesten päätöksen perusteella.” 3) Yhtiön edustamiseen.¹⁰⁴

Osakeyhtiön hallitus tekee päätökset OYL 6:3 §:n mukaisesti enemmistöperiaatteella, ja mahdollisessa äänestystilanteessa jokaisella hallituksen jäsenellä on yksi ääni. Lähtökohtaisesti osakeyhtiön hallitus on päätösvaltainen, kun yli puolet sen jäsenistä on paikalla, mutta tästä voidaan yhtiöjärjestyksessä poiketa ylöspäin. Äänestystilanteessa, jossa äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, ettei hallituksen äänestystilanteessa voisi pidättäytyä äänestämästä. Tätä ei tule sekoittaa hallituksen jäsenen esteellisyyteen, josta on omat säännöksensä OYL 6:4 §:ssä sekä 6:4a §:ssä. Päätöksentekoprosessissa kaikilla hallituksen jäsenillä on oikeus tulla kuulluksi. Hallituksen jäsenen oikeudella tulla kuulluksi on merkitystä arvioitaessa hänen osallisuuttaan hallituksen päätöksentekoon, koska kuulemisoikeuden lisäksi hallituksen jäsenellä on OYL 6:6 §:n perusteella oikeus saada eriävä mielipiteensä merkittävä hallituksen pöytäkirjaan. Pöytäkirja tulee laatia jokaisesta hallituksen kokouksesta, ja kokouksen puheenjohtajan ja vähintään yhden hallituksen jäsenen tulee se allekirjoittaa. Hallituksen päätös voi olla muodollisesti tai asiallisesti pätemätön, ja OYL 6:2.2 §:n mukaan hallitus ei myöskään saa panna toimeen yhtiökokouksen tai hallituksen päätöstä, joka on lain tai yhtiöjärjestyksen vastainen.¹⁰⁵

---

¹⁰³ Tilastokeskus, Yrittäjien määrä väheni vuonna 2024.

¹⁰⁴ Villa, 2020, s. 50–60.

¹⁰⁵ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 540–541.

Erityisesti osakeyhtiöoikeudelliseen vahingonkorvaukseen liittyvä kysymys on hallituksen varajäsenen rooli hallituksen päätöksenteossa. Erityisesti se, milloin varajäsenen katsotaan osallistuneen hallituksen päätöksentekoon, ja siten vahingonkorvausvelvolliseksi tilanteessa, missä hallituksen osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvelvollisuus aktualisoituu. Korkein oikeus on ottanut tähän seikkaan kantaa ennakkoratkaisussaan KKO 1997:111, jonka perusteella hallituksen varajäsen on vastuussa hallituksen tekemästä päätöksestä ainoastaan, mikäli hän on osallistunut päätöksen tehneeseen hallituksen kokoukseen toimiessaan hallituksen varsinaisen jäsenen asemasta ja tämän lisäksi kannattanut päätöstä. Lisäksi hallituksen varajäsenen vahingonkorvausvastuu voi aktualisoitua osana hallituksen vahingonkorvausvastuuta varajäsenen ollessa paikalla hallituksen kokouksessa ja salatessa tässä ominaisuudessa hallitukselta päätöksenteon kannalta oleellisia tietoja.

Tapauksessa KKO 1997:111 oli kysymys omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal-Silta Oy:n STS Pankin johtokunnan jäseniltä vaatimista vahingonkorvauksista, joiden perusteena oli huolimattomasta luotonannosta STS Pankille aiheutuneet luottotappiot. Korkeimmassa oikeudessa ratkaistavana olleesta laajasta asiakokonaisuudesta yksi kysymys koski STS Pankin johtokunnan varajäsenenä toimineen D:n vahingonkorvausvelvollisuutta osana STS-Pankin johtokunnan vahingonkorvausvelvollisuutta. Säästöpankin johtokunta rinnastuu tässä kontekstissa osakeyhtiön hallitukseen. Hallituksen varajäsenenä toiminut D oli toiminut myös STS Pankin työsuhhteessa olevana pankinjohtajana.

Ratkaisunsa perusteluissa KKO toteaa: ”Korkein oikeus toteaa, että johtokunnan varajäsen vastaa tuossa ominaisuudessaan johtokunnan päätöksestä yleensä vain, jos hän on sitä kannattanut ottaessaan osaa päätöksentekoon varsinaisen jäsenen asemasta. Varajäsen voi kuitenkin joutua korvausvastuuseen päätöksestä yhtiölle aiheutuneesta vahingosta silloinkin, kun hän ei ole osallistunut päätöksentekoon, jos hän on laiminlyönyt huolellisuusvelvollisuutensa esimerkiksi jättämällä ilmoittamatta tiedossaan olevia päätöksenteon kannalta olennaisia seikkoja.”

D oli siis osallistunut johtokunnan kokouksiin sen varajäsenenä ainoastaan pankinjohtajan ominaisuudessa ja sillä, että hänellä oli kokouksissa puheoikeus, ei vaikuttanut arviointiin hänen vahingonkorvausvelvollisuutensa kannalta. D oli myös joidenkin johtokunnan kokousten osalta allekirjoittanut, yhdessä kaikkien muiden läsnäolleiden kanssa, johtokunnan kokouksen pöytäkirjan. Tällä seikalla ei korkeimman oikeuden mukaan ollut merkitystä arvioitaessa hänen vahingonkorvausvastuutaan. D oli toimiessaan

pankinjohtajana ottanut osaa luottopäätösten valmisteluun, mutta luottopäätökset oli esitelty johtokunnalle sen varsinaisen jäsenen C toimesta. D:n ei katsottu kuitenkaan salanneen johtokunnalta luottopäätösten teon kannalta oleellisia tietoja, vaan johtokunnan varsinaisen jäsenet ovat päätöksiä tehdessään olleet tietoisia luottopäätöksen arvioinnin kannalta relevanteista seikoista. Näin ollen KKO katsoi, ettei D ollut vahingonkorvausvastuussa STS Pankille aiheutuneesta vahingosta liikepankkilain perusteella.

4.2 Osakeyhtiön hallituksen jäsenyys ja siitä eroaminen

Osakeyhtiön hallituksen jäsenet nimittää, osakeyhtiölain olettasäännöksen (OYL 6:9 §) mukaisesti, yhtiökokous. Hallituksen jäsenen toimikausi alkaa OYL 6:11 §:n mukaisesti jäsenyydestä päättävän yhtiökokouksen päättyessä ja jatkuu toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä hallituksen jäsenen toimikausi päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Toki on mahdollista, että julkisen osakeyhtiön yhtiökokous valitsee saman hallituksen jäsenen uudelle toimikaudella. Hallituksen jäsenyyden tarkka alkamisajankohta sekä päättymisajankohta ovat tärkeitä myös vahingonkorvausvelvollisuuden kontekstissa, koska kuten mainittua lähtökohtaisesti hallituksen kollegiona tehty päätös, vaikka se olisi äänestyksen perusteella syntynyt, sitoo kaikkia sen tehneen hallituksen jäseniä. Voitaneen olettaa, että hallituksen jäsenen ainoa varma keino välttyä tällaisessa päätöksentekotilanteessa tulluksi sidottua kollegiona tehtyyn hallituksen päätökseen on joko käytettävä OYL 6:6 §:n mukaista oikeutta kirjata eriävä mielipiteensä ja tämän jälkeen erottava hallituksen jäsenyydestä tai äänestystilanteessa äänestettävä vastoin päätösesitystä ja erottava tämän jälkeen.¹⁰⁶

Hallituksen jäsenellä on oikeus erota hallituksen jäsenyydestään kesken toimikautensa milloin tahansa ilmoittamalla siitä hallitukselle, jolloin hänen hallituksen jäsenyytensä päättyy välittömästi, kun siitä on ilmoitettu. Hallituksen jäsenen oikeutta erota tehtävästään ei voida yhtiöjärjestysmääräyksellä rajoittaa.¹⁰⁷

Osakeyhtiön hallituksen jäsenet tulee ilmoittaa ja rekisteröidä kaupparekisteriin. Rekisterimerkintä itsessään ei kuitenkaan tarkoita hallituksen tosiasiallista jäsenyyttä tai sen poistaminen päätä hallituksen jäsenyyttä, merkitystä annetaan edellä mainituille

---

¹⁰⁶ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 595–615

¹⁰⁷ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 595–618

osakeyhtiölain säännöksille hallituksen jäsenyyden alkamisesta ja päättymisestä. Rekisterimerkintä asettaa kuitenkin oletettaman hallituksen jäsenyydestä, johon ulkopuoliset ovat oikeutettuja luottamaan koskien yhtiön edustamista. Hallituksen jäsenyydestä eronnut ei kuitenkaan kaupparekisterimerkinnästä huolimatta ole vastuussa suhteessa kolmanteen. Tämän korkein oikeus on vahvistanut oikeuskäytännössä KKO 1972 II 14. Yhtiö itse on vastuussa kaupparekisterimerkinnöistä ja muutosilmoitukset kaupparekisteriin tekee joko yhtiön hallitus tai toimitusjohtaja. Hallituksen jäsenyyttä koskien ilmoituksen tehtävien lakkaamisesta voi poikkeuksellisesti tehdä eronnut hallituksen jäsen itse.¹⁰⁸

4.3 Osakeyhtiön toimitusjohtaja

Mikäli osakeyhtiölle on hallituksen toimesta (OYL 6:20 §) valittu toimitusjohtaja on hänellä OYL 6:17.1 §:n mukaisesti yleistoimivalta osakeyhtiön juoksevan hallinnon hoitamisesta hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä luotettavalla tavalla. Tämän lisäksi toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenille tarvittavat tiedot hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Toimitusjohtaja saa myös OYL 6:18 §:n mukaisesti olla lähtökohtaisesti läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää siellä puhevaltaa, vaikka hän ei olisikaan hallituksen jäsen. OYL 6:17.2 §:ssä on nimenomaisesti säädetty, ettei toimitusjohtaja saa ryhtyä epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin ilman hallituksen nimenomaista valtuutusta. Poikkeustapauksissa yhtiön edun turvaamiseksi se on mahdollista, mutta tällöinkin hallitukselle on mahdollisimman pian annettava tieto näistä toimista.¹⁰⁹

4.4 Osakeyhtiön yhtiökokous

OYL 5:1.1 §:n mukaisesti osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa ja he voivat myös OYL 5:1.2 §:n mukaisesti kokousta pitämättä päättää yksimielisinä yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Yhtiökokouksen toimivaltaan kuuluvat lähtökohtaisesti ainoastaan osakeyhtiölaissa sille kuuluvat asiat. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiökokous päättää osakeyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta. Yksimieliset osakkeenomistajat voivat

---

¹⁰⁸ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 595–615

¹⁰⁹ Villa, 2020, s. 54–55.

muutenkin tehdä päätöksen yksittäisessä toimitusjohtajan ja hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa.¹¹⁰

4.5 Tehtävien siirtyminen osakeyhtiön hallintoelinten välillä

Osakeyhtiössä hallintoelinten yleistoimivaltaan kuuluvia päätöksiä voidaan yksittäistapauksessa siirtää hierarkisesti siten, että hierarkian ylempi taso voi yksittäistapauksessa, lain määräämin edellytyksin, päättää sille alisteisen hallintoelimen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta, kuten edellä yksimielisistä osakkeenomistajista mainittiin. Hallitus voi OYL 6:7 §:n mukaisesti tehdä yksittäistapauksessa päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta. Hallitus voi myös OYL 6:7.2 §:n mukaisesti siirtää toimitusjohtajan tai hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvan päätöksen yhtiökokouksen päätettäväksi. Tällainen hallituksen toimesta tehty päätöksen siirtäminen yhtiökokoukselle ei kuitenkaan sido yhtiökokousta, eli yhtiökokouksella ei ole velvollisuutta tehdä päätöstä asiassa. Ainoastaan osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen määräys, jolla toimitusjohtajan tai hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta päättäminen on siirretty yhtiökokoukselle, sitoo yhtiökokousta eli sen on tehtävä päätös tällaisessa asiassa.¹¹¹

Merkittävää tehtävien siirron osalta on se, että se koskee nimenomaisesti ainoastaan yleistoimivaltaan kuuluvia asioita, kuten 6:7 §:ssä mainitaan. Korkein oikeus on oikeuskäytännössään ottanut kantaa tähän oikeuskysymykseen ja kuvaa hyvin ratkaisussaan KKO 2017:58 vallitsevaa oikeustilaa. Sen perusteella hyvin poikkeuksellisessakaan tilanteessa yksimieliset osakkeenomistajat eivät olleet oikeutettuja tekemään päätöstä osakeyhtiön hallituksen erityiseen toimivaltaan kuuluvassa asiassa. Tapauksessa oli kysymys osakeyhtiön omaisuuden luovuttamisesta OYL 20:25.1 §:n mukaisesti konkurssiin. Lain mukaan tämä tehtävä kuului nimenomaisesti osakeyhtiön hallituksen tai selvitysmiesten erityiseen toimivaltaan, eikä se ollut siirrettävissä yksimielisten osakkeenomistajien päätettäväksi.¹¹²

---

¹¹⁰ Villa, 2020, s. 59.

¹¹¹ Villa, 2020, s. 59.

¹¹² KKO 2017:58, perusteluiden kohta 21.

4.6 Tehtävien jako hallituksen ja toimitusjohtajan välillä

Tehtävien jakautuminen hallituksen ja toimitusjohtajan välillä perustuu suoraan osakeyhtiölaista ilmenevien lakimääräisten tehtävien ohella osakeyhtiön hallituksen toimitusjohtajalle antaman toimivallan, tehtävien ja osakeyhtiölain yleisten periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtajan vastuulle lähtökohtaisesti kuuluvaan juoksevaan hallintoon sisältyviä tehtäviä ei ole täsmällisesti määritelty, vaan niiden sisältöön vaikuttaa mm. yhtiön toiminnan laatu, laajuus sekä yhtiön käytännöt.¹¹³

Hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävien välistä rajankäyntiä on käsitelty korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 2016:58 (ään.). Tapauksessa oli kysymys ympäristönturmelemisesta, joka oli seurausta siitä, että perunahiutaleita valmistavan tehtaan tuotannossa syntynyttä lietettä oli päästetty tehtaaseen ympäristöön ympäristöluvan ja jätelain vastaisesti. Kysymys oli siitä, olivatko hallituksen jäsenet A ja B vastuussa ympäristön turmelemisesta, vai katsottiinko ympäristöluvan noudattamisesta vastaaminen ja sen varmistamiseksi tehtävät toimet osaksi yhtiön juoksevaa hallintoa ja yksin toimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluviksi. Yhtiön hallituksen jäsenet vetosivat siihen, että heidät oli valittu hallitukseen ulkopuolisina asiantuntijoina, joiden tehtäviin oli kuulunut liikejuridiikka ja talouskonsultointi. Kyseinen yhtiö oli ns. perinteinen perheyhtiö, jossa toimitusjohtajan asema oli hyvin vahva. Hallituksen jäsenet vetosivat mm. siihen, että heillä oli yhtiössä käytännössä rooli ainoastaan omien osaamisalueidensa asiantuntijoina eivätkä tunteneet ympäristöluvan ehtoja. Ympäristövahingosta he olivat kuulleet vasta toimitusjohtajan kerrottua olleensa siihen liittyen poliisikuulusteluissa. Hallituksen jäsenet tuomittiin ympäristön turmelemisesta, ja keskeisiä tämän tutkielman tematiikan kannalta olivat KKO perusteluiden seuraavat kohdat:

18) ”Korkein oikeus toteaa, että osakeyhtiölain (734/1978) 8 luvun 6 §:n 1 momentissa säädettyssä hallituksen yleistoimivallassa on kysymys yhtiön toimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisen järjestämisestä asianmukaisella tavalla, eikä siitä, että hallituksen tulisi huolehtia muutoin näistä tehtävistä. Hallitus voi täyttää tämän velvollisuuden monella eri tavalla riippuen esimerkiksi yhtiön toiminnan laadusta ja laajuudesta. Mainitussa osakeyhtiölain säännöksessä on nimenomaisesti mainittu hallituksen toimitusjohtajalle antamat ohjeet ja määräykset.”

---

¹¹³ Villa, 2020, s. 56.

19) ”Kuten kohdassa 17 selostetuista osakeyhtiölain säännöksistä (viittaus VOYL:n hallituksen ja toimitusjohtajan tehtäviä koskeviin pykäliin) ilmenee, hallituksen ja toimitusjohtajan välinen tehtävien jako määräytyy sen perusteella, kuuluuko tehtävä yhtiön juoksevaan hallintoon vai onko kysymys yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisesta tai laajakantoisesta toimesta. Osakeyhtiölain (734/1978) esitöiden mukaan juoksevan hallinnon rajat riippuvat muun ohella yrityksen laadusta ja laajuudesta sekä liike-elämässä muodostuneesta käytännöstä. Juoksevaan hallintoon kuuluu yhtiön liiketoiminnan johtaminen ja valvominen, sopimusten solmiminen hankkijoiden ja asiakkaiden kanssa sekä ainakin alemman henkilökunnan työhönotto ja yhtiön ylempien toimielinten päätösten täytäntöönpanosta huolehtiminen (HE 27/1977 vp s. 52). Lisäksi korkein oikeus toteaa olevan selvää, että päätäntävaltaa hallituksen ja toimitusjohtajan välisessä suhteessa käyttää aina viime kädessä hallitus, jolla on myös oikeus siirtää toimitusjohtajalle lain mukaan kuuluvia tehtäviä itselleen. Toimitusjohtaja on puolestaan velvollinen antamaan hallitukselle ja sen jäsenille kaikki näiden tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.”

Ratkaisussa todettiin myös edellä mainittujen seikkojen lisäksi, että A:n ja B:n asema syytettyinä perustui nimenomaisesti heidän osakeyhtiöoikeudelliseen asemaansa hallituksen jäseninä. Edelleen korkein oikeus oikeudellisessa arvioinnissaan painotti seuraavia seikkoja, ratkaisun kohdat:

23) ”Korkein oikeus toteaa, että yhtiön tuotannon järjestäminen ympäristöluvan määräysten mukaisesti ja muutoinkin siten, ettei tuotannosta aiheudu ympäristöhaittoja, on ollut yhtiön toimialan kannalta keskeinen ja toiminnan laatuun sekä laajuuteen nähden merkittävä ja laajakantoinen asia, jonka hoitaminen on edellyttänyt myös riittäviä taloudellisia resursseja. Tästä syystä yhtiön hallituksen on tullut huolehtia muun muassa siitä, että yhtiön tuotannossa ympäristöasioiden hoitaminen ja niiden valvonta on järjestetty asiantuntevasti ja asianmukaisesti. Tämä on tarkoittanut muun muassa ympäristölupaehdojen asiantuntevasta täytäntöönpanosta ja sen valvonnasta päättämistä. Kun ympäristöasioiden järjestämistä ja muuta organisointia ei ole kuitenkaan hallituksessa lainkaan käsitelty vaan näiden asioiden hoitaminen on jätetty asettumaan omiin uomiinsa, hallitus on laiminlyönyt sille kuuluvan tehtävänsä. Tämä laiminlyönti on osaltaan myötävaikuttanut siihen, että syytteessä mainittu ympäristön turmeltuminen on päässyt tapahtumaan.”

Edelleen ratkaisussa painotettiin tuotantoprosessin ja siihen liittyvän ympäristöluvan keskeistä merkitystä yhtiön toiminnalle sen laatu ja laajuus huomioiden. Osakeyhtiön hallituksen olisi siis tullut huolehtia ja järjestää ympäristöasioiden valvonta asianmukaisesti. Tämä ei tarkoita sitä, että hallituksen jäsenten olisi välttämättä pitänyt henkilökohtaisesti valvoa asioita konkreettisella tasolla, vaan heidän olisi pitänyt varmistua siitä, että yhtiössä on olemassa prosessi, jonka mukaisesti ympäristöluvan noudattamista yhtiössä seurataan ja tarvittaessa poikkeamista tms. merkittävistä seikoista raportoidaan hallitukselle ohjeistuksen mukaisesti. Tähän viitataan perusteluiden kohdassa 21): ”...hallitus ei ole antanut ohjeita tai määräyksiä toimitusjohtajalle ympäristökysymysten hoidon ja valvonnan järjestämisestä taikka muutoinkaan delegoinut ympäristökysymysten hoitoa yhtiössä.” Edelleen ratkaisusta ilmeni myös korkeimman oikeuden arvio hallitusten jäsenten toisintoimimismahdollisuudesta eli korkein oikeus punnitsi A:n ja B:n toimintaa siihen, miten huolellinen hallituksen jäsen olisi heidän asemassaan toiminut. Tähän viitataan perusteluiden kohdassa 29: ” Sen sijaan arvion lähtökohtana on, mikä tieto huolellisella hallituksen jäsenellä olisi ollut teon hetkellä (ks. HE 44/2002 vp s. 97 - 98).”¹¹⁴

Edellisessä esimerkissä (KKO 2016:58, Ään.) kuvattiin rajanveto toimitusjohtajan ja hallituksen välillä hallituksen toimintavelvollisuuden näkökulmasta ja päätelmänä sen osalta on, että hallituksen toimintavelvollisuus perustuu ensisijaisesti OYL 6:2 §:n 1 momentin mukaisesti hallituksen yleisiin velvollisuuksiin, kuin osakeyhtiölain yleisiin periaatteisiin, kuten OYL 1:8 §:n huolellisuusvelvoitteeseen. Merkityksellistä on myös se, että kyse on nimenomaan toimintavelvollisuudesta, eli passiivisuus ei suojaa hallituksen jäsentä arvioitaessa toiminnan huolellisuutta.

Vastaavasti toimitusjohtajan 6:17 §:n 1 momentin velvollisuudella varmistaa hallituksen tiedonsaanti on myös merkitystä arvioitaessa vastuukysymystä toimitusjohtajan ja osakeyhtiön hallituksen välillä. Tuoreessa helsingin hovioikeuden lainvoimaisessa ratkaisussa HO 10.04.2025 25/103798 oli kysymys arvopaperimarkkinoita koskevasta tiedottamisrikoksesta. Asian taustalla oli se, että renkaita valmistava yhtiö oli julkisuuteen vuodettujen tietojen perusteella toimittanut rengastesteihin ns. paranneltuja testirenkaita, jotka poikkesivat varsinaisista asiakkaille valmistettavista renkaista. Yhtenä osakysymyksenä asiakokonaisuudessa oli, miten vastuu jakaantuu toimitusjohtajan ja

---

¹¹⁴ Villa, 2020, s. 57–58.

hallituksen välillä koskien arvopaperimarkkinalaissa 746/2012 tarkoitettun sisäpiiritiedon julkistamista. Asiassa riidatonta oli se, että pörssitiedotteiden antaminen oli kuulunut pääasiassa hallituksen tehtäviin. Toimitusjohtajan ja hallituksen välinen työnjako vastasi muiltakin osin osakeyhtiölain säännöksiä.

”Riidattoman selvityksen mukaan NR Oyj:n toimitusjohtajan ja hallituksen keskinäinen toimivalta on vastannut osakeyhtiölain säännöksiä, eikä niiden toimintaan ole tältä osin liittynyt asiaan vaikuttavia poikkeavia piirteitä muihin vastaavan kokoluokan pörssiyhtiöihin verrattuna. NR Oyj:ssä pörssitiedotteen antaminen on kuulunut lähtökohtaisesti yhtiön hallitukselle. Yhtiön sisäisen työnjaon mukaan hallitukselle eivät ole kuuluneet renkaiden tuotekehitykseen ja lehtitesteihin liittyvät asiat, jotka ovat kuuluneet yhtiön operatiivisen johdon, kuten toimitusjohtajan vastuualueeseen.

...Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Osakeyhtiölain 1 luvun 8 §:n mukaan yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua.”¹¹⁵

Yhtiön hallitus oli, saatuaan tietoonsa ns. huhupuheita mahdollisista väärinkäytöksistä, antanut toimitusjohtajalle toimeksiannon laatia asiaa koskeva selvitys yhtiön hallitukselle. Toimitusjohtaja oli raportoinut yhtiön hallitukselle tämän toimeksiannon perusteella. Hallitus oli saanut toimitusjohtajan 11.12.2015 hallituksen kokouksessa antamasta raportista sellaisen tilannekuvan, ettei yhtiön sisäisessä tarkastuksessa ilmennyt sellaisia seikkoja, jotka edellyttivät jatkotoimenpiteitä, ja hän oli mm. tarkastanut yhtiön testirengaspoliitikan. Tämän perusteella hallitus ei ryhtynyt toimenpiteisiin eli käytännössä julkaissut asiaa koskevaa pörssitiedotetta. Sittemmin 26.2.2016 lehdistössä oli julkaistu artikkeli, jossa paljastettiin, että testituloksia oli ”viilattu”, ja yhtiön toimitusjohtaja julkaisi lehdistötiedotteen myös 26.2.2016, jossa pyysi anteeksi tapahtunutta. Yhtiön hallitus julkaisi asian pörssitiedotteella vasta 29.2.2016. Hovioikeus katsoi ratkaisussaan, ettei osakeyhtiön hallitus ollut rikkonut huolellisuus- eikä selonottovelvoitettaan, eikä näin ollen syylistynyt arvopaperimarkkinoita koskevaan tiedottamisrikokseen. Sen sijaan yhtiön toimitusjohtajan katsottiin syylistyneen arvopaperimarkkinoita koskevaan tiedottamisrikokseen törkeästä tuottamuksesta.

”Hovioikeus toteaa, että osakeyhtiössä hallituksen jäsenellä on lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että toimitusjohtaja ja muu toimiva johto antaa hallituksen jäsenille oikeat

---

¹¹⁵ HelHO, 10.04.2025 R 22/2695, s. 105.

ja riittävät tiedot päätöksenteon pohjaksi. Toimitusjohtajalla on velvollisuus tehdä aloitteita ja muutoinkin valmistella sellaisia asioita, joista päättäminen kuuluu yhtiön ylemmille hallintoelimille. Yhtiön toimitusjohtajan on tullut myös osakeyhtiölain 6 luvun 17 §:n 1 momentin nojalla antaa hallitukselle tiedot, jotka ovat olleet tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi. Saman lain 1 luvun 8 §:n mukaisesti hänen on tullut huolellisesti toimien edistää yhtiön etua. Tähän on katsottava kuuluvan myös se, että toimitusjohtaja omalta osaltaan pyrkii huolehtimaan siitä, että yhtiö noudattaa sitä velvoittavia arvopaperimarkkinalain säännöksiä.”¹¹⁶

”Edellä esitetyn perusteella hovioikeus katsoo, että toimitusjohtajan on edellä selostettujen hänen tietoonsa 11.12.2015 mennessä tulleiden NR Oyj:n väitettyä vilpillistä menettelyä renkaiden lehtitesteissä ja siihen liittyvää mahdollista ulkopuolista julkitulon uhkaa sekä yhtiön omaa julkituloa asiassa koskevien tietojen perusteella tullut arvioida niiden merkitystä yhtiön nyt kysymyksessä olevan tiedottamisvelvollisuuden kannalta ja tullut myös ainakin ottaa yhtiön hallituksessa nimenomaisesti esille ja päätettäväksi kysymys yhtiön ja sen hallituksen velvollisuudesta antaa pörssitiedote asiassa.”¹¹⁷

”Hovioikeuden edellä toteamin tavoin asiaa on tullut arvioida näin siitä huolimatta, ovatko yhtiön vilpillistä menettelyä koskevat väitteet pitäneet paikkansa vai eivät. Asiassa esitetty selvitys ei osoita, että toimitusjohtaja olisi ottanut pörssitiedotteen antamisen hallituksessa esille tai ryhtynyt muihinkaan toimenpiteisiin sen antamiseksi ennen paljastusartikkelin julkaisemista 26.2.2016.”¹¹⁸

Tämä hovioikeuden ratkaisu kuvaa näkemykseni mukaan osakeyhtiön toimitusjohtajan toimintavelvollisuutta yhtiön hallitusta kohtaan, sekä antaa konkreettisen esimerkin mitä OYL 1:8 §:n huolellisuusvelvoite ja siitä johdettu OYL 6:17 §:n 1 momentin velvollisuus käytännössä merkitsee. Toimitusjohtajan on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua myös sellaisen yhtiön edun kannalta keskeisen toimenpiteen osalta, joka ei suoranaisesti ollut hänen vastuullaan, mutta jonka laiminlyömisestä aiheutuu yhtiölle vahinkoa, kuten tässä tapauksessa oli tilanne pörssitiedotuksen osalta.

Lopuksi koskien toimitusjohtajan ja osakeyhtiön hallituksen tehtävien ja vastuiden jakautumista ja niiden kautta johdettua osakeyhtiön johdon toimintavelvollisuuden

---

¹¹⁶ HelHO, 10.04.2025 R 22/2695, s. 109.

¹¹⁷ HelHO, 10.04.2025 R 22/2695, s. 109.

¹¹⁸ HelHO, 10.04.2025 R 22/2695, s. 109.

jakautumista toimitusjohtajan sekä osakeyhtiön hallituksen kesken, on hyvä mainita myös korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 2016:58 (Ään) vähemmistöön jääneen oikeusneuvos Häyhän lausunto koskien toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten välistä vastuuasemaa. Häyhä toteaa, että tapauksessa hallituksen jäsenet eivät olleet pelkästään hallituksen jäsenyyden perusteella syyllistyneet sellaisen laiminlyöntiin, jota voidaan pitää törkeänä ja jonka seurauksena ympäristön turmeltuminen oli tapahtunut. Osakeyhtiön hallituksen tehtävien lähtökohtana on osakeyhtiölaissa hallitukselle määrätty tehtävät eli sen yleistoimivallan alaan kuuluvat tehtävät sekä varainhoidon ja kirjanpidon asianmukainen järjestäminen. Yhtiössä oli toimitusjohtaja, jonka tehtäviin kuuluu yhtiön juokseva hallinto. Oikeusneuvos Häyhän näkemyksen mukaisesti, koska yhtiön tuotannollinen toiminta mukaan lukien ympäristöasiat olivat kuuluneet toimitusjohtajan toimenkuvaan ja hallituksen näitä asioita koskenut päätöksenteko oli nojannut toimitusjohtajan hallitukselle raportoimiin seikkoihin, joihin hallituksen jäsenet ovat voineet luottaa, eivät hallituksen jäsenet pelkän yleistoimivaltansa kautta olleet syyllistyneet sellaiseen laiminlyöntiin, joka olisi aiheuttanut ympäristön pilaantumisen ja jota olisi pidettävät kokonaisuutena arvioituna törkeänä. Häyhä siis katsoi tapauksessa toimitusjohtajan ja hallituksen tosiasiallisen työnjaon vaikuttavan vastaavalla tavalla toimitusjohtajan ja hallituksen väliseen vastuunjakoon, kuin helsingin hovioikeus aiemmin viittaamassani ratkaisussa HelHo 10.04.2025 25/103798. Häyhän katsoi myös, kuten HelHo, että hallituksen jäsenen tuli voida luottaa toimitusjohtajan heille antamiin tietoihin. Oikeusneuvos Häyhä siis jäi ratkaisussa KKO 2016:58 (Ään) vähemmistöön, mutta hänen eriävässä mielipiteessään on samoja elementtejä, kuin mihin helsingin hovioikeus oli päätenyt ratkaisunsa HelHo 10.04.2025 25/103798 toimitusjohtajan ja hallituksen vastuita koskevissa perusteluissaan. Tämän lisäksi, kuten jo aiemmin tuottamuksen osalta tämän tutkielman tuottamusta käsittelevässä osiossa mainitsin, myös tuottamusarvioinnin osalta Häyhä oli eri mieltä korkeimman oikeuden enemmistön kanssa.

5 Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus

Olen edellä kuvannut osakeyhtiön hallintoa, sen rakennetta kolmen keskeisimmän hallintoelimen eli hallituksen, yhtiökokouksen ja toimitusjohtajan osakeyhtiölakiin perustuvia tehtäviä sekä osakeyhtiölain yleisten periaatteiden tulkintavaikutusta. Seuraavassa osiossa keskityn osakeyhtiön johtohenkilöiden osakeyhtiöoikeudellisiin vahingonkorvauskysymyksiin sekä osakeyhtiölain vahingonkorvausta koskevaan sääntelyyn. Osakeyhtiöoikeudellisella vahingonkorvausvastuulla tarkoitetaan nimenomaan osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen mukaisten velvollisuuksien rikkomisella aiheutettua vahinkoa. Osakeyhtiöön liittyy joukko muita vahingonkorvauskysymyksiä, kuten osakeyhtiön itsensä sopimusvastuu, joiden vahingonkorvauskysymykset kuuluvat yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden tai VahKL:n tai muiden erityislakien sääntelyalaan sekä johtohenkilöiden osalta esimerkiksi arvopaperimarkkinalakiin liittyvät kysymykset, joita välillisesti sivuttiin edellisessä osiossa. Ne jäävät tämän tutkielman aihepiirin ulkopuolelle.¹¹⁹

Olen rajannut tämän tutkielman kattamaan ainoastaan osakeyhtiön johtohenkilöiden osakeyhtiölakiin perustuvaa vahingonkorvausvelvollisuutta, joten sivuutan tässä yhteydessä osakeyhtiölain säännökset sekä muut osakeyhtiön osakkeenomistajaa, yhtiökokouksen puheenjohtajaa sekä tilintarkastajaa koskevat oikeuskysymykset.

5.1 Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus

5.1.1 Osakeyhtiölaki 22:1.1 §

Osakeyhtiölain 22:1.1 §:n mukaisesti: ” Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään 1 luvun 8 §:ssä säädetyn huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle.”

Jos vahinko on aiheutettu rikkomalla tätä lakia muulla tavalla kuin pelkästään rikkomalla 1 luvussa tarkoitettuja periaatteita, tai jos vahinko on aiheutettu rikkomalla yhtiöjärjestyksen määräystä, vahinko katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudesta, jollei menettelystä vastuussa oleva osoita menettelleensä huolellisesti. Sama koskee vahinkoa, joka on aiheutettu OYL 1 luvun 10 §:ssä 2 momentissa tarkoitettuun yhtiön lähipiiriin

---

¹¹⁹ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, 953–956

kuuluvan eduksi tehdyllä toimella. Pörssiyhtiön lähipiirin osalta OYL 22:1.1 §:n mukainen johtohenkilön vahingonkorvausvastuu perustuu OYL 1:8 §:n mukaisen huolellisuusvelvoitteen rikkomiselle. Olen edellä mahdollisimman kattavasti pyrkinyt kuvaamaan OYL 1:8 §:n ja muiden keskeisten osakeyhtiölain yleisten periaatteiden systematiikkaa mm. agenttiteorian sekä esimerkiksi oikeustapauksen HelHO 10.04.2025 R 22/269 avulla. Johtohenkilön huolellisuusvelvollisuuden sisältöä tarkastellaan hänen asemansa perusteella, eli mitä osakeyhtiölain mukaisia tehtäviä on osoitettu toimitusjohtajalle ja mitä vastaavasti hallitukselle. Hallituksen jäsenten osalta vaikutusta on myös sillä, onko yhtiössä toimitusjohtajaa. Tilanteessa, joissa osakeyhtiöllä on toimitusjohtaja, hallituksen jäsenten valvontavastuu kohdistuu ensisijaisesti toimitusjohtajaan, mutta myös hallituksen jäsenmäärästä ja tehtävien jaosta riippuen tämän ohella myös toisiin hallituksen jäseniin. Hallituksen valvontavelvollisuuteen vaikuttaa myös yhtiön toimintaan liittyvien riskien määrä sekä yhtiön taloudellinen tilanne. Tilanteissa, joissa yhtiön taloudellinen tilanne on huono, hallituksen velvollisuus valvoa toimitusjohtajan toimia on korostunut.¹²⁰ Tätä kuvaa hyvin Turun hovioikeuden ratkaisu 14.2.2020 S 18/1120. Kyseisessä tapauksessa oli kysymys konkurssipesän vaatimuksista konkurssiin menneen osakeyhtiön toimitusjohtajaa ja hallituksen jäsentä kohtaan. Toimitusjohtaja toimi myös hallituksen puheenjohtajana, ja hänen lisäksi hallitukseen kuului toinen jäsen. Huolimatta yrityksen erittäin huonosta taloudellisesta tilanteesta ja oman pääoman menettämisestä yhtiöstä oli siirretty merkittävästi (yli 6 milj. euroa) varoja ja näin aiheutettu vahinkoa yhtiölle ja sen velkojille. Yhtiön hallituksen jäsen oli jättäytynyt passiiviseksi ja laiminlyönyt OYL 6:2.1 §:n mukaiset velvollisuutensa valvoa yhtiön varainhoidon valvonnan sekä laiminlyönyt OYL 1:8 §:n mukaisen huolellisuusvelvoitteen. Hovioikeuden mukaan hallituksen jäsen on luottanut toimitusjohtajalta saamiinsa tietoihin, vaikka hänellä ei olosuhteet ja muut ratkaisussa mainitut perusteet huomioiden olisi ollut perusteltua syytä näin tehdä. Lisäksi jatkamalla yhtiön hallituksen jäsenenä hän oli mahdollistanut yhtiön toimimisen.¹²¹

Savela on todennut, että hallituksen jäsenen vastuun syntyminen edellyttää kyseisen henkilön myötävaikutusta. Ainakin kaikkien päätöstä tehneessä hallituksen kokouksessa kyseistä päätöstä kannattaneiden katsotaan myötävaikuttaneen päätökseen. Näin ollen kollegiaalisesta hallituksen päätöksestä ja siitä mahdollisesti aiheutuvasta

---

¹²⁰ Savela, 2015, s. 73.

¹²¹ THO, 14.2.2020 S 18/1120, s. 7–8.

vahingonkorvausvelvollisuudesta vapautuminen edellyttää hallituksen jäseneltä vahintäänkin päätösehdotuksen vastustamista ja sitä seuraavassa äänestyksessä päätöstä vastaan äänestämistä. Hallituksen jäsenellä ei katsota olevan mahdollisuutta pidättäytyä äänestämisestä, vaan se on hänen velvollisuutensa.¹²² Oleellista on myös se, että hallituksen päätöstä vastustaneet hallituksen jäsenet käyttävät OYL 6:6 §:n mukaista oikeuttaan kirjata eriävä mielipiteensä hallituksen kokouksen pöytäkirjaan, koska sillä on merkittävä vaikutus todisteluasiakirjana ex post. Edelleen Savela on todennut, ettei räikeissä tapauksissa pelkkä päätöksen vastustaminen tai vastaan äänestäminen ole riittävä toimenpide vapauttamaan hallituksen jäsen vahingonkorvausvastuusta, vaan jäseneltä odotetaan aktiivisia toimia vahingon välttämiseksi. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi asian saattaminen mahdollisesti asiasta tietämättömien hallituksen jäsenten tietoon, asian saattaminen yhtiökokouksen tai tilintarkastajan tietoon. Myös asian saattaminen viranomaisten tietoon on mahdollinen ratkaisu, mikäli hallituksen päätös rikkoo lakia. Savela toteaa Villan¹²³ tavoin, että eroaminen hallituksesta on hallituksen jäsenen viimesijainen keino välttää vahingonkorvausvelvollisuuden syntyminen, mutta tämäkin edellyttää päätöksen vastustamista ja sen kirjaamista pöytäkirjaan ennen eroamista. Tämä vaihtoehto oli myös esillä edellä mainitussa turun hovioikeuden ratkaisussa.¹²⁴

Hallituksen jäsenen huolellisuusvelvoitteen sisältö voi näin ollen vaatia tarvittaessa hyvinkin yksityiskohtaista selonottovelvollisuuden täyttämistä tai esimerkiksi hallituksen jäsenyydestä eroamisen. Hallituksen jäsenen huolellisuusvelvollisuus ei näin ollen suinkaan rajaudu tulkinnan mukaan OYL 6:2.1 §:n mukaisesti, vaan OYL 1:8 §:n mukainen huolellisuusvelvoite asettaa velvoitteen toimia, kuten huolellinen henkilö vastaavassa tilanteessa toimisi ja riittävällä laajuudella ja yksityiskohtaisuudella. Hallituksen jäsenen huolellisuusvelvoite ulottuu myös sellaisiin yhtiön asioihin, jotka kuuluvat yhtiökokouksen toimivaltaan, ja hallituksen jäsenen tulee tarvittaessa saattaa nämä asiat yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Tämä esimerkki kuvaa hyvin OYL 1:8 §:n laajuutta ja sidonnaisuutta käsillä olosuhteisiin.¹²⁵

---

¹²² Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025a, s. 553.

¹²³ Villa, 2020, s. 46–47.

¹²⁴ Savela, 2015, s.34–36.

¹²⁵ Savela, 2015, s. 73.

Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuuden lähtökohtana on, että OYL:n mukainen vahingonkorvausvelvollisuus käsittää johtohenkilön eli hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan (sekä hallintoneuvoston jäsenen, mikäli sellainen on) toimessaan joko laiminlyönnillä tai tuottamuksella aiheuttamat vahingot. Tätä ei pidä kuitenkaan tulkita siinä määrin supistavasti, että hallituksen jäsenen toimintaa arvioitaisiin ainoastaan hallituksen kokouksien päätöksentekotilanteissa. Hallituksen jäsen voi toimia vastoin OYL 1:8 §:n huolellisuusvelvoitetta ja aiheuttaa yhtiölle vahingon myös hallituksen kokouksen ulkopuolella.¹²⁶

Johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuuden ajallinen ulottuvuus koskee sitä ajanjaksoa, jolloin hän on tosiasiallisesti hoitanut toimea. Edellisessä jaksossa olen kuvannut kattavasti, millä perusteilla hallituksen jäsenyyden katsotaan alkavan ja päättyvän sekä millä perusteilla esimerkiksi hallituksen varajäsenen katsotaan osallistuneen hallituksen kokoukseen ja päätöksentekoon nimenomaisesti hallituksen jäsenen asemassa. Uudella hallituksen jäsenellä katsotaan toimensa alkaessa olevan ”kohtuullinen” aika perehtyä yhtiön asioihin, ennen kuin voidaan kohtuudella olettaa hänen olevan yhtiöoikeudellisesti niistä vastuussa. Tämä perehtyminen pitää sisällään myös yhtiön aiemman toiminnan merkittävimmät päätökset, mutta kattavaa velvollisuutta perehtyä kaikkeen yhtiön aiempaan toimintaan ei ole.¹²⁷

KKO:n ratkaisu 1991:122 kuvaa oikeustilaa uuden johtohenkilön vastuun syntymisen osalta. Ratkaisussa oli kysymys mekaanisen metsäteollisuuden sivuvirtana syntyvän purun myynnistä toiselle yhtiölle merkittävään ylihintaan, mistä oli aiheutunut purun ostaneelle yhtiölle ja sen velkojille taloudellinen vahinko. Ylihinnan maksaminen oli perustunut ns. kaksihintajärjestelmään, joka oli ollut voimassa olevana käytäntönä uuden toimitusjohtajan aloittaessa tehtävässään 1. toukokuuta. KKO:n kannan mukaan, toimitusjohtajan katsottiin kuukauden kuluttua velvolliseksi puuttumaan tilanteeseen, eli hänen olisi tai hänen olisi pitänyt olla tietoinen kyseisestä yhtiön edun vastaisesta toiminnasta ja puuttua siihen.¹²⁸

I on tullut Keski-Suomen Selluloosa Oy:n toimitusjohtajaksi 1.5.1982 alkaen. Näyttämättä on jäänyt, että hän jo silloin olisi tiennyt kaksihintajärjestelmästä. Sitä vastoin hän on tiennyt, että Keski-Suomen Selluloosa Oy:n selluloosan valmistuksessa purun osuus raaka-

---

¹²⁶ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, s. 961–963.

¹²⁷ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, s. 962.

¹²⁸ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, s. 976–977.

aineesta on ollut poikkeuksellisen suuri. Hoitaessaan toimitusjohtajana yhtiön juoksevaa hallintoa I:llä on siten ollut erityinen aihe ja velvollisuus seurata purun hankintaa ja siitä johtuvia kustannuksia. Viimeistään 1.6.1982 hän on ollut toimitusjohtajana velvollinen puuttumaan purusta maksettuun ylihintaan.

Tapauksessa KKO 1991:122 ylihintaiset maksut oli suoritettu Keski-Suomen Selluloosa Oy:n ainoalle osakkeenomistajalle Sivutuote Oy:lle. Tällainen markkinaehtoperiaatteen vastainen ilman liiketaloudellisia perusteita suoritettu ylihintainen raaka-ainekauppa katsottiin laittomaksi varojen jakamiseksi, ja näin VOYL 15.1 §:n perusteella (vastaa OYL 22:1 §:ä) toimitusjohtaja sekä hallitukset jäsenet tuomittiin korvaamaan aiheuttamansa vahinko Keski-Suomen Selluloosa Oy:n konkurssipesälle.

Oikeuskirjallisuudessa on myös esitetty eriäviä kannanottoja siitä, minkä muiden lakien rikkominen rinnastuu osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvelvollisuuden kontekstissa osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen rikkomiseen. Lienee ilmeistä, että ainakin kirjanpitolaki voidaan lukea tällaisiin säädöksiin, joiden rikkominen aikaansaa myös osakeyhtiölain mukaisen vahingonkorvausvelvollisuuden aktualisoitumisen. Kirjanpitolain osalta tätä voidaan perustella muun muassa osakeyhtiölakiin sisältyvillä lukuisilla viittauksilla kirjanpitolakiin. Normiformulaation näkökulmasta voidaankin todeta, että tietyt osakeyhtiölain normit muodostuvat osakeyhtiölain ja kirjanpitolain säännösten muodostaman kokonaisuuden tulkinnalla. Näin ollen lienee perusteltua tehdä sellainen johtopäätös, että kirjanpitolain rikkominen rinnastuu osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvauksen kontekstissa osakeyhtiölain rikkomiseen. Näin lienee ainakin myös tilintarkastuslain sekä arvopaperimarkkinalain osalta.¹²⁹

5.1.2 Osakeyhtiölaki 22:1.2 §

”Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.”

Suhteessa muihin tahoihin kuin yhtiöön, johtohenkilön yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvelvollisuus edellyttää OYL:n rikkomista toimimalla muuten vastoin sen säännöksiä, kuin ainoastaan sen yleisiä periaatteita. Lisäksi yhtiöjärjestyksen määräyksen

---

¹²⁹ Villa, 2020, s. 97–98.

rikkominen perustaa vahingonkorvausvelvollisuuden osakkeenomistajaa tai muuta henkilöä kohtaan. Koska OYL 22:1.2 §:ään perustuvan vahingonkorvausvelvollisuuden edellytyksenä on jonkin muun OYL:n säännöksen, kuin yleisten periaatteiden rikkominen, tulee tältä osin kiinnittää erityistä huomiota edellä luvussa 3 käsittelemääni oppiin normin suojatarkoituksesta. Esimerkkinä tästä, yhtiön varojen vähenemistä koskeva sääntely eli OYL 20 luvun 23 §. Sen 1 momentissa säädetään hallituksen toimintavelvollisuudesta tehdä viipymättä ilmoitus Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Kyseisen normin tarkoituksena on suojata sivullisia, kuten yhtiön velkojia. Vastaavasti 3 momentissa säädetään julkisen osakeyhtiön hallituksen toimintavelvollisuudesta, kuten tilinpäätöksen laatimisesta ja yhtiökokouksen koolle kutsumisesta, tilanteessa, jossa hallitus havaitsee yhtiön oman pääoman olevan alle puolet osakepääomasta. Tämä normi on säädetty suojaamaan yhtiön osakkeenomistajia. Näin ollen osakeyhtiön velkojan vahingonkorvausvaatimus sillä perusteella, että vahinko olisi aiheutettu laiminlyömällä hallituksen velvoite kutsua yhtiökokous koolle, ei voi menestyä. Sen sijaan tilanteessa, jossa osakeyhtiön hallitus on toiminut OYL 20:23.1 §:n vastaisesti, velkojan vaatimuksella on mahdollisuus menestyä.¹³⁰

Velkojien vahinkojen osalta on kuitenkin todettava, että useimmissa tapauksissa, kuten esimerkiksi tämän tutkielman oikeustapauksessa THO 14.2.2020 S 18/1120, velkojien vahingot aktualisoituvat insolvenssitilanteissa, jolloin konkurssipesälle ja yhtiön konkurssivelkojille siirtyy oikeus yhtiön puhevallan käyttämiseen. Näin ollen konkurssipesä voi ajaa kannetta konkurssiin tuomitun osakeyhtiön johtohenkilöitä vastaan myös OYL 1:8 §:n perusteella.

Osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvastuu muita henkilöitä kuin yhtiötä kohtaan edellyttää siis nimenomaisen osakeyhtiölain muun normin kuin 1 luvun yleisten periaatteiden tai yhtiöjärjestysmääräyksen rikkomista, mutta ei ole aivan poikkeukseton. Esimerkiksi ostotarjoustilanteessa osakeyhtiön hallitus edustaa yhtiön osakkeenomistajia, ja hallituksen tulee huolellisesti toimien edistää osakkeenomistajien etua neuvotellessaan heidän edustajanaan ostotarjouksen ehdoista. Tällaisessa tilanteessa voitaisiin katsoa, että myös osakkeenomistajat voisivat vaatia osakeyhtiön johtohenkilöiltä vahingonkorvausta OYL 1:8 §:n mukaisen huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnin perusteella.¹³¹

---

¹³⁰ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, s. 970–972.

¹³¹ Airaksinen, Pulkkinen, Rasinaho, 2025b, s. 972–977.

5.1.3 Osakeyhtiölaki 22:1.3 §

”Jos vahinko on aiheutettu rikkomalla tätä lakia muulla tavalla kuin pelkästään rikkomalla 1 luvussa tarkoitettuja periaatteita tai jos vahinko on aiheutettu rikkomalla yhtiöjärjestyksen määräystä, vahinko katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudesta, jollei menettelystä vastuussa oleva osoita menetelleensä huolellisesti. Sama koskee vahinkoa, joka on aiheutettu yhtiön lähipiiriin kuuluvan eduksi tehdyllä toimella.”

Keskeistä OYL 22:1.3 §:n todistustaakkaan on sen liiketoimintapäätösperiaatteeseen linkittyvä todistustaakka tilanteissa, joissa kyseessä on muu kuin yleisten periaatteiden tai yhtiöjärjestyksensä määräyksen rikkominen. Tämän lisäksi merkillepantavaa on, että mahdollisuus käännettyyn todistustaakkaan liittyy ainoastaan tuottamuksen arviointiin eli väitteeseen mahdollisesta johdon huolimattomasta toiminnasta. Sen sijaan todistustaakka ei käänny muiden vahingonkorvausvelvollisuuden edellytysten, kuten varsinaista vahingon aiheutumista, syy-yhteyttä, vahingon määrää tai sen ennalta-arvattavuutta arvioitaessa. Oikeuskäytännössä (Itä-Suomen HO 28.06.2011 S 10/504) on tulkittu todistustaakkaa siten, että käännettyä todistustaakkaa ei sovelleta mahdollisen muun lainvastaisuuden, kuin osakeyhtiölain osalta. Kyseisessä hovioikeuden ratkaisussa yhtiön vähemmistöomistaja nosti kanteen enemmistöomistajana toiminutta toimitusjohtajaa vastaan, väittäen toimitusjohtajan vieneen omia henkilökohtaisia kulujaan yhtiön maksettavaksi. Kirjanpitoa tarkistettaessa osa tositteista todettiin kirjanpitolain vastaisiksi. Oikeuden mukaan tämä ei kuitenkaan suoraan osoita sitä, etteikö menettely voisi olla yhtiön edun mukainen. Kyseisessä tapauksessa ei sovellettu käännettyä todistustaakkaa, ja kantajalle jäi näyttötaakka mahdollisen osakeyhtiölainvastaisuuden osalta.¹³²

Lähipiiritransaktioiden osalta käännetyn todistustaakan soveltaminen on hyvin selkeää, eikä siinä edellytetä näyttöä siitä, että toimen tai päätöksen tarkoitus oli tuottaa etua lähipiiriin kuuluvalla. Riittävänä pidetään objektiivista arviota siitä, että toimi on tapahtunut lähipiirin eduksi. Lähipiiristä säädetään osakeyhtiölain 1:11 §:ssä sekä 1:12 §:ssä ja niiden lisäksi on huomioitava myös IAS 24 ja IAS 28 standardien mukainen sääntely. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös siihen seikkaan, että myös yhtiön johto

---

¹³² Savela, 2015, s. 361.

katsotaan osaksi lähipiiriä, eli yhtiön johdon tulee kiinnittää erityistä huomiota päätöksentekoprosessin liiketoimintapäätösperiaatteen mukaisuuteen tilanteissa, joissa transaktio tapahtuu yhtiön ja sen johdon välillä. Näissä tilanteissa sovelletaan käännettyä todistustaakkaa, eli mikäli yhtiölle aiheutuu vahinkoa tällaisen toimen seurauksena, on osakeyhtiön johdolla näyttötaakka oman toimintansa yhtiön edun mukaisuudesta.¹³³

---

¹³³ Savela, 2015, s. 351–353.

6 Johtopäätökset

Osakeyhtiön hallitus on osakeyhtiöoikeudellisesti osakeyhtiön hallinnon ylin taso ja orgaani. Hallitukselle ja sen jäsenille seuraa suoraan osakeyhtiölaista, erityisesti sen 6. luvusta, tehtäviä, jotka sitä ja sen jäseniä velvoittavat. Tämän lisäksi hallituksen jäsenten vastuuta määrittävät osakeyhtiölain yleiset periaatteet sekä muu lainsäädäntö, kuten kirjanpitolaki.

Osakeyhtiöoikeudellinen vastuu eli osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvausvastuu on luonteeltaan tuottamusvastuuta. Osakeyhtiöoikeudellinen tuottamus on luonteeltaan vahingonkorvausoikeudellista tuottamusta, ja se eroaa arviointikriteereiltään rikosoikeudellisen tuottamuksen arvioinnista. Vahingonkorvausoikeudellinen tuottamus arvioidaan, huolimattoman toiminnan tai laiminlyönnin seurauksena tapahtuneena, poikkeamisena huolellisuusstandardin mukaisesta toimintavelvollisuudesta.

Osakeyhtiöoikeudellinen huolellisuusstandardi ja normi osakeyhtiöoikeudellisesta huolellisen toiminnan määritelmästä muodostuu osakeyhtiölain 1 luvun yleisten periaatteiden, erityisesti OYL 1:5 §:n ja 1:8 §:n kautta. Osakeyhtiön johdolla on siis huolellisella ja yhtiön edun mukaisella toiminnalla varmistettava voiton tuottaminen yhtiön osakkeenomistajille nimenomaan pitkällä aikavälillä sekä osakeyhtiön toiminnan jatkuvuus (going concern). Yhtäältä siis johdolta odotetaan perusteltujen riskien ottamista, joiden tulee perustua riittävän huolelliseen ja kattavaan ennakkolliseen suunnitteluun ja arviointiin. Liiketoimintaan liittyy aina riskejä ja niiden realisoituminen ei automaattisesti tarkoita sitä, että yhtiön johto olisi menetellyt huolimattomasti ja yhtiön edun vastaisesti. Tilanteissa, joissa riskejä on otettu ilman ennakkollista suunnittelua tai otetut riskit ovat osakeyhtiön taloudelliseen tilanteeseen suhteutettuina liiallisia, on mahdollista, että toiminta on ollut OYL 1:8 §:n mukaisesti osakeyhtiön edun vastaista, eli johto ei ole huolellisesti toimien edistänyt yhtiön etua. Mikäli tällaisen riskin realisoituminen aiheuttaa osakeyhtiölle taloudellista vahinkoa, jolla on syy-yhteys yhtiön johdon huolimattomaan toimintaan, saattaa kyseeseen tulla tilanne, jossa osakeyhtiön johto katsotaan vahingonkorvausvelvolliseksi itse yhtiötä kohtaan. Osakeyhtiö on oikeussubjekti, joka omistaa itse oman omaisuutensa. Näin ollen myös sen omaisuutta suojataan sen johdon tuottamuksella sille aiheuttamia vahinkoja kohtaan.

Osakeyhtiön johtohenkilön kannalta oleellista on käsittää osakeyhtiölain kullekin osakeyhtiön elimelle määräämät tehtävät ja se, millaista toimintaa pidetään osakeyhtiöoikeudellisesti huolellisena. Tässä arvioinnissa suuntaviivoja antaa ns. business judgement rule eli liiketoimintapäätösperiaate. Siihen viitataan osakeyhtiölain esitöissä ja sen mukaan toimiminen ja päätöksentekoprosessien huolellinen dokumentointi antaa osakeyhtiön johtohenkilöille suojan heitä kohtaan esitettyjä väitteitä vastaan. Lienee tavallista, että tällaiset väitteet esitetään vasta vuosien päästä, kuten tämänkin tutkielman useista oikeustapauksista ilmeni. Tämän entisestään korostaa dokumentoinnin, kuten hallituksen kokousten pöytäkirjojen huolellisen laatimisen merkitystä, sekä mahdollisten eriävien mielipiteiden kirjaamista pöytäkirjaan.

Osakeyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan, mikäli osakeyhtiöllä sellainen on, vastuunjako määräytyy lähtökohtaisesti osakeyhtiölain määräysten perusteella, mutta myös tosiasiallisella työnjaolla on merkitystä. Keskeistä hallituksen ja sen jäsenten näkökulmasta on vastuu sen yleistoimivaltaan kuuluvien tehtävien asianmukaisesta järjestämisestä sekä valvontavastuulle kuuluvien varainhoidon ja kirjanpidon asianmukaisesta järjestämisestä. Keskeistä tämänkaltaisessa järjestämisvastuussa on riittävien ja asianmukaisten prosessien sekä tiedonsaannin varmistaminen. Kuten tästä tutkielmasta käy ilmi, voi hallitus ainakin lähtökohtaisesti luottaa sen toimitusjohtajalta saamien tietojen asianmukaisuuteen ja riittävyyteen, eikä hallituksen lähtökohtainen velvollisuus ole selvittää asioiden laitoja ohi toimitusjohtajan. Luonnollisesti hallituksen tehtäviin kuuluu myös OYL 6:20 §:n mukaisesti sekä toimitusjohtajan valitseminen että erottaminenkin, eli mikäli toimitusjohtaja ei ole tehtäviensä tasalla tai hallituksen ja toimitusjohtajan välillä ei ole riittävää luottamusta, osakeyhtiön hallituksella ei liene muuta vaihtoehtoa kuin osakeyhtiön edun nimissä erottaa toimitusjohtaja ja valita tilalle uusi. Oikeuskäytännön perusteella vastuu selkeästi yhtiön juoksevan hallinnon piirissä olevasta asiasta kuuluu yhtiön toimitusjohtajalle. Vastaavasti vastuu merkittävästä juoksevaan toimintaan liittyvästä laajasta ja kauaskantoisesta asiasta, kuten ympäristöasioista saattaa jakautua sekä toimitusjohtajalle että osakeyhtiön hallitukselle.

Kuten mainittua, osakeyhtiö on omistajistaan erillinen oikeussubjekti, joka omistaa itse oman omaisuutensa. Oikeuskäytännön perusteella tapaukset, joissa osakeyhtiön johtohenkilöt on tuomittu vahingonkorvauksiin yhtiölle aiheuttamastaan vahingosta vaikuttavat rajautuvan insolvenssitilanteisiin sekä pankkisektorilla erityisesti 1990-luvun pankkikriisissä aiheutuneisiin luottotappioihin. Syynä tähän saattaa olla se, että

pienemmät vahingot sovittelaa toimivan johdon ja yhtiön välillä esimerkiksi ”bad leaver” ehdoilla osana johtajasopimuksia ja muutoinkin yhtiöt halunnevat välttää tapausten ilmi tulemisesta seuraavaa negatiivista julkisuutta, joka saattaa olla entistä vahingollisempaa yhtiölle sen jatkaessa toimintaansa. Myös aiheutuneen vahingon määrä, joka on yksi vahingonkorvausvelvollisuuden yleisistä edellytyksistä, saattaa olla vaikeampi näyttää toteen yhtiön jatkaessa toimintaansa. Sen sijaan yhtiön toiminnan päättyessä merkittävän johdon laiminlyönnin seurauksena insolvenssimenettelyssä on aiheutuneen vahingon määrä todennäköisesti yksiselitteisempi näyttää toteen, kuten myös tarvittava syy-yhteys sekä toiminnan huolimattomuus eli tuottamus. Insolvenssitilanteissa myös yhtiön hallinto on korvattu pesänhoitajalla, joka toimii konkurssivelkojien yhteiseksi eduksi. Tällöin myös konkurssiin asetetun osakeyhtiön johtohenkilöihin saatetaan kohdistaa osakeyhtiöoikeudellisia vahingonkorvausvaateita tai takaisinsaantivaateita, mikäli pesänselvityksessä ilmenee syitä epäillä johdon aiheuttaneen yhtiölle taloudellista vahinkoa tuottamuksellisesti tai jopa tahallisen toiminnan seurauksena.

Myös liikkeen luovutus on yksi mahdollinen tilanne, jonka yhteydessä tai melko pian sen jälkeen, yhtiön uusi johto saattaa esittää vahingonkorvausvaatimuksia yhtiön entistä johtoa kohtaan. Nämä vaatimukset liittynevät usein yrityskauppatilanteessa myyjäosapuolta edustaneen johdon antamiin virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin. Tällaisista tapauksista ei valitettavasti löydy oikeuskäytäntöä yleisistä tuomioistuimista, koska ne yleensä käsitellään välitystuomioistuimissa tai sovitaan jo ennen asian etenemistä riidanratkaisuun.

Kokonaisuutena arvioisin osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvaussääntelyn ymmärtämisen ja hallitsemisen, kuten koko osakeyhtiölain, osakeyhtiön johtohenkilön perusvaatimuksina. Suuremmissa yhtiöissä ja erityisesti listayhtiöissä tämä ei todennäköisesti ole ongelma, ja joka tapauksessa tämän kokoluokan yhtiöissä on käytettävissä sisäistä ja/tai ulkoista juridista asiantuntemusta, mikä omalta osaltaan varmistaa toiminnan lainmukaisuutta. Osakeyhtiölaki on kuitenkin hyvin skaalautuva, ja liiketoimintaa saatetaan harjoittaa osakeyhtiömuotoisena myös suhteellisen pienessä mittakaavassa, jolloin osakkeenomistajilla, jotka yleensä näissä tapauksissa myös toimivat yhtiön johdossa, ei välttämättä ole vastaavaa juridista asiantuntemusta.

Lisäksi erilaisia hallituksen jäsenyyteen valmentavia koulutuksia markkinoidaan internetissä, ja alustoilla välitetään riippumattomia hallituksen jäseniä. Tällaisessa tapauksessa hallituksen jäseneksi saattaa päätyä henkilö, joka ei välttämättä tunne yhtiötä,

sen operatiivista johtoa ja osakkeenomistajia lainkaan. Tästä huolimatta noin yhden kuukauden ”grace periodin” jälkeen hallituksen uusikin jäsen on osakeyhtiöoikeudellisessa vastuussa yhtiön toiminnasta. Tämä asettaa vaatimukset hallituksen jäsenen selonottovelvollisuudelle, ammattitaidolle, osakeyhtiöoikeuden tuntemiselle sekä yhtiön toiminnan vastuullisuudelle.

Kokonaisuutena osakeyhtiöoikeudellinen vahingonkorvaussäätely on selkeää, eikä siihen näytä kohdistuvan suuria uudistustarpeita. Keskeisinä tutkimuskohteina myös mahdollisen jatkotutkimuksen osalta pidän osakeyhtiöoikeudellisen tuottamuksen arviointia sekä osakeyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten väliseen vastuunjakoon vaikuttavia kysymyksiä.